

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

**ANKETNÍ PRŮZKUM MEZI ŽÁKY VYBRANÝCH
STŘEDNÍCH ODBORNÝCH LESNICKÝCH ŠKOL
(UČILIŠŤ) JAKO KONFRONTACE PŘEDSTAV
A MOŽNOSTÍ NA TRHU PRÁCE**

Diplomová práce

Autor: Tereza Miličková

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

2016

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ing. Tereza Miličková

Lesní inženýrství

Název práce

Anketní průzkum mezi žáky vybraných středních odborných lesnických škol (učilišť) jako konfrontace představ a možností na trhu práce

Název anglicky

Questionnaire survey among students of selected secondary forestry (vocational) schools as confrontation of ideas and possibilities in the labour market.

Cíle práce

Cílem práce je rozbor současné situace na středních odborných školách a v učňovském školství v ČR (střední odborná učiliště) připravujícím absolventy pro práci v lesním hospodářství ČR na základě standardizovaných metod sociologického výzkumu.

Metodika

Základním metodickým přístupem pro aplikační část práce bude vlastní upravená metodika MU Brno pro zkoumání uplatnění absolventů na trhu práce. V aplikační části práce bude zkoumáno na nejméně dvou vybraných subjektech možnosti uplatnění absolventů na současném trhu práce jako konfrontace představ studentů a možností trhu práce. Práce bude doplněna také srovnáním situace ve středním odborném (případně učňovském školství) v některých lesnicky významných evropských zemích.

Autorka prostuduje literaturu k zadanému tématu a včetně vlastních šetření shromáždí potřebné podklady se zaměřením na zpracovávanou problematiku.

Práce bude vytvořena v souladu s formálními požadavky uvedenými v platných doporučených pravidlech pro zpracování bakalářských a diplomových prací na FLD.

V závěru práce budou formulována doporučení využitelná pro praxi.

Doporučený rozsah práce

50 – 60 stran textu bez příloh

Klíčová slova

lesní hospodářství, profesní příprava, střední odborné učiliště

Doporučené zdroje informací

- Národní lesnický program pro období do roku 2013. Eagri.cz [on line]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/legislativa/oznameni-a-stanoviska/narodni-lesnicky-program-pro-obdobi-do.html>. [citováno dne 5. 1. 2011]
- NEKUDA, J. SIROVÁTKA, T. Uplatnění absolventů Masarykovy univerzity Brno (2009 -2010) v praxi. Muni.cz [on line]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/metodika/rozvoj/kvalita/MU_09_10_verejna_na_web.pdf, [citováno dne 25. 7. 2013]
- Odborné zahraniční časopisy: např. Allgemeine Forst-und Jagdzeitung, Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen
- OLIVA, J. Lesnická politika. 1. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 2005, 164 s. ISBN 80-213-1385-4
- Průzkumy mezi absolventy. Muni.cz [on line]. Dostupné z: <http://www.muni.cz/general/evaluation/graduates>, [citováno dne 25. 7. 2013]
- Střední lesnická škola a Střední odborné učiliště Křivoklát. SOU-Krivoklat.cz [on line]. Dostupné z: <http://www.sou-krivoklat.cz/> [citováno dne 25. 7. 2013]
- Zásady státní lesnické politiky. Schváleny vládou České republiky usnesením č. j. 854 ze dne 21. listopadu 2012. Eagri.cz [on line]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/180842/ZSLP_2012.pdf [citováno dne 25. 7. 2013]
- Zpráva o stavu lesního hospodářství České republiky v roce 2013. 1. vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2014, 134 s., ISBN 978-80-7434-153-3
-

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – FLD

Vedoucí práce

Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky a řízení lesního hospodářství

Elektronicky schváleno dne 18. 12. 2015

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 12. 2015

prof. Ing. Marek Turčáni, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 18. 04. 2016

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Anketní průzkum mezi žáky vybraných středních odborných lesnických škol (učilišť) jako konfrontace představ a možností na trhu práce vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Ing. Michala Hriba, Ph.D. a použila jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že zveřejněním diplomové práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.“

V Písku dne

.....

Chtěla bych velice poděkovat Mgr. Ing. Michalu Hřibovi, Ph.D. za odborné vedení při zpracování této diplomové práce. A dále bych chtěla poděkovat ředitelům jednotlivých lesnických škol, jmenovitě Mgr. Janu Korbělářovi, řediteli České lesnické akademie v Trutnově, Ing. Vratislavu Dlohošovi, řediteli SLŠ a SOUL v Křivoklátě, Ing. Miroslavu Kutému, řediteli SLŠ v Hranicích, Ing. Jiřímu Holickému, bývalému řediteli VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga v Písku a Mgr. Libuši Syrovátkové, zástupkyni ředitele SLŠ ve Žluticích za poskytnutí řady klíčových materiálů a umožnění provedení průzkumu na jejich školách.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce je zaměřená na výzkum struktury žáků, studujících na lesnických středních odborných školách a učilištích v České republice. Hlavním cílem bylo zjistit, kdo jsou současní studenti lesnických oborů na středních školách a jaké motivy je ke studiu právě tohoto oboru vedly. Dalším úkolem bylo zjistit, zda lesnické školy poskytují vzdělání, které svou strukturou i objemem odpovídá potřebám trhu práce. Za tímto účelem bylo provedeno dotazníkové šetření na 5 tradičních lesnických školách (v Trutnově, Žluticích, Křivoklátě, Hranicích a Písku), a to mezi žáky 2. a 3. ročníků učebního oboru *Lesní mechanizátor* a 3. a 4. ročníků maturitního oboru *Lesnictví*.

Celkem se tohoto průzkumu zúčastnilo 215 respondentů. Ze získaných údajů vyplynulo, že ke studiu lesnictví se i nadále hlásí žáci, pocházející převážně z venkovského prostředí se zájmem o tento obor. Přesto jejich představa o budoucím uplatnění není příliš konkrétní a jen minimum z nich má před ukončením studia zajištěné uplatnění. Navíc množství absolventů, které střední školy každý rok produkují mnohonásobně převyšuje potřeby trhu práce. Pozitivním faktem ovšem je, že se postupně zvyšuje zájem o studium učebních oborů na úkor oborů maturitních, což je trend pozorovaný i v jiných odvětvích. To by mohlo v budoucnu přinést více kvalifikovaných pracovníků, vykonávajících v lesním hospodářství nižší profese.

Klíčová slova: lesnické učební obory, lesnické maturitní obory, střední lesnické školy, potřeby trhu práce

ABSTRACT

This diploma work is focused on the research of students, who are attending secondary forestry (vocational) schools in The Czech Republic. The main goal was to find out the characteristics of current students at these schools and their motives to start studying exactly forestry. Another aim was to analyse the situation of secondary forestry schools, especially if the number match the need of labour market. For this purpose, a questionnaire survey was carried out among the students of 5 traditional secondary forestry schools (in Trutnov, in Zlutice, in Krivoklat, in Hranice and in Pisek), who are in their 2nd or 3rd year of *Forest Mechanic* on vocational school or in their 3rd or 4th year of *Forestry* on secondary school.

Totally 215 respondents answer the questionnaire. The results clearly show, that the students still come from the countryside and are interested in the field of their study. However, they have no specific idea about their future work and only several of them arrange a job before they leave the school. Moreover the number of graduates, produced every year by the schools, several times outnumbered the need of labour market. On the other hand the number of students in vocational schools, not only in forestry, is slowly increasing every year. Therefore there is a possibility, that in the future lower job in forestry would be done more often by fully qualified workers.

Key words: apprentice course in forestry, secondary education in forestry, secondary forestry schools, the needs of labour market

OBSAH

1	Úvod	12
2	Cíl práce	13
3	Metodika práce	14
4	Rozbor problematiky středního vzdělávání v lesnictví	16
5	Současný stav středního lesnického vzdělávání.....	19
5.1	<i>Situace lesnického vzdělávání v ČR.....</i>	19
5.2	<i>Situace lesnického vzdělávání v sousedních zemích</i>	21
6	Vývoj počtu žáků a oborů SLŠ a SOUL	23
6.1	<i>Demografický vývoj počtu žáků v ČR</i>	23
6.2	<i>Vliv demografického vývoje na střední školy</i>	24
6.3	<i>Změna struktury lesnických škol a oborů po roce 2000</i>	25
6.4	<i>Charakteristika vybraných lesnických oborů dle RVP</i>	26
6.4.1	Obor Lesnická práce (41-56-E/01)	27
6.4.2	Obor Lesní mechanizátor (41-56-H/01) a Opravář lesnických strojů (41-56-H/02)	27
6.4.3	Obor Zpracovatel dřeva (41-57-H/01)	28
6.4.4	Obor Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství (41-45-L/51)	28
6.4.5	Obor Lesnictví (41-46-M/01)	28
6.4.6	Srovnání RVP s kvalifikačními požadavky absolventů	28
6.5	<i>Vývoj počtů žáků vybraných lesnických oborů.....</i>	29
7	Situace absolventů lesnických oborů SŠ na trhu práce	33
7.1	<i>Vývoj počtu absolventů lesnických oborů</i>	33
7.2	<i>Nezaměstnanost absolventů lesnických oborů</i>	34
7.3	<i>Vývoj zaměstnanosti v lesnictví</i>	37
7.4	<i>Profesní uplatnění absolventů lesnických oborů</i>	39
8	Dotazníkové šetření	43
8.1	<i>Charakteristika ČLA Trutnov</i>	43
8.2	<i>Charakteristika SLŠ a SOU Křivoklát</i>	45
8.3	<i>Charakteristika SLŠ Žlutice</i>	48
8.4	<i>Charakteristika SLŠ Hranice</i>	49
8.5	<i>Charakteristika SLŠ Písek.....</i>	51
8.6	<i>Výsledky průzkumu mezi současnými studenty SLŠ</i>	53
8.6.1	Struktura respondentů	53
8.6.2	Zhodnocení dosavadního studia	55

8.6.3	Získané praxe, budoucí plány.....	58
9	Závěr	64
10	Seznam literatury.....	68
11	Seznam příloh.....	81
12	Přílohy.....	82

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: Vývoj počtu žáků 9. tříd ve sledovaných krajích	24
TABULKA 2: Kategorie vzdělání na SŠ	25
TABULKA 3: SLŠ a SOUL zaniklé v letech 2000 - 2006	25
TABULKA 4: Přehled lesnických oborů	26
TABULKA 5: Počet škol a žáků 1. ročníků lesnických oborů v roce 2015/2016	31
TABULKA 6: Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů lesnických oborů.....	36
Tabulka 7: Počet zaměstnanců v lesnických činnostech v letech 2003 – 2014.....	37
TABULKA 8: Vývoj průměrných měsíčních mezd v Kč v lesnictví v jednotlivých sektorech	38
TABULKA 9: Vývoj počtu pracovníků ČLA Trutnov v letech 2007 – 2015	43
TABULKA 10: Vývoj zaměstnanců SLŠ a SOU Křivoklát v letech 2009 – 2014	46
Tabulka 11: Počty zaměstnanců SLŠ Písek v letech 2007 – 2014	51
TABULKA 12: Zájem studentů o získání odborné způsobilosti včetně cen těchto zkoušek	58
TABULKA 13: Plány na další studium současných žáků SLŠ.....	61

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: Vývoj počtu žáku 1. ročníku SŠ ve školních rocích 2001/2002 – 2013/2014	23
GRAF 2: Vývoj celkového počtu studentů lesnických oborů v letech 2005 - 2014 v denní formě studia	30
GRAF 3: Vývoj počtu žáků 1. ročníků v letech 2005 – 2015.	31
GRAF 4: Podíl žáků maturitních oborů ve vybraných školách.....	32
GRAF 5: Podíl žáků učebních oborů ve školách vybraných školách	32
GRAF 6: Vývoj počtu absolventů lesnických oborů v letech 2005 – 2014	33
GRAF 7: Podíl absolventů maturitních oborů ve zkoumaných SLŠ	34
GRAF 8: Podíl absolventů učebních oborů ve zkoumaných SLŠ.....	34
GRAF 9: Nezaměstnanost absolventů vybraných lesnických škol.....	37
GRAF 10: Průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství a v lesnictví v letech 2003 – 2014.....	38
GRAF 11: Hrubé mzdy vybraných skupin povolání v lesnictví	41
GRAF 12: Požadovaná úroveň vybraných znalostí u absolventů	42
GRAF 13: Skutečná úroveň vybraných znalostí u absolventů	42
GRAF 14: Vývoj celkového počtu žáků ČLA Trutnov dle kategorie oborů.....	44
GRAF 15: Vývoj počtu žáků 1. ročníků ČLA Trutnov.....	45
GRAF 16: Vývoj celkového počtu žáků lesnických oborů SLŠ a SOUL Křivoklát	46
GRAF 17: Vývoj počtu žáků, zapsaných do 1. ročníku SLŠ a SOUL Křivoklát	47
GRAF 18: Vývoj celkového počtu žáků SLŠ Žlutice v letech 2007 - 2014	48
GRAF 19: Vývoj počtu žáků prvních ročníků SLŠ Žlutice	49
GRAF 20: Vývoj počtu žáků SLŠ Hranice v letech 2007 – 2014	50
GRAF 21: Vývoj počtu žáků SLŠ Písek v letech 2007 – 2015	52
GRAF 22: Vývoj počtu žáků 1. ročníků SLŠ Písek.....	52
GRAF 23: Zastoupení respondentů učebních oborů.....	54
GRAF 24: Zastoupení respondentů maturitních oborů.....	54
GRAF 25: Struktura žáků SLŠ dle místa jejich bydliště	54
GRAF 26: Motivy ke studiu žáků učebního oboru.....	56
GRAF 27: Motivy ke studiu žáků maturitního oboru	56
GRAF 28: Zhodnocení úrovně výuky na SLŠ.....	57
GRAF 29: Subjektivní zhodnocení vlastní úrovně znalosti cizích jazyků	58
GRAF 30: Oblast získaných pracovních zkušeností studentů SLŠ.....	60
GRAF 31: Očekávaný průměrný příjem v prvním zaměstnání	60

GRAF 32: Oblast uplatnění žáků SLŠ po dokončení současného studia	62
GRAF 33: Způsob hledání práce žáků učebních oborů.....	63
GRAF 34: Způsob hledání práce žáků maturitních oborů	63

SEZNAM ZKRATEK

CŽV	Celoživotní vzdělávání
ČLA Trutnov	Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
ICT	Informační a komunikační technologie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Mze	Ministerstvo zemědělství
NLP	Národní lesnický program
NSP	Národní soustava povolání
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
ORP	obec s rozšířenou působností
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
RMŘP	ruční motorová řetězová pila
RVP	rámcový vzdělávací program
SLŠ Hranice	Střední lesnická škola, Hranice, Jurikova 588
SLŠ Křivoklát	Střední lesnická škola a Střední odborné učiliště, Křivoklát, Písky 181
SLŠ Písek	Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola Bedřicha Schwarzenberga, Písek
SLŠ Žlutice	Střední lesnická škola Žlutice
SPO	Svaz průmyslu a obchodu ČR
ŠVP	školní vzdělávací program

1 Úvod

Lesnictví patří k oborům, které mají v České republice dlouhou tradici. Díky šikovnosti a těžké práci našich předků se do dnešní doby zachovala plocha o více než 25 tis. km² lesního porostu, která nám poskytuje řadu produkčních i mimoprodukčních funkcí. Abychom i my zachovali tento odkaz pro budoucí generace, musíme být schopni vychovat odborníky, kteří disponují nejen hlubokými teoretickými znalostmi, ale přistupují k výkonu tohoto povolání jako k celoživotnímu poslání.

Díky současnému stavu lesnického školství je však tento obor na okraji společenského zájmu. Laická veřejnost buď o práci lesníků nemá žádné informace nebo pracuje jen s těmi, které se často ve zkreslené podobě objevují v médiích. Připočteme-li k tomu fakt, že výkon lesnictví vždy byl a bude těžkou prací, kterou je potřeba vykonávat bez ohledu na roční období či klimatické podmínky, není zájem o tento obor příliš velký. Střední lesnické školy a učiliště se tak dlouhodobě potýkají s nedostatkem žáků a ke studiu přijímají bez možnosti většího výběru téměř všechny uchazeče. Celková úroveň poskytovaného vzdělání tak přes veškerou snahu pedagogů zákonitě klesá. Po přechodu do praxe pak řada z těch, kteří neměli k lesnictví před studiem žádný vztah, odchází za prací mimo obor, kde jsou lepší finanční i pracovní podmínky. Lesnické profese tak často vykonávají lidé bez potřebné odborné kvalifikace a jen z důvodu, že momentálně nejsou schopni najít lepší uplatnění.

Tato práce se snaží poukázat na zásadní problémy, se kterými se v současnosti střední lesnické školství potýká a nastínit možné cesty, jak celkovou situaci co nejdříve změnit. Pokud se totiž bude vzdělávání v lesnictví ubírat dosavadním směrem, může se stát, že tento obor, jako v minulosti řada jiných, zcela zanikne. V tom případě by byla vážně ohrožena i samotná existence lesů u nás. Díky specifikům lesního hospodářství se totiž každý nerozvážný či nezodpovědný čin projeví až za řadu let. Na chyby našich předků tak často přichází až generace jejich nástupců a jejich náprava pak probíhá po další desítky let. Pokud takto zodpovědnou práci nebudou vykonávat pouze odborníci, kteří jsou hrdi na své povolání, můžeme o lesy, jejichž existenci teď většina společnosti považuje za samozřejmost, opravdu přijít.

2 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je na základě provedeného šetření komplexním způsobem zachytit současnou strukturu žáků lesnických učilišť a středních odborných lesnických škol a pomocí zjištěných údajů poukázat na klíčové problémy tohoto odvětví.

Na problematiku lesnického školství se dá nahlížet z mnoha úhlů (pohledem pedagogů, žáků, rodičů, zřizovatelů škol nebo zaměstnavatelů). V rámci této práce byl za východisko zvolen pohled současných žáků středních škol, kteří si zvolili lesnictví po ukončení povinné školní docházky za obor, kterému se pravděpodobně v budoucnu hodlají věnovat. Důvodem pro tento postup bylo co nejlépe analyzovat skupinu těch, kteří budou v následujících 30 - 40 letech formovat nabídku kvalifikované pracovní síly. Tento pohled byl konfrontován s požadavky a potřebami trhu práce, na kterém se budou tito žáci snažit co nejlépe uplatnit.

Hlavním záměrem bylo vytvořit ucelený materiál, který by shrnoval názory hlavních zájmových skupin a mohl případně pomoci při hledání účinné a efektivní koncepce reformy středního lesnického školství, o jejíž potřebě již dlouho odborná veřejnost na různých úrovních mluví.

Pro splnění stanovených cílů byla celá problematika shrnuta do následujících klíčových otázek, na které se snaží tato diplomová práce najít odpovědi:

- *Poskytují střední lesnické školy vzdělání, odpovídající ve svém objemu i struktuře současným potřebám trhu práce ?*
- *Mají současní studenti lesnických škol reálnou představu o odvětví, které si zvolili jako své budoucí povolání ?*
- *Jakými vlastnostmi, dovednostmi a znalostmi by měl disponovat absolvent lesnických škol, pro dobré uplatnění na trhu práce ?*

3 Metodika práce

V rámci této diplomové práce byla zkoumána struktura žáků studujících na lesnických středních odborných školách a učilištích a zjištěné údaje následně konfrontovány se skutečnými potřebami trhu práce.

Nejprve byla provedena analýza současného stavu lesnického školství pohledem odborné veřejnosti, a to jak z řad pedagogů lesnických škol, tak i zástupců potenciálních zaměstnavatelů současných studentů. Na základě této analýzy byly nastíněny hlavní problematické oblasti, na které bylo zaměřeno další šetření. Současný stav středního lesnického školství byl naznačen na základě demografického vývoje populace ČR a analýzy dat z ročních statistik, vedených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). V této oblasti byla analýza zaměřena především na zhodnocení vývoje celkového počtu lesnických škol, oborů a počtu studujících žáků od roku 2005. Pro srovnání a dokreslení celé situace byly zjištěné údaje rámcově konfrontovány se třemi sousedními zeměmi, a to se Slovenskou republikou, Polskem a Rakouskem. Německo nebylo do tohoto srovnání zařazeno z důvodu odlišného systému vzdělávání v jednotlivých spolkových zemích a z důvodu nejednotně vedených statistických údajů v této oblasti.

Druhým krokem bylo zhodnocení situace na trhu práce, kde se absolventi lesnických škol mohou uplatnit. Základem analýzy se stalo šetření Národního ústavu pro vzdělávání NÚV v oblasti zemědělství a lesnictví, které bylo doplněno daty z Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí. Mezi hlavními sledovanými ukazateli byl vývoj počtu zaměstnanců v lesním hospodářství, vývoj mezd ve státní i soukromé sféře a míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů, a to jak na úrovni celého odvětví, tak ve vybraných krajích. Výsledky této analýzy jsou uvedené v KAPITOLÁCH 5 - 7. Veškeré tabulky či grafy, u kterých není uveden zdroj, byly sestaveny z dat získaných vlastním multikriteriálním výběrem při splnění stanovených podmínek z veřejně dostupných databází či výročních zpráv jednotlivých institucí a školských zařízení, které jsou uvedené v seznamu literatury. Jedním z příkladů takto stanovených podmínek (za předpokladu jejich současného splnění) byly školní rok, obor vzdělání a název školy v databázi pololetních statistik čerstvě nezaměstnaných absolventů, vedené úřadem práce. Dalším způsobem sumarizace dat do tabulek a grafů byl vlastní výpočet zvolených parametrů získaných z uvedených zdrojů (např. podíl žáků zkoumaných lesnických škol určitého oboru k celkovému počtu žáků, studujících tento obor v celé ČR).

Hlavní náplní této diplomové práce bylo provedení dotazníkového šetření mezi současnými studenty maturitních a učebních oborů lesnických škol pro ověření jejich představ o budoucím uplatnění v oboru. Za tímto účelem bylo osloveno 5 tradičních lesnických škol, z nichž se tohoto průzkumu zúčastnily 4 – Česká lesnická akademie v Trutnově, Střední lesnická škola a Střední lesnické učiliště Křivoklát – Písky, Střední lesnická škola Žlutice a Střední lesnická škola Hranice. Vlastní průzkum byl prováděn na přelomu roku 2015 a 2016 pomocí strukturovaného dotazníku, který byl sestaven na základě zjištěných problematických oblastí vzdělávání, uvedených v KAPITOLÁCH 5 - 7. Částečnou inspirací při jeho konstrukci byl dotazník používaný Mendelovou univerzitou v Brně pro dlouhodobý průzkum uplatnění absolventů této vysoké školy na trhu práce. Jeho funkčnost byla ověřena v roce 2014, kdy proběhlo pilotní šetření na Vyšší odborné škole lesnické a Střední lesnické škole Bedřicha Schwarzenberga v Písku.

Vzhledem k tomu, že dotazník zůstal v nezměněné podobě, byly získané údaje vyhodnocovány společně s daty z roku 2014, tzn. celkem za 5 škol.

Předkládaný dotazník byl vytvořen pomocí webového portálu Survio© a rozeslán zástupcům jednotlivých lesnických škol. Pro možnost následného statistického vyhodnocení získaných údajů byli do šetření zahrnuti jen studenti maturitního oboru *Lesnictví (41-46-M)* a žáci učebního oboru *Lesní mechanizátor (41-56-H)*. Dále byl vybraný vzorek studentů ještě omezen na žáky vyšších ročníků (3. a 4. ročníky maturitního oboru a 2. a 3. ročníku učebního oboru), a to z důvodu relevance odpovědí na určité otázky (např. otázky týkající se kvality výuky odborných předmětů, plánů po ukončení studia či již dohodnutého zaměstnání). Pro zamezení opakovanému vyplnění dotazníku stejnými osobami byl průzkum na školách prováděn v rámci výuky výpočetní techniky. Předkládaný dotazník obsahoval celkem 26 otázek, zaměřených především do dříve identifikovaných problematických oblastí (mj. např. identifikace struktury studentů lesnictví, zjištění motivů, které vedou žáky ke studiu právě tohoto oboru, představy o budoucím uplatnění na trhu práce apod.). Dotazník byl složen ze 4 otázek otevřených a 22 otázek uzavřených. Z uzavřených otázek bylo 8 dichotomických či trichotomických a zbývajících 14 multikriteriálních, z nichž v některých byli respondenti požádáni seřadit nabízené možnosti podle důležitosti nebo jim přiřadit určitou váhu. Po ukončení šetření a vyřazení nesprávně či neúplně vyplněných dotazníků byl pro další analýzu získán soubor o velikosti 215 respondentů. Získaná data byla zpracována pomocí tabulkového procesoru MS Excel 2010 a sumarizovaná po jednotlivých školách, oborech a i celkově za celý soubor, a to pomocí jednoduchých statistických metod (absolutní a relativní četnost, průměr, vážený aritmetický průměr). Zjištěné údaje uspořádané v tabulkách tvoří PŘÍLOHU IV, rozbor a závěry jsou pak uvedeny v KAPITOLE 8 a 9.

4 Rozbor problematiky středního vzdělávání v lesnictví

Problematicke vzdělávání v České republice se na obecné úrovni věnuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), který je přímo řízen MŠMT. NÚV se zabývá podporou vzdělávání všech úrovní, zaměření i kategorií, a to v souladu s Národním programem vzdělávání v České republice (Bílá kniha), Strategií celoživotního učení v ČR a Strategií vzdělávací politiky v ČR do roku 2020. V rámci středního vzdělávání pomáhá s vytvořením a pilotním ověřováním jednotných přijímacích zkoušek na čtyřleté obory, jednotných závěrečných zkoušek pro učební obory či přípravou, resp. revizí rámcových vzdělávacích programů (RVP)¹. Široké i odborné veřejnosti poskytuje řadu statistických a analytických informací, týkajících se trhu práce, míry nezaměstnanosti, možnosti uplatnění absolventů či kvalifikačních předpokladů pro výkon určitého povolání. Za tímto účelem provozuje řadu webových portálů, z nichž nejdůležitějšími z hlediska zaměření této práce jsou portály „*Info absolvent*“ (informace o školách, oborech, úspěšnosti při přijímacím řízení, míře nezaměstnanosti absolventů apod.), „*Národní soustava povolání*“ či metodický portál „*RVP*“. (NÚV, 2014D) Z publikační činnosti NÚV, týkající se řešené problematiky je zde na místě uvést dva nejdůležitější tituly z poslední doby, a to „*Praktické vyučování v prostředí se složitou a nákladnou technologií a zařízením ve firmě*“ (2014) a „*Uplatnění absolventů škol na trhu práce*“ (2013). Z periodik je čtvrtletně vydáván zpravodaj „*Vzdělávání*“, který představuje aktuální či plánované projekty českého školství. Nepravidelně pak vychází zpravodaje „*Odborné vzdělávání v zahraničí*“ a „*Oborové skupiny*“, ve kterém jsou zveřejňovány informace o činnostech a aktivitách jednotlivých oborových skupin, které se podílí na tvorbě RVP a jejich propojování s Národní soustavou kvalifikací. Všechny tyto periodika i tištěné publikace jsou dostupné i v elektronické podobě na webových stránkách této instituce. (NÚV, 2014)

Přímo k problematice středního lesnického vzdělávání, ať již na úrovni středních odborných škol či učilišť, se nejvíce vyjadřují představitelé (tj. ředitelé) jednotlivých školských zařízení. Své názory na aktuální otázky zveřejňují většinou v podobě příspěvků do oborových časopisů (nejčastěji „*Lesnická práce*“) nebo v rámci svých vystoupení na konaných konferencích (např. konference při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku v roce 2014). Závěry či úplné znění jednotlivých příspěvků z takových konferencí jsou vydávány a distribuovány jako sborníky pořádajících organizací (např. Česká lesnická společnost). Jinak však tištěné monografie, zabývající se aktuální problematikou středního lesnického vzdělávání v ČR chybí. Ze starších vydání je možné dohledat publikace, týkající se většinou historického vývoje lesnictví či lesnických škol. Jako příklad je možné uvést PINCOVO (2003) monografii „*Přehled historie lesnického školství v Čechách a na Moravě*“ nebo TLAPÁKOVO (1960) monografii „*Vývoj lesnictví v českých zemích v první polovině 20. století*“.

Na Slovensku je, pravděpodobně i díky mnohaleté společné historii, situace podobná jako u nás. Obdobou NÚV je zde Státní institut odborného vzdělání (ŠIOV). Jeho hlavní náplní je ve spolupráci s Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny SR tvorba koncepce a metodiky vzdělávání na středních odborných školách a učilištích. Stejně

¹ Více o rámcových vzdělávacích programech viz KAPITOLA 7.4

jako NÚV poskytuje ŠIOV základní statistické údaje především o vývoji počtu škol, oborů a žáků v jednotlivých letech (školská statistika). (ŠIOV, 2016) Mezi dalšími institucemi je možné zmínit Ústav informací a prognóz ve školství nebo Ústředí práce, sociálních věcí a rodiny, které každoročně zveřejňuje statistiky nezaměstnaných absolventů jednotlivých oborů vzdělání či monografie k určitému aktuálnímu tématu - např. „*Nezaměstnanosť absolventov škôl a prístupy k jej riešeniu v období globálnej ekonomickej krízy*“. (KOSTOLNÁ, 2010) V oblasti vzdělávání v lesnictví lze za nejdůležitější instituci označit Národní lesnické centrum ve Zvoleně, konkrétně Ústav lesnického poradenství a vzdělávání. (NLC, 2009) Do působnosti tohoto ústavu spadá i zabezpečování celoživotního vzdělávání pracovníků v lesním hospodářství či příprava učebních textů pro výuku odborných lesnických disciplín. Mezi vydanými publikacemi je možné uvést monografie „*30 rokov celoživotného vzdelávania v lesnom hospodarstve*“ (SARVAŠ, 2008), která byla vydaná při příležitosti 30. výročí vzniku tohoto ústavu. K problematice středního lesnického vzdělávání se i zde nejvíce vyjadřují zástupci jednotlivých škol. Ani zde neexistuje mnoho tištěných monografií, řešících současné problémy lesnického vzdělávání. V roce 1996 vydal KRIŠTOF publikaci „*Pamätnica lesnickej školy v Liptovskom Hrádku*“, která do jisté míry shrnuje vývoj lesnického školství na Slovensku. Současná problematika je diskutována na různých konferencích či v oborově zaměřených periodikách (např. „*Les&Letokruhy*“).

V Polsku existuje od roku 1990 Úřad pro koordinaci vzdělávání pracovníků (Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr), jehož hlavním posláním je tvořit a koordinovat na národní či mezinárodní úrovni projekty týkající se školských reforem s ohledem na budoucí rozvoj a podporu podnikání či venkovských oblastí. Z důležitých publikací je zde na místě uvést každoroční statistický přehled „*Kształcenie i szkolenie zawodowe w Polsce – raport krajowy*“. (LUCK, 2015) Dalšími institucemi v obecné rovině jsou např. Národní vzdělávací ústav (Instytut edukacji narodowej) (FUNDACJA, 2016) nebo Národní středisko pro podporu odborného vzdělávání (Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej – KOWEŻiU), jehož hlavním posláním je podpora dalšího vzdělávání učitelů odborných škol a budování sítě zkušebních středisek praktických center. (KOWIEZU, 2016) Oblastí lesnického vzdělávání se v rámci Výzkumného ústavu lesnického (Instytut Badawczy Leśnictwa) zabývá Centrum vzdělávání v lesnictví (IBL, 2015) a dále Sdružení přátel lesa (Towarzystwo przyjaciół lasu). Obě tyto instituce poskytují vedle své hlavní náplně i poradenskou či vzdělávací činnost určenou jak odborné, tak široké laické veřejnosti. V roce 2007 pořádalo Sdružení přátel lesa ve spolupráci se státními lesy Polska (Lasy Państwowe) konferenci zaměřenou na současný stav a vývoj lesnického vzdělávání v Polsku. (TOWARZYSTWO, 2007) Z pravidelně vydávaných periodik je možné zmínit čtvrtletník „*Ozvěny lesa*“ (Echa Leśne), který vydávají státní lesy, z monografií pak např. „*Potrzeby przeobrażeń studiów leśnych w Polsce*“ (GRYWACZ, 2003) nebo „*Leśnictwo Polskie w zjednoczonej Europie*“. (GRYWACZ, 2005)

V Rakousku se vzděláním na obecné úrovni zabývá Ústav pro výzkum a vzdělávání v hospodářství (Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft), který na vzdělávání pohlíží optikou jeho pozdějšího uplatnění v praxi v rámci národního hospodářství. V rámci publikační činnosti tohoto institutu je za nejdůležitější možné označit každoroční přehled učňovského školství („*Lehrningsausbildung im Überblick*“), který poskytuje důležité statistické údaje nejen o počtu učňovských zařízení, ale i o aktuální míře nezaměstnaných a potřebách trhu práce. (DORNMAYR ET NOWAK, 2015) Dále pak

např. monografii „*Die Lehre – Duale Berufsausbildung in Österreich*“, která se zabývá duálním vzděláváním učňovských oborů. (BUNDESMINISTERIUM, 2009) Kromě toho vydává Institut jednou za 2 měsíce elektronický časopis *NEWSletter Berufsinformationen*, nebo stručné tematicky zaměřené studie *IBW-resarch brief*, dostupné ve dvou jazykových mutacích (němčina, angličtina). (IBW, 2016) Z dalších autorů se problematice vzdělávání v lesnictví dlouhodobě věnuje TRZESNIOWSKI, který v roce 2016 vydal monografii „*Entwicklung der forstlichen Ausbildung in Österreich*“, shrnující podrobným způsobem historický vývoj i současné trendy směřující ke vzdělávání pro trvale udržitelný rozvoj. Mezi oborovými periodiky je možné zmínit např. „*AFZ – Der Wald*“ nebo „*Waldzeitung*“.

Jak bylo uvedeno v KAPITOLE 3 a 4, předmětem této diplomové práce je provedení analýzy struktury žáků středních odborných škol a učilišť v ČR. Na úrovni vysokých škol se touto problematikou dlouhodobě zabývají autoři NEKUDA ET SYROVÁTKA (2012) z Masarykovy univerzity v Brně. Pomocí dotazníkového šetření mezi absolventy školy zjišťují, jak úspěšní jsou bývalí studenti na trhu práce a do jaké míry se získané odborné vzdělání kryje s vykonávanou profesí. Za tímto účelem vydávají v určitých periodách publikace, ve kterých analyzují získané údaje. Poslední taková publikace byla vydaná v roce 2012 za sledované období let 2009 – 2010.

V zahraničí se přímo problematikou středního odborného vzdělávání aktuálně zabývá mezinárodní projekt „Vysoká úroveň odborného vzdelávania a prípravy – Najlepšie Európske metódy na zlepšovanie systému odborného vzdelávania a prípravy“ (High Quality of Vocational Education and Training – European best methods for improving VET systém“. Tento projekt je financován ze zdrojů EU v rámci programu Erasmus+ pro vzdělávání a odbornou přípravu. Koordinátorem projektu je Slovenská republika, konkrétně Úřad práce, sociálních věcí a rodiny v Dunajské Středě, spolupracujícími partnery pak obdobné instituce v Maďarsku a Itálii. Projekt probíhá v období 1.9.2014 - 31.8.2016 formou dotazníkového šetření a zapojilo se do něj 158 respondentů z uvedených zemí. (ÚPSVR, 2016) V současné době probíhá finalizace a analýza získaných dat. Po jejich publikaci bude možné minimálně na obecné úrovni porovnat závěry s výsledky získanými v této diplomové práci, neboť zaměření okruhů otázek v obou šetření je statisticky srovnatelné.

5 Současný stav středního lesnického vzdělávání

5.1 Situace lesnického vzdělávání v ČR

Mezi představiteli lesnických škol i zástupci potenciálních zaměstnavatelů budoucích absolventů panuje vzácná shoda, že současný stav lesnického vzdělávání je nekoncepční a dlouhodobě nedopovídá potřebám trhu práce. Zásadní rozdíly se však objevují nejen v otázkách, hledajících příčiny tohoto stavu, ale především v názorech, jak tuto situaci změnit. Jak vyplývá z textu dále, jedno univerzální řešení z této situace neexistuje.

Většinou shodný názor panuje v odborných kruzích na disproporci mezi počtem absolventů lesnických oborů a reálnou potřebou trhu práce. ŘÍHA (2014) z ČLA Trutnov uvádí, že kompletní lesnické školství produkuje v rámci všech stupňů, forem a kategorií mezi 300 - 400 absolventů ročně, přičemž potřeba trhu práce je maximálně poloviční. S tímto názorem se ztotožňují i zástupci potenciálních zaměstnavatelů na trhu práce, a to jak např. státního podniku LČR, tak i soukromé společnosti pro správu obecních lesů. Generální ředitel LČR SZÓRÁD (2014) uvádí, že v rámci státního podniku najde každoročně uplatnění přibližně 40 absolventů, z nichž přibližně polovinu tvoří absolventi středních škol a druhou polovinu absolventi vysokých škol bakalářského či magisterského programu. Reálný počet je ale pravděpodobně vyšší, neboť tuto potřebu SZÓRÁD (2014) udává pouze z předpokládaného pokrytí přirozených odchodů do důchodu. Obdobně ředitel společnosti Lesy města Písku s.r.o. ZÁMEČNÍK (2014), spravující lesní obecní majetek o rozloze 7200 ha jako příklad uvádí, že na správu jemu svěřeného úseku potřebuje celkově 13 odborných pracovníků.² Navíc k tomuto počtu každoročně uzavírá s jedním absolventem lesnické školy, registrovaným na úřadu práce, roční smlouvu na vykonávání pozice adjunkta. V případě spokojenosti s prací tohoto absolventa a rovněž v případě uvolnění některé pracovní pozice je s ním uzavřen dlouhodobý pracovní poměr. Z obou těchto tvrzení jednoznačně vyplývá velká nesrovnalost s počtem absolventů a jejich reálným uplatněním v oboru. Ředitel SLŠ Hranice KUTÝ (2013) navíc upozorňuje na fakt, že zatímco demografický vývoj populace klesá, počet středních škol s výukou některého z lesnických oborů naproti tomu zcela nelogicky roste. Tento argument podporuje i ředitel SLŠ Křivoklát DLOHOŠ (2013), který dokládá historický nárůst počtu všech středních škol a učilišť za posledních 24 let, a to z 950 v roce 1990 na 1200 v roce 2014. Z hlediska lesnických oborů existovalo v ČR v roce 2014 dvanáct různých škol, kde bylo možné studovat učební obor *Lesní mechanizátor (41-56-H)* a 7 převážně lesnických škol, poskytujících maturitní vzdělání v oboru *Lesnictví (41-46-M)*.

Existenci nárůstu počtu škol lze pravděpodobně vysvětlit způsobem jejich financování, který vychází ve své podstatě z počtu žáků. Čím více žáků škola má, tím více peněz na svůj provoz a další rozvoj od kraje dostává. Z tohoto faktu logicky plyne, že školy se všemožně snaží získat maximum žáků, bez ohledu na jejich pozdější uplatnění na trhu práce (BUŠINA, 2012). Nejmarkantnější dopady této situace jsou patrné v rámci učňovského školství, které se obecně potýká s nedostatkem žáků. DLOHOŠ (2013) uvádí, že jednooborová úzce specializovaná učiliště byla nucena buď rozšířit nabídku

² Společnost Lesy města Písku s.r.o. zaměstnávala v roce 2014 s výjimkou jednatele/ředitele 10 osob na pozici lesník, 2 osoby na pozici lesní technik, 1 osobu pověřenou správou lesní školky a stykem s veřejností a 2 hospodářské pracovníky (účetní). (ZÁMEČNÍK, 2014)

poskytovaného vzdělání, nebo byla odsouzena k zániku. Proto se na těchto typech škol začaly objevovat nové, moderně pojmenované obory, které ale ve své podstatě suplovaly obory již existující. V současnosti tak není problém v ČR najít střední školu, která poskytuje vzdělání v 10 a více oborech. Jako příklad DLOHOŠ (2014) uvádí učební obor *Zpracovatel dřeva (41-57-H)*, jehož zaměření je blízké oboru *Truhlář (33-56-H/01)*, jen praktická část probíhá většinou v pilařském provozu. Školy, které nebyly schopné získat dostatečný počet žáků, byly bez ohledu na své zaměření slučovány s dalšími odbornými školami tak, aby celkové náklady na provoz těchto škol, vynakládané kraji, byly co nejnižší. KUTÝ (2014) k tomu dodává, že tak v republice existují školy zemědělského charakteru³, které nabízí zájemcům studium lesnictví aniž by disponovaly potřebným zázemím a praxí ve výuce tohoto odvětví. Postup krajů lze z ekonomického hlediska pochopit, neboť výuka lesnických oborů patří ve srovnání s ostatními mezi nejdražší. Z hlediska koncepčního či strategického však nikoli. Ministr zemědělství Jurečka ve svém tiskovém prohlášení udává (JORDÁN, 2014), že základem kvalitní výuky lesnictví je technické vybavení, odrážející moderní trendy v oboru a rovněž dostatečně velké polesí, umožňující studentům seznámit se hlavními pracovními postupy.

Samozřejmě počet středních škol a učilišť (a z toho vyplývající počet absolventů lesnických oborů) není jediným problémem současného lesnického vzdělávání, i když jej lze označit jako zásadní. Dalším problémem je chybějící celková koncepce školství a její nesystematické řízení. KUTÝ (2012) poukazuje na fakt, že za 25 let existovalo 17 různých ministrů pověřených vedením rezortu školství, z nichž každý přišel se svým vlastním názorem a koncepcí, jak současnou nevyhovující situaci vyřešit a žádná nebyla dokončena. Zároveň za tuto dobu došlo ke zrušení školských úřadů a převodu lesnických škol pod Ministerstvo zemědělství, jejichž vedením byly následně pověřeny kraje. KUTÝ (2014) rovněž upozorňuje, že do koncepce vzdělávání mluví řada nesourodých institucí, z nichž každá hájí především své vlastní zájmy (např. ORP, ČŠI, občanská sdružení, rodiče, média, široká veřejnost apod.).

Dalším zásadním problémem, který však úzce souvisí s ostatními výše uvedenými, je devalvace úplného středního lesnického vzdělávání jako celku. V současné době se totiž žáci středních škol hlásí na maturitní obory a dopředu automaticky počítají s tím, že budou pokračovat v dalším studiu v terciárním stupni. Úroveň maturitního vzdělávání tak klesá, neboť díky snaze škol naplnit svou kapacitu a zachovat si tak svou existenci i do budoucna, jsou do této kategorie vzdělávání přijímáni i žáci, kteří by dříve tvořili horší průměr na učebních oborech. Dalším studiem rovněž žáci odkládají řešení problému hledání svého uplatnění na trhu práce. Jak uvádí KORBELÁŘ (2013), v extrémním případě může celková doba přípravy na budoucí povolání trvat až 12 let.⁴ Otázkou zůstává, zda takto nákladnou přípravu na absolventa opravdu lesnické hospodářství potřebuje.

Z nastíněných problémů vidí jako částečné východisko DLOHOŠ (2014) zavedení nejen státní maturitní zkoušky, ale především jednotných přijímacích zkoušek ke studiu na středních školách s maturitou. Tímto krokem by se zvýšila naplněnost učebních oborů, kam by přešli žáci, kteří u přijímacích zkoušek neuspěli. Zároveň by se snížily náklady

³ Jako příklad KUTÝ (2014) uvádí Střední školu zahradnickou a technickou v Litomyšli.

⁴ KORBELÁŘ (2014) uvádí jako příklad 3 leté studium učebního oboru, 4 leté úplné maturitní studium, 3 leté bakalářské studium a 2 leté navazující magisterské studium.

na výuku těch, kteří nemají předpoklady státní maturitní zkoušku splnit a v neposlední řadě by se celkově pozvedla úroveň vzdělání, poskytovaného v maturitních oborech.

Na tomto místě je potřeba i upozornit na nesrovnalosti mezi požadavky organizací, působících na trhu práce a přípravou, kterou lesnické školy budoucím potenciálním zaměstnancům poskytují. SZÓRÁD (2014) nepochybuje o odborné kvalitě výuky, kterou poskytují především tradiční lesnické školy. Přesto by u absolventů uvítal lepší orientaci v současné legislativě. LIDICKÝ (2014) z LČR pak doplňuje, že hlavním požadavkem provozu na absolventa je především jeho všestrannost, schopnost samostatného rozhodování a ochota trvale se vzdělávat ve zvoleném oboru. ZÁMEČNÍK ET LIDICKÝ (2014) shodně uvádí, že absolvent nemusí být hotovým odborníkem ve svém oboru, ale musí mít všeobecný teoretický přehled, který dokáže logicky uplatňovat v praktických situacích a rovněž musí být schopen činit samostatná rozhodnutí a přijmout za ně i odpovědnost. HORÁČEK (2014) z Fakulty lesnické a dřevařské Mendelovy univerzity v Brně vidí budoucnost středního lesnického školství v souladu s Národní lesnickou politikou II v posilování rozvoje základních teoretických dovedností, schopností a postojů. Rovněž jako podmínku uvádí povinné zařazení matematiky jako součást státní maturitní zkoušky. S tímto názorem však ZÁMEČNÍK (2014) nesouhlasí a uvádí, že neotřebuje „... aby lesník uměl řešit kvadratické rovnice, ale musí umět spočítat procenta a trojčlenku.“ Tento výrok je sice trochu nadsazený, ale ve své podstatě správný.

Na závěr je nutné zmínit poznámku KUTÉHO (2012, 2013), který upozorňuje na nebezpečný odklon lesnictví od svých tradic. Zatímco na konci 20. století tvořili většinu žáků středních lesnických škol a učilišť potomci lesnických rodin z venkova, v současnosti až 2/3 studentů pochází z měst a k lesnickému řemeslu nemají žádný vztah. KUTÝ (2012, 2013) opakovaně upozorňuje, že pokud nedojde k urychlenému řešení situace ve školství, mohlo by dojít až k úplnému zániku tohoto tradičního oboru. Jako východisko navrhuje řešení celé situace na úrovni asociace krajů, za účasti sociálních partnerů z řad zaměstnavatelů.

5.2 Situace lesnického vzdělávání v sousedních zemích

Celková rozloha Slovenska je 49 tis. km², z čehož 40% je pokryto lesy. Více než polovina lesů (52%) je ve vlastnictví státu, jehož správou je pověřen obdobně jako v ČR státní podnik Lesy Slovenskej republiky, š.p. Správa lesního hospodářství spadá do rezortu Ministerstva zemědělství (Ministerstvo pôdohospodárstva). (NLC, 2009) Vzhledem ke společné historii je vzdělávací soustava obdobná jako v ČR. V roce 2014 bylo v rámci středoškolského vzdělávání možné studovat lesnictví ve 3 dvouletých oborech (*Lesné hospodárstvo, Mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a Lesná výroba*), ve 2 tříletých oborech (*Mechanizátor lesnej výroby, Lesné stroje a zariadenia*) a ve 3 čtyřletých oborech (*Lesnická prevádzka, Operátor lesnej techniky a Krajinná ekológia*). Tyto obory bylo možné studovat především na 3 středních lesnických školách (Banská Štiavnica, Liptovský Hrádok a Prešov) a na 4 středních odborných učilištích lesnických (Banská Štiavnica, Bijacovce, Modra Harmónia a Tvrdošín). Avšak ani Slovensku se nevyhnulo přidružování lesnických oborů ke školám, které poskytují odborné vzdělání především v jiných oblastech. Proto je možné zahájit studium, většinou lesnických učebních oborů, ještě na 7 dalších školách. Celkově studovalo v roce 2015 některý z lesnických oborů v rámci středních škol 2279 žáků a 793 jej ve školním roce 2014/2015 absolvovalo. (ÚIPŠ, 2016)

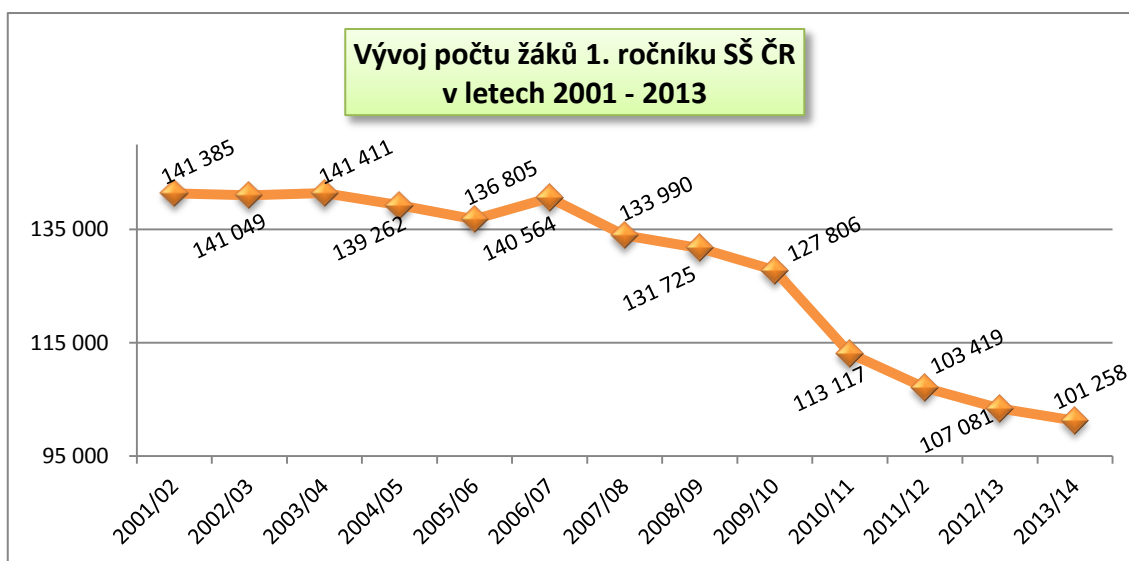
Celková rozloha Polska je 312 685 km², z čehož 29% pokrývají lesy. Většina lesů (80%, 7236 tis. ha) je ve státním vlastnictví, jehož správou je pověřena společnost Lasy Państwowe. Lesní hospodářství spadá pod Ministerstvo životního prostředí (Ministerstwo Środowiska). Středoškolské vzdělání v lesnictví je možné získat na 17 středních školách (Technika leśna) ve 4 letech maturitním oboru (lesní technik, technika leśnika). V roce 2014 studovalo na těchto školách celkem 2747 žáků a 602 jich v předchozím školním roce (2013/2014) absolvovalo. Mimo to lze nižší lesnické vzdělání získat ve 49 střediskách praktického výcviku. (GUS, 2015)

Rozloha Rakouska činí 83 858 km², z čehož 47% (39,5 tis. km²) je pokryto lesy. Z hlediska vlastnické struktury je přibližně 75% lesů v soukromých rukách. Státní lesy (cca 15%) obhospodařuje společnost Rakouské spolkové lesy (Österreichische Bundesforste AG) a lesní hospodářství jako celek spadá pod Ministerstvo zemědělství, lesnictví, ŽP a vodního hospodářství (Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft) (BLFUW, 2015). Lesnické vzdělávání má stejně jako v České republice dlouhou tradici. Rakouští lesníci se zasloužili např. o vznik celosvětového svazu lesnických výzkumných organizací (IUFRO) či přišli s projektem lesnické pedagogiky (VANČURA, 2009). Systém vzdělávání v Rakousku se od českého poměrně zásadně liší a jeho struktura je velmi různorodá. Za hlavní rozdíl lze označit fakt, že už v rámci základní školy se žáci rozdělují na ty, kteří mají předpoklady dosáhnout minimálně nižšího vysokoškolského vzdělání a uplatnit se později v řídicích či vědeckých pozicích, a na ostatní, jejichž další studium bude zaměřeno na výkon odborných profesí. U nejnižších lesnických povolání je dostačující pouze ukončení povinné školní docházky (Hauptschule) bez nutnosti složení dalších zkoušek (např. *Forstarbeiter* - lesní dělník). U specializovanější profesí je již nutná kombinace odborného vzdělání, jehož délka se odvíjí od prokazatelně získané praxe v oboru a složení odborných zkoušek (např. *Forstfacharbeiter* - odborný lesní pracovník, nebo *Forstwirtschaftmeister* - lesnický mistr). (DORNMAYR ET NOWAK, 2015) Při určitém zjednodušení lze v rámci středoškolského vzdělávání najít obdobné 2 typy škol jako v ČR, a to zemědělská a lesnická učiliště (Land- und Forstwirtschaftliche Berufsschulen) a zemědělské a lesnické odborné školy (Land- und Forstwirtschaftliche Fachschulen). Po ukončení základní 10. leté školní docházky (Hauptschule) přechází 80% žáků právě do jednoho z těchto typů škol. Učiliště jsou tříletá a v rámci přípravy na budoucí povolání se střídá praktická výuka v určených společnostech s teoretickou výukou ve škole. (IBW, 2009) Na rozdíl od ČR je však poměr teoretické a praktické výuky naprosto opačný. Přibližně 80 % tvoří odborný výcvik, prováděný přímo u dohodnutých sociálních partnerů (podniků), zbývající část tvoří výuka v dané škole. (LUOMI-MESSERER, 2014) V rámci specializace si mohou na těchto typech škol žáci zvolit mezi 15 obory, z nichž 3 se týkají lesního hospodářství. Jsou to *Forstwirtschaft* (Lesní hospodářství), *Forstgarten- und Forstpflégewirtschaft* (Péče o les a zahradu) a od roku 2013 nově obor *Biomasseproduktion und forstwirtschaftlichen Bioenergiegewinnung* (Produkce biomasy a výroba bioenergie zpracováním těžebních zbytků). (MFL, 2014) V rámci středních odborných škol studují žáci zemědělské či lesnické obory 3–4 roky. Na výběr mají 7 oborů, z nichž jeden se týká lesnictví - *Forstwirtschaft* (Lesní hospodářství). (MFL, 2014) V roce 2014 existovalo celkem 6 učilišť, na kterých studovalo 751 žáků a 75 středních škol, ve kterých studovalo celkem 12 928 žáků některý ze skupiny oborů zemědělství a lesnictví. (BUNDESANSTALT FÜR AGRARWIRTSCHAFT, 2015).

6 Vývoj počtu žáků a oborů SLŠ a SOUL

6.1 Demografický vývoj počtu žáků v ČR

Demografické průzkumy dlouhodobě ukazují, že porodnost v ČR klesá a populace tak celkově stárne. Díky tomuto nepříznivému vývoji vstupuje každoročně do středního vzdělávání méně žáků. Za posledních 14 let došlo k celkovému poklesu počtu žáků prvních ročníků SŠ o 29 %. Největší pokles byl zaznamenán mezi roky 2009 - 2011, kdy se počet žáků skokově snížil o více než 24 tisíc. Prognostické modely dalšího vývoje předpokládají, že do roku 2025 by již k dalšímu skokovému poklesu dojít nemělo. Naopak počet žáků by se měl ustálit na úrovni roku 2015 a v dalším období mírně růst. (VOJTĚCH, ET. AL., 2012) Vývoj počtu žáků, kteří vstoupili do 1. ročníků SŠ v letech 2001 - 2014 ukazuje GRAF 1.

GRAF 1: Vývoj počtu žáků 1. ročníku SŠ ve školních rocích 2001/2002 – 2013/2014
Zdroj dat: (MŠMT,[2016])

Pro účely této diplomové práce bylo prováděno šetření v 5 krajích, a to ve Středočeském, Karlovarském, Královéhradeckém, Olomouckém a Jihočeském. Přestože se jednotlivé kraje liší svou velikostí a tedy i počtem obyvatel, je demografický vývoj žáků ukončujících základní školu srovnatelný. Na rozdíl od celorepublikového vývoje byl však největší propad v počtu žáků zaznamenán dříve, a to v letech 2007 - 2009. Při srovnání počtu žáků ve školním roce 2007/2008 a 2014/2015 došlo k největšímu propadu v Olomouckém kraji (o 30 %) a naopak k nejmenšímu ve Středočeském kraji (o 22 %). Meziroční snižování počtu žáků se zastavilo ve školním roce 2011/2012 a na tomto počtu se s menšími výkyvy i ustálilo. Vývoj počtu žáků ve sledovaných krajích za posledních 7 školních roků ukazuje TABULKA 1.

TABULKA 1: Vývoj počtu žáků 9. tříd ve sledovaných krajích
Zdroj dat: (MŠMT, [2016])

Demografický vývoj žáků 9. tříd ve sledovaných krajích								
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Královéhradecký	5659	5177	4451	4393	4097	4174	4241	4039
Středočeský	11439	10540	9293	8735	8787	8765	8763	8959
Karlovarský	3061	2805	2538	2265	2150	2232	2098	2277
Olomoucký	6465	6008	4948	4609	4601	4619	4492	4497
Jihočeský	6566	6086	5199	4771	4794	4703	4756	4798

6.2 Vliv demografického vývoje na střední školy

Na dlouhodobě klesající počet žáků muselo zareagovat i školství. V rámci středoškolského vzdělávání probíhala v několika vlnách celková reforma. Nejprve byla v roce 2001 na základě zákona č. 157/2000 Sb. převedena správa středních škol a učilišť na krajské úřady, které se tak staly jejich zřizovateli (MZE, 2003). V dalším kroku proběhla již na úrovni krajů optimalizace sítě těchto škol, při níž docházelo k rušení a slučování několika škol různého zaměření do jedné instituce, nabízející vzdělání ve zájemně spolu nesouvisejících oborech. Posledním krokem byla v letech 2008 - 2012 kurikulární reforma, při níž byla provedena optimalizace počtu nabízených oborů vzdělání a zároveň i přepracování obsahové náplně jednotlivých oborů. Hlavním cílem bylo vytvořit nové obory s širším a univerzálnějším zaměřením, které umožní absolventům lepší uplatnění na trhu práce (BUŠINA, 2012). Výsledkem kurikulární reformy bylo celkové snížení počtu oborů o téměř 50 %⁵ a vypracování rámcových vzdělávacích programů (RVP)⁶, které následně přijaly jednotlivé školy a upravily si je pro vlastní potřeby. Nově vzniklé obory byly zakotveny v rámci naší legislativy Nařízením vlády č. 211/2010 Sb., které vstoupilo v platnost dne 31.8.2010. V tomto nařízení došlo i ke změně označování jednotlivých oborů, a to pomocí sedmimístného kódu, složeného z čísel a písmen (NAŘ., 2010A).⁷ TABULKA 2 shrnuje kategorie středoškolského vzdělání, včetně jejich stručné charakteristiky.

⁵ V roce 2007 bylo možné zahájit studium na středních školách ve 495 různých oborech. V roce 2013 klesl tento počet na 248. (CHOMOVÁ, 2014).

⁶ Více o RVP viz KAPITOLA 7.4

⁷ „Každý obor je označen kódem v následujícím formátu: **XX-XX-X/XX(X)**. **XX** je dvoumístný číselný kód označující skupinu oborů vzdělání. **XX** je dvoumístný číselný kód označující konkrétní obor vzdělání v rámci dané skupiny. **X** je jednopísmenný kód označující kategorii vzdělání. Za lomítkem je pak dvou až třímístný číselný kód označující pořadí daného oboru. Třímístný kód je použit pouze pro dobíhající obory, v nichž mohli žáci zahájit studium nejpozději ve školním roce 2012/2013.“ (MLÍČKOVÁ, 2014)

TABULKA 2: Kategorie vzdělání na SŠ
Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

Označení	Kategorie dosaženého vzdělání	Charakter studia
E	nižší střední odborné vzdělání s výučním listem	všeobecné nebo obecně odborné vzdělání určené především pro žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním, příprava na výkon jednoduchých dělnických povolání
H	střední odborné vzdělání s výučním listem	nematuritní vzdělávací programy zakončené výučním listem, s výjimkou programů uvedených pod kategorií E
J	střední vzdělání bez maturity i výučního listu	
L	úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou	obory vzdělání zakončené maturitní zkouškou, jejichž součástí je i odborný výcvik (pořadové číslo 0x - 4x) obory vzdělání nástavbového studia poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou (pořadové číslo 5x)
M	úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	odborné studijní programy ukončené maturitou s výjimkou programů označených L

6.3 Změna struktury lesnických škol a oborů po roce 2000

Přijetím zákona č. 157/2000 Sb. se nejen staly zřizovateli středních lesnických škol a učilišť krajské úřady, ale zároveň byla síť těchto škol převedena z působnosti MŠMT na Mze. V rámci následující optimalizace byly díky dlouhodobě velmi nízké naplněnosti zcela zrušena samostatná lesnická učiliště. Lesnické učební obory byly převedeny pod nejbližší střední lesnickou školu nebo byly akreditovány v rámci nástupnických organizací, které je však díky malému zájmu žáků většinou vůbec neotvíraly. (JANSKÝ, 1998) Mezi roky 1993 a 2006 tak zaniklo celkem 20 samostatných lesnických učilišť. TABULKA 3 ukazuje vývoj posledních 5 lesnických učilišť, zaniklých v období 2000 - 2006, PŘÍLOHA I pak historický vývoj lesnických škol na našem území.

TABULKA 3: SLŠ a SOUL zaniklé v letech 2000 - 2006
Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

Název školy	Sídlo	Ukončení	Další vývoj školy
ISŠL	Vimperk	k 30.6.2006	sloučeno se SOŠ Vimperk ^{*)}
SOUL, OU a U	Abertamy	k 30.6.2006	sloučeno se SOŠ Nejdek ^{**)}
SOUL a U	Lomnice nad Popelkou	k 1.7.2003	sloučeno pod nynější SOŠ Lomnice nad Popelkou
SOUL a U	Fláje	k 1.9.2005	sloučeno s Integrovanou střední školou technickou (Most - Velebudice)
SOUL a U	Lesonice	k 30.6.2003	sloučeno SOUz a SOUs Moravské Budějovice

^{*)} výuka lesnických oborů převedena pod VOŠ a SLŠ Písek

^{**)} výuka lesnických oborů převedena pod SLŠ Žlutice

Lesnické obory jsou spolu se zemědělskými obory zařazeny do společné skupiny 41 Zemědělství a lesnictví. Tato skupina obsahovala před rokem 2008 po stavebnictví

největší počet různých oborů, které byly v rámci kurikulární reformy vzdělávání zásadně zredukovány. U lesnických oborů došlo ke snížení o téměř 42 % (z původního počtu 12 oborů na 7). V duchu hlavního záměru reformy tak byly většinou slučovány příbuzné obory vzdělání do jednoho s širším a univerzálnějším zaměřením (HRADIL, 2006). Od roku 2013 tak mohou žáci studovat jeden dvouletý obor kategorie E a tři tříleté učební obory kategorie H. Po úspěšném absolvování získají studenti výuční list v daném oboru, který je opravňuje pokračovat v jednom dvouletém navazujícím studiu kategorie L a získat tak úplné střední vzdělání s maturitou. Jak bude ukázáno dále v KAPITOLE 7, je i tento optimalizovaný počet učebních oborů příliš vysoký a řada z nich není i nadále díky nízkému zájmu otvírána vůbec. Kromě toho mohou zájemci po dokončení základní školy studovat v jednom čtyřletém maturitním oboru kategorie M. (NAŘ., 2010A) Přehled akreditovaných lesnických oborů včetně oborů původních před reformou zachycuje TABULKA 4.

TABULKA 4: Přehled lesnických oborů
Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

Kód oboru	Název oboru	Délka studia	Původní obor		Ukončení
			Kód oboru	Název oboru	
41-56-E/01	Lesnické práce	2 roky	41-56-E/002	Pěstební a lesnické práce	výuční list
			41-56-E/501	Lesní výroba	
41-56-H/01	Lesní mechanizátor	3 roky	41-56-H/001	Mechanizátor lesní výroby	
41-56-H/02	Opravář lesnických strojů	3 roky	23-66-H/001	Mechanik opravář	
41-57-H/01	Zpracovatel dřeva	3 roky	41-57-H/001	Zpracovatel dřeva	
41-45-L/51 ^{*)}	Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství	2 roky	41-45-L/505	Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství	maturita
			41-46-L/502	Lesní hospodářství	
41-46-M/01	Lesnictví	4 roky	41-46-M/001	Lesnictví	
			41-46-M/003	Myslivecké hospodářství	
			41-32-N/002	Vyšší odborné lesnictví	

^{*)} navazující obor pro učební obory 41-56H/01 a 02, 41-57-H/01

6.4 Charakteristika vybraných lesnických oborů dle RVP

RVP neboli rámcové vzdělávací programy jsou definovány v § 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon). Národní vzdělávací ústav (2016) na svém metodickém portále „RVP“ zjednodušeně definuje rámcové vzdělávací programy jako „... obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání..., který musí obsahovat konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, a to všeobecného a odborného podle zaměření daného oboru vzdělání...“ (NÚV, 2016). Na základě RVP pak jednotlivé školy vytvořily vlastní školní vzdělávací programy (ŠVP), které buď přebraly beze změny vydané RVP pro jednotlivé obory vzdělání, nebo častěji využily možnosti si obsah vzdělání přizpůsobit vlastním potřebám a výuku uspořádat do jiných

předmětů či bloků. V oblasti středního odborného vzdělávání je hlavním úkolem RVP přiblížit zaměření výuky potřebám trhu, přičemž v tomto ohledu hraje NÚV klíčovou úlohu. Pro lesnické obory poskytované ve středním vzdělávání byly RVP vypracovány v letech 2007 - 2010. Následující oddíly jsou věnovány jejich stručné charakteristice. (NÚV, 2016)

6.4.1 Obor Lesnická práce (41-56-E/01)

Obor *Lesnická práce* má za úkol připravit žáky na výkon nejnižších dělnických činností v lesnictví (např. obnova porostu a následná péče o něj, ruční vyklízení těžebních zbytků, drobné opravy a údržba apod.). Hlavním odborným předmětem je Lesnická technologie a mechanizační prostředky s minimální dotací 896 hodin v průběhu celého studia. Překvapivě malá hodinová dotace je věnována výuce základů lesnictví (min. 64 hodin v průběhu studia), což je srovnatelné s výukou všeobecných předmětů. Tento nedostatek mohou školy napravit buď v rámci vlastních školních vzdělávacích programů nebo sami žáci v rámci volitelných předmětů, kterým je ponechán dostatečný prostor (min. 512 hodin). Aplikace získaných teoretických znalostí v praxi je prováděna v rámci odborného výcviku v minimálním rozsahu 30 týdenních hodin, jehož součástí je i příprava k získání řidičského oprávnění sk. T. Mezi povinné předměty není zařazena výuka cizího jazyka. Délka studia je stanovena na 2 roky a po složení závěrečných zkoušek získá absolvent výuční list. (MŠMT, 2009 A) Ve zkoumaných lesnických školách není tento obor vyučován.

6.4.2 Obor Lesní mechanizátor (41-56-H/01) a Opravář lesnických strojů (41-56-H/02)

Obory *Lesní mechanizátor* a *Opravář lesnických strojů* mají relativně podobné zaměření. *Lesní mechanizátor* klade více váhu na výuku obsluhy strojů a mechanizací používaných v lesním hospodářství a jeho absolventi se nejčastěji uplatňují v těžební činnosti (např. operátoři harvesterů) nebo v dřevozpracujícím průmyslu (např. jako manipulátoři v expedičních skladech). Naproti tomu obor *Opravář lesnických strojů*, jak už sám název napovídá, je více zaměřen na údržbu a opravy těchto strojů. Jeho absolventi se uplatňují jak v lesnickém provozu, tak i mimo něj (např. v zemědělství či strojírenství). Hlavním odborným předmětem oboru *Lesní mechanizátor* je Lesnická technologie a mechanizační prostředky s minimálním rozsahem výuky 1504 hodin v průběhu celého studia. Další odborné předměty zaměřené na opravy a údržbu těchto zařízení mají rozsah výuky značně omezený (až na úroveň všeobecných předmětů). U oboru *Opravář lesnických strojů* je hlavním předmětem Strojírenské a opravárenské technologie s minimálním rozsahem výuky 1376 hodin v průběhu celého studia. U obou oborů je stanoven odborných výcvik v rozsahu 45 týdenních hodin, v jehož rámci probíhá i příprava na získání řidičského oprávnění skupiny T (u oboru *Opravář lesnických strojů* i skupin B a C a složení odborných svářečských zkoušek). Standardní délka studia je rozvržena na 3 roky a ukončena získáním výučního listu v daném oboru. (MŠMT, 2008 A; 2009 B) Na zkoumaných lesnických školách poskytují vzdělávání v oboru *Lesní mechanizátor* 4 školy (ČLA Trutnov, SLŠ Křivoklát, SLŠ Žlutice a SLŠ Písek), v oboru *Opravář lesnických strojů* 1 škola, a to SLŠ Křivoklát.

6.4.3 Obor Zpracovatel dřeva (41-57-H/01)

Obor *Zpracovatel dřeva* připravuje žáky spíše pro práci v dřevozpracujícím průmyslu než přímo v lesním hospodářství. Absolventi nachází uplatnění na pilách, v manipulačně expedičních skladech, ale také např. ve stavebnictví, v tesařských a truhlářských dílnách či při výrobě nábytku. Jak bylo uvedeno v KAPITOLE 5, někteří představitelé lesnických učilišť považují tento obor za nabytečný a v podstatné míře shodný s oborem *Truhlář (33-56-H/01)*. Hlavním odborným předmětem je Dřevařská výroba s minimální rozsahem vzdělání 1280 hodin v průběhu celého studia. Stejně jako u ostatních oborů této kategorie je rozsah odborného výcviku stanoven na 45 týdenních hodin a v rámci všeobecných předmětů je povinná výuka jednoho cizího jazyku. Studium je ukončeno po 3 letech získáním výučního listu. (MŠMT, 2008 B) Na zkoumaných lesnických školách je tento obor akreditovaný pouze na 1 škole (SLŠ Písek), která jej však pro nedostatek zájmu uchazečů již více než 9 let neotevřela.

6.4.4 Obor Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství (41-45-L/51)

Absolventi učebních oborů kategorie H mají možnost získat úplné střední vzdělání studiem v navazujícím oboru *Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství*. Jejich předpokládané uplatnění je na nižších řídicích pozicích v lesnických, zemědělských či dřevozpracujících provozech. Vzhledem k předchozímu odbornému vzdělání je výuka zaměřena spíše na prohlubování teoretických znalostí s cílem připravit žáky na složení státní maturitní zkoušky. Hlavní odborné předměty jsou Strojírenské a opravárenské technologie a Pracovní stroje a motorová vozidla, oba s minimálním rozsahem výuky 320 hodin v průběhu celého studia. Rozsah odborného praktického výcviku je značně omezen (jen na 2 týdny) a naopak posílena je výuka všeobecných předmětů (cizí jazyk v rozsahu 160 hodin a přírodovědné předměty v rozsahu 192 hodin v průběhu celého studia). Standardní délka studia jsou 2 roky a je zakončeno maturitní zkouškou. (MŠMT, 2010) Na zkoumaných lesnických školách není tento obor vyučován.

6.4.5 Obor Lesnictví (41-46-M/01)

Obor *Lesnictví* má za úkol připravit žáky především na samostatnou správu svěřeného úseku lesa. Absolventi by měli najít uplatnění především na pozicích adjunkt, lesní nebo hajný u státních nebo obecních lesů či jako správci lesů zvláště chráněných území. Vzhledem k tomu, že se jedná o obor kategorie M (úplné střední vzdělání s maturitou), je výuka zaměřena na získání zejména teoretických odborných znalostí. Hlavním předmětem je Péče o lesní porosty s minimálním rozsahem výuky 576 hodin v průběhu celého studia. Oborná praxe je stanovena na 9 týdnů a v jejím rámci je zahrnuta i příprava na získání řidičského průkazu sk. B. Všeobecná výuka je zaměřena především na přípravu ke státní maturitní zkoušce (cizí jazyk v rozsahu 320 hodin, matematika v rozsahu 192 hodin v průběhu celého studia). Standardní délka studia jsou 4 roky a je zakončeno maturitní zkouškou. (MŠMT, 2007) Tento obor je vyučován na všech zkoumaných lesnických školách, přičemž na SLŠ Hranice je to jedinný obor, v němž tato škola poskytuje vzdělání.

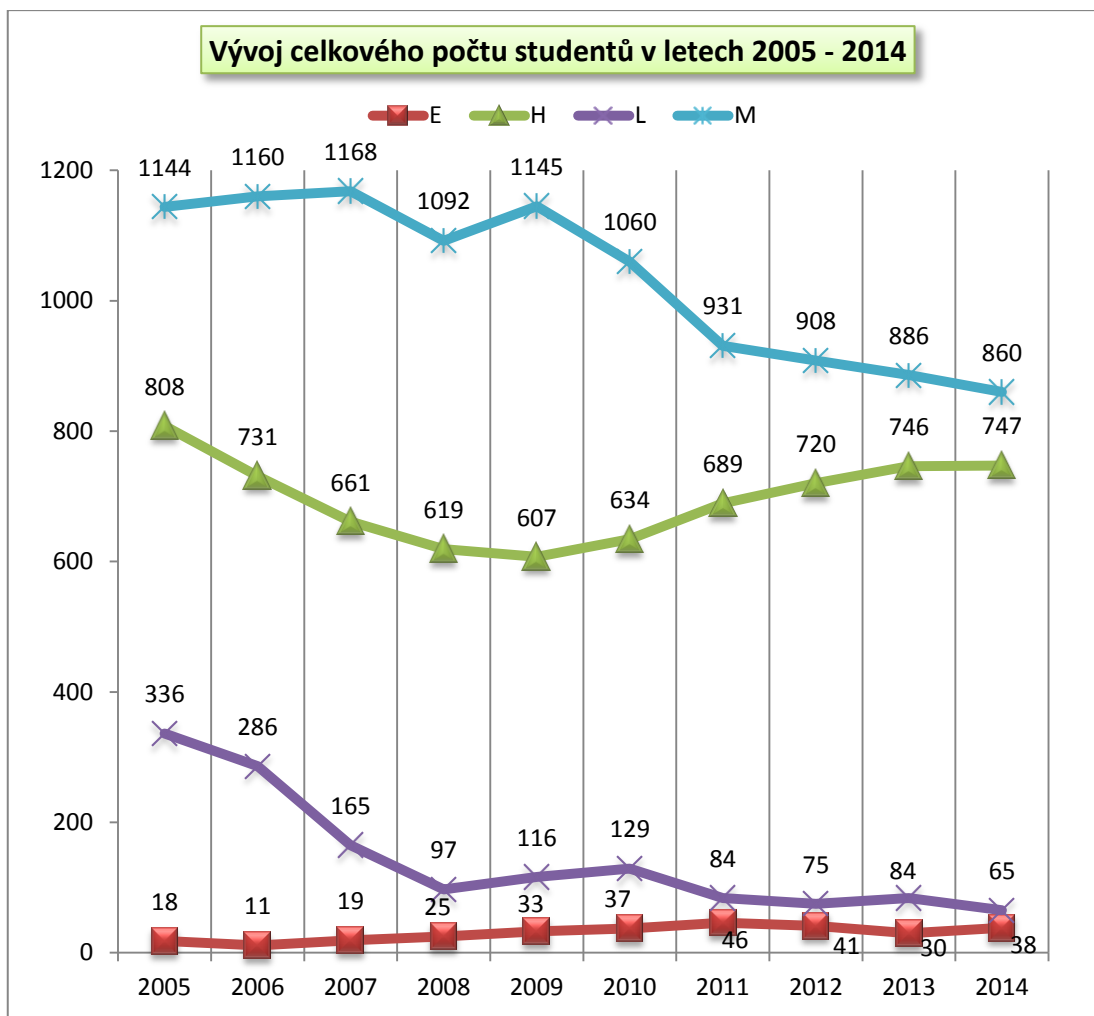
6.4.6 Srovnání RVP s kvalifikačními požadavky absolventů

K navrženým RVP pro lesnické obory se v roce 2006 kriticky vyjádřil SÝKORA z Mze. Dle jeho názoru by celková koncepce učebních oborů kategorie H měla být jednoznačně více prakticky zaměřená a rozsah všeobecných předmětů by měl být

snížen na minimum, tak jak je to např. v sousedním Rakousku. U maturitních oborů požaduje SÝKORA (2006) rovněž rozšíření odborného praktického výcviku, zaměřeného především na zvládnutí náročné obsluhy moderních strojů používaných v lesním hospodářství. S tímto názorem však zásadně nesouhlasí KOHOUT (2006), který poukazuje na fakt, že posláním maturitních oborů není jako u učilišť připravovat žáky na manuální výkon práce. A rovněž není možné tímto způsobem řešit problematiku nezájmu žáků o učební obory. Oba se však shodují v názoru, že současné množství žáků odborných škol a učilišť v lesnictví je předimenzované a bylo by vhodné počet oborů i škol snížit. Rovněž se oba shodují v názoru, že výuka v maturitních oborech by se měla více zaměřit na zlepšení komunikace jak s odbornou, tak i laickou veřejností. (SÝKORA, 2006)

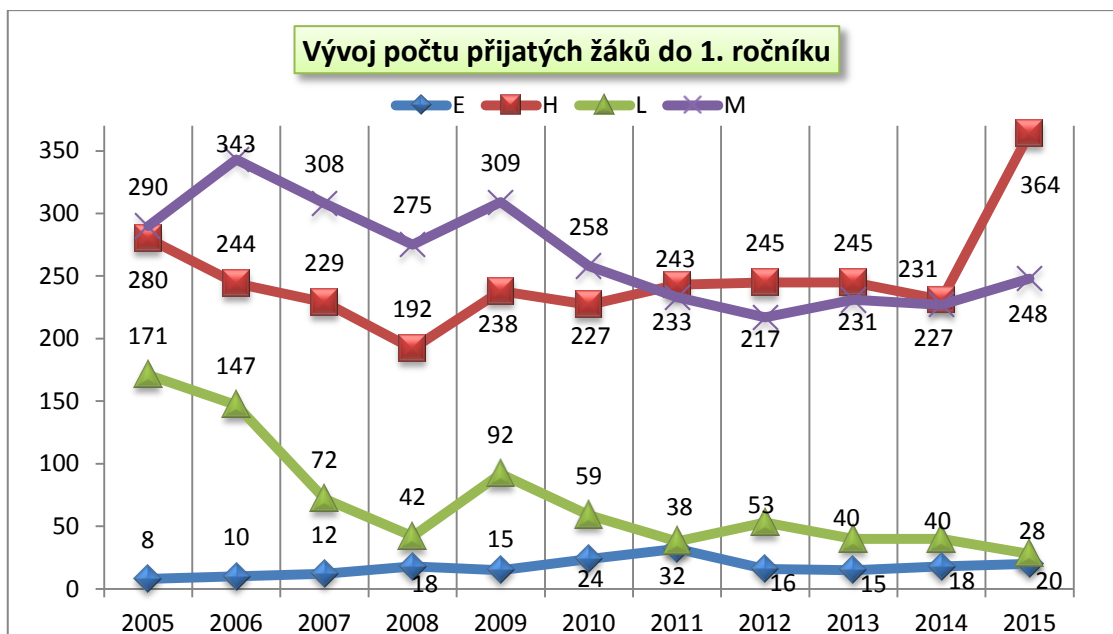
6.5 Vývoj počtů žáků vybraných lesnických oborů

Ve skupině oborů 41 Zemědělství a lesnictví studovalo ve všech kategoriích ve školním roce 2013/2014 celkem 16087 žáků. Z tohoto počtu tvoří necelých 11 % žáci lesnických oborů. Průměrný počet žáků lesnických oborů se za posledních 10 let pohyboval kolem 1907 žáků, přičemž v tomto období došlo k celkovému poklesu o 26 %. Z tohoto počtu tvoří většinu žáci maturitního oboru kategorie M (50 %) a učebních oborů kategorie H (44 %). Zcela zanedbatelné jsou počty žáků dvouletého učebního oboru kategorie E (2 %) a dvouletého nástavbového oboru kategorie L (4 %). Za období 2005 - 2014 došlo u žáků maturitních oborů kategorie M a L celkově k poklesu o téměř 38 %, přičemž naprosto zásadní propad je patrný u žáků kategorie L (celkem o 81 %). Největší pokles u této kategorie byl zaznamenán mezi roky 2005 - 2008 (o 71 %), v dalším období se až na výjimky počet žáků dále postupně snižoval až na počet 65 žáků v roce 2014. U žáků oborů kategorie M došlo za sledované období ke čtvrtinovému poklesu, přičemž zásadní propad nastal mezi roky 2009 a 2011 (o 19 %). Tento pokles koresponduje jak s demografickým vývojem (viz KAPITOLA 5.1), tak i se zavedením státní maturitní zkoušky, což mohlo některé uchazeče o studium odradit. Zcela opačný trend je totiž u učebních oborů kategorie E a H. U tříletých učebních oborů se navzdory nepříznivému demografickému vývoji pokles žáků zastavil v roce 2009 a od tohoto roku postupně opět narůstal. K maximálnímu poklesu tak došlo mezi roky 2005—2009 (o 25 %), v roce 2014 se ale již vrátil téměř na hodnotu roku 2005 (jen o 8 % nižší). Postupný nárůst celkového počtu žáků prokázal dokonce i dvouletý učební obor kategorie E, jehož celkový počet žáků se v roce 2014 více než zdvojnásobil až na konečných 38 v roce 2014. Vývoj celkového počtu žáků v jednotlivých kategoriích oborů za posledních 10 let zachycuje GRAF 2. (MŠMT, [2011];[2016])

GRAF 2: Vývoj celkového počtu studentů lesnických oborů v letech 2005 - 2014 v denní formě studia
Zdroj dat: (MŠMT, [2011];[2016])

Zvýšený zájem žáků 9. tříd základních škol o učební obory a jejich upřednostňování oproti odborným oborům s maturitou je trend celé skupiny oborů Zemědělství a lesnictví. Při pohledu na vývoj počtu žáků 1. ročníků lesnických oborů je pravděpodobné, že za oživením stojí i plánované zavedení státní maturity. První nárůst žáků učebních oborů byl totiž zaznamenán již v roce 2009, a to téměř o čtvrtinu (24 %). Tento růst pokračoval i v dalších letech a už v roce 2011 převýšil poprvé počet žáků, vstupujících ve stejném školním roce do 1. ročníků maturitních oborů. V dalších letech nárůst žáků lesnických učebních oborů pokračoval a ve školním roce 2015/2016 převýšil žáky maturitního oboru téměř o 46 %. V méně zastoupených kategoriích (E, L) se potvrzují trendy patrné z celkového počtu žáků. Kategorie E je dlouhodobě vyrovnaná a počet žáků 1. ročníků se dlouhodobě drží průměrně kolem 17. U kategorie L došlo k hlavnímu poklesu do roku 2007 a od té doby si i tento obor udržuje relativně stabilní průměrný počet žáků 1. ročníků kolem 40. Ovšem zde jsou patrné větší meziroční výkyvy, což může být způsobeno tím, že některé školy tyto navazující obory otvírají každý druhý rok. Vývoj počtu žáků 1. ročníků lesnických oborů dle jednotlivých kategorií za posledních 10 let zachycuje GRAF 3. (MŠMT, [2011]; [2016])

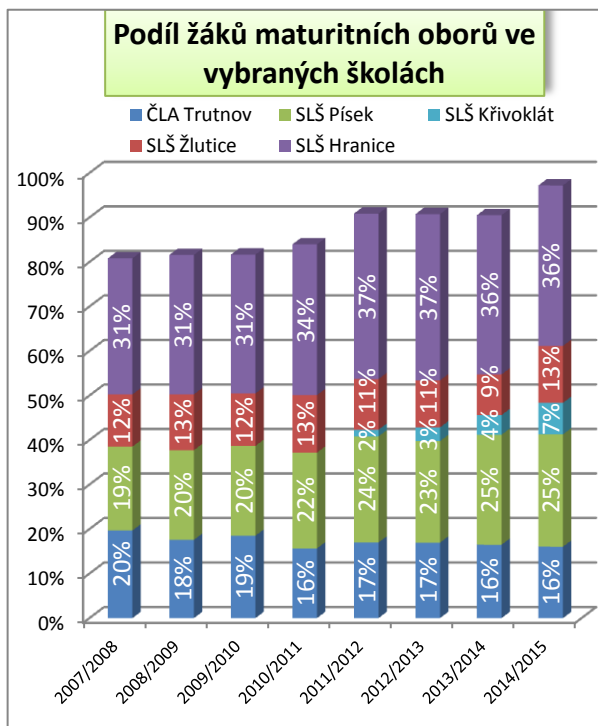
GRAF 3: Vývoj počtu žáků 1. ročníků v letech 2005 – 2015.
Zdroj dat: (MŠMT, [2011];[2016])

V roce 2013 poskytovalo 163 škol středoškolské vzdělání v minimálně jednom oboru ze skupiny oborů Zemědělství a lesnictví, z tohoto počtu 17 škol pak vyučovalo některý z lesnických oborů. Nejvíce škol (12) má ve své nabídce tříletý učební obor *Lesní mechanizátor*, k jehož studiu nastoupilo ve školním roce 2015/2016 celkem 190 žáků (rovněž nejvíce ze všech lesnických učebních oborů). Možnost studia maturitního oboru *Lesnictví* má ve svém portfoliu celkem 7 středních škol a v roce 2015 v něm zahájilo studium 248 žáků. Přehled počtu žáků 1. ročníku a počtu škol, ve kterém mohli žáci studium ve školním roce 2015/2016 zahájit, ukazuje TABULKA 5. (NÚV, 2015 D)

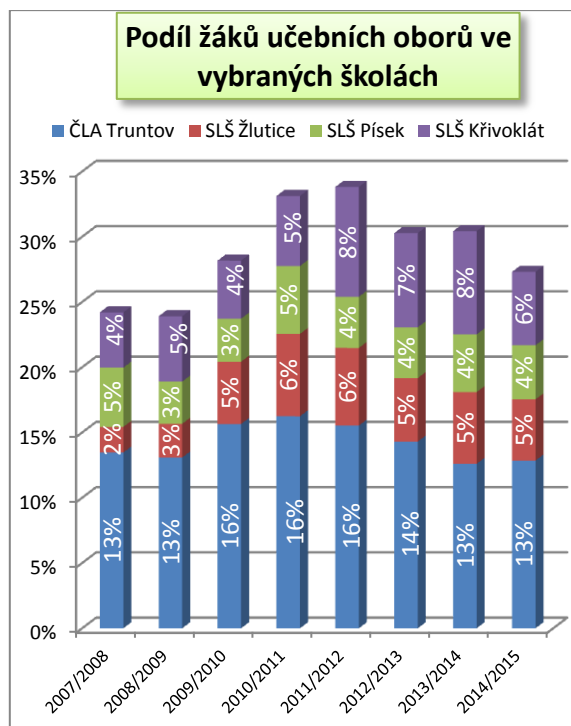
TABULKA 5: Počet škol a žáků 1. ročníků lesnických oborů v roce 2015/2016
Zdroj dat: (NÚV, 2015 D)

obor	kategorie	počet žáků 1. ročníku	počet škol
Lesnická práce	E	20	4
Lesní mechanizátor	H	190	12
Opravář lesnických strojů	H	132	5
Zpracovatel dřeva	H	42	3
Mechanizace zemědělství a les. hospodářství	L/5	28	3
Lesnictví	M	248	7

Ve sledovaných 5 lesnických školách tvořil za posledních 10 let podíl žáků lesnických maturitních oborů 82 % - 97 % všech žáků této kategorie. Z tohoto počtu více než třetina všech žáků studuje na SLŠ Hranice (31 % - 37 %) a necelá čtvrtina na SLŠ Písek. Naopak nejméně zastoupení byli v průzkumu žáci SLŠ Křivoklát (do 7 %), kde výuka maturitního oboru byla teprve zaváděna (více viz KAPITOLA 8.3). Podíl žáků učebních oborů ve sledovaných 4 školách je nižší, celkově dosahoval jen 24 % - 32 % všech žáků této kategorie. Z toho nejvíce žáků (kolem 14 %) navštěvuje ČLA Trutnov, zbývající 3 školy pak shodně do 8 %. Vývoj podílů žáků učebních a maturitních oborů ve vybraných lesnických školách zachycuje GRAF 4 a GRAF 5.

**GRAF 4: Podíl žáků maturitních oborů ve
vybraných školách**

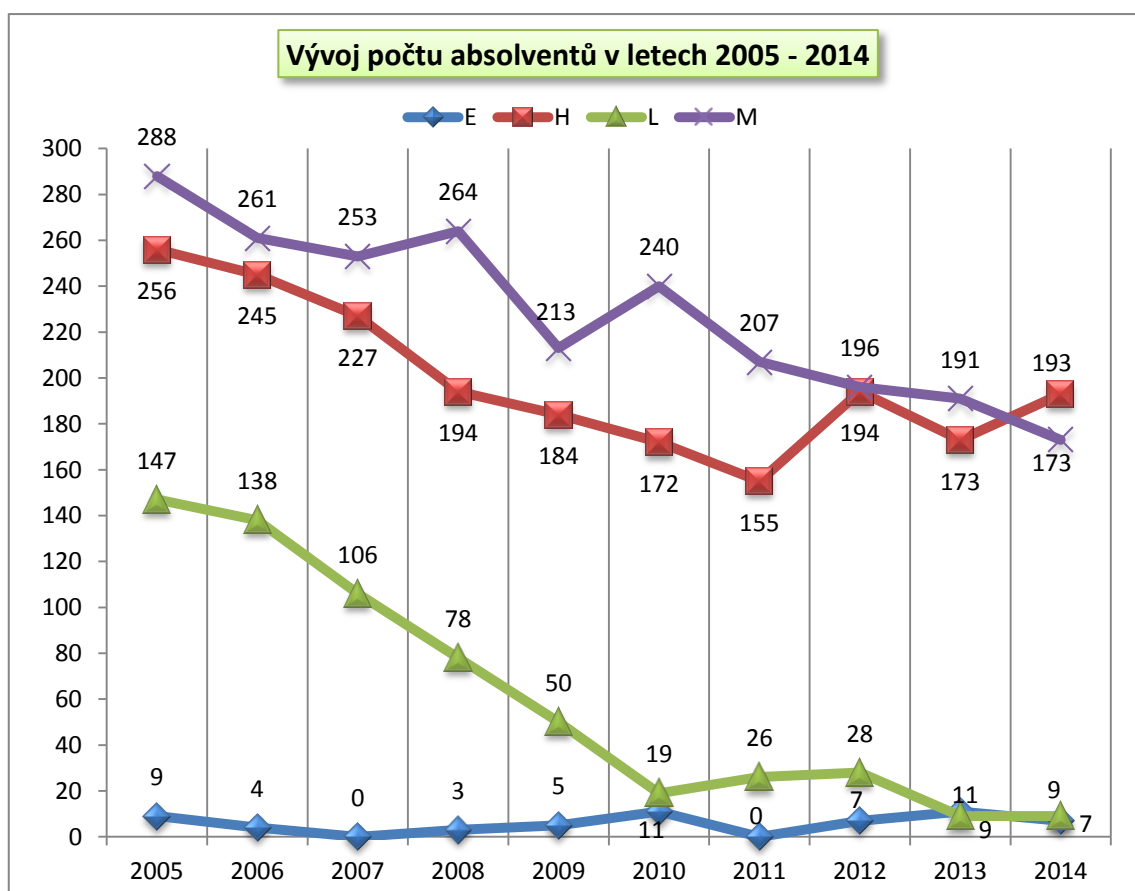

**GRAF 5: Podíl žáků učebních oborů ve
školách vybraných školách**

7 Situace absolventů lesnických oborů SŠ na trhu práce

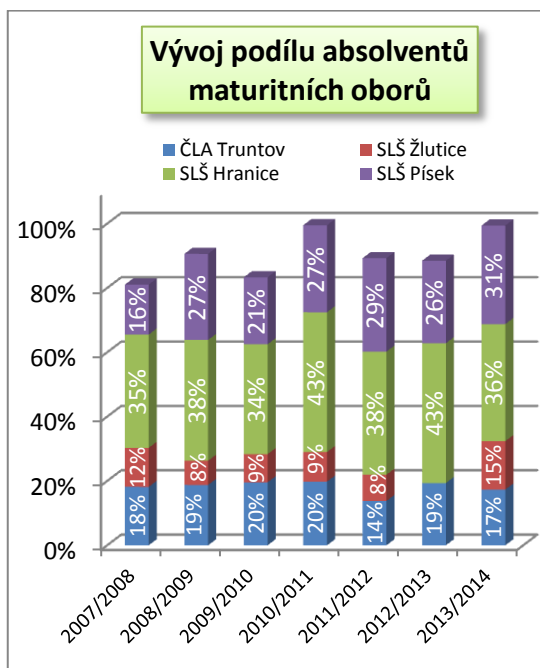
7.1 Vývoj počtu absolventů lesnických oborů

Celkový počet absolventů středních škol se vlivem demografického vývoje neustále snižuje, ve srovnání let 2009 a 2013 o 10,5 %. Ve skupině oborů Zemědělství a lesnictví absolvovalo v roce 2013 některý z oborů 3 900 žáků. Absolventi lesnických oborů tak tvořili necelé 0,5 % z celkového počtu absolventů všech oborů a 11 % z absolventů skupiny oborů Zemědělství a lesnictví. Pokud se zaměříme jen na lesnické obory, tak za posledních 10 let došlo s výjimkou roků 2008 a 2010 k trvalému poklesu počtu absolventů maturitního oboru kategorie M, ve srovnání let 2005 a 2014 dokonce o 40 %. Vzhledem k vývoji počtu žáků vstupujících do 1. ročníku lze předpokládat, že tento pokles bude pokračovat i v dalších letech. Opačná situace je u učebních oborů kategorie H. Zde se strmý pokles zastavil v roce 2011 (pokles rovněž o 40 % oproti roku 2005). V roce 2014 byl však počet absolventů již poprvé vyšší než u maturitního oboru (o 10 %). Počty absolventů kategorií E a L kopírují vývoj celkového počtu jejich žáků. Dvouletý učební obor vykazuje i v počtu absolventů relativní vyrovnanost, ale tento obor dokončí každoročně průměrně jen 6 žáků. U dvouletého nástavbového oboru se radikální pokles absolventů zastavil v roce 2010, a to na počtu absolventů o 87 % nižším než v roce 2005. Za poslední 4 sledované roky se pak průměrný počet absolventů ustálil na 18 žácích. (BURDOVÁ, 2013) Vývoj počtu absolventů jednotlivých kategorií lesnických oborů za posledních 10 let zachycuje GRAF 6.

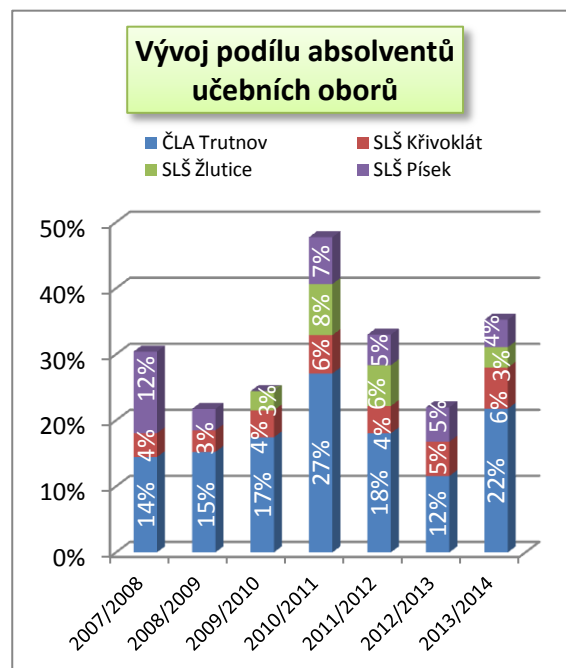

GRAF 6: Vývoj počtu absolventů lesnických oborů v letech 2005 – 2014
Zdroj dat: (MŠMT, [2011]; [2016])

Ve sledovaných lesnických školách dokončilo studium 80 % - 95 % všech absolventů lesnických maturitních oborů. Největší podíl tvoří absolventi SLŠ Hranice (34 % - 44 %), nejméně pak žáci ze SLŠ Žlutice (do 15 %). Na SLŠ Křivoklát ještě za sledované období (do roku 2014) žádný student maturitní lesnický obor neabsolvoval. Podíl absolventů učebních oborů ve sledovaných školách je mnohem nižší. Největší zastoupení na celkovém počtu mají absolventi ČLA Trutnov (12 % - 27 %), u ostatních škol podíl absolventů nepřesáhl 12 %. Vývoj podílů absolventů maturitních a učebních lesnických oborů zachycuje GRAF 7 a GRAF 8.

GRAF 7: Podíl absolventů maturitních oborů ve zkoumaných SLŠ

GRAF 8: Podíl absolventů učebních oborů ve zkoumaných SLŠ

Dvě třetiny absolventů maturitních oborů skupiny Zemědělství a lesnictví pokračují v rámci terciárního vzdělávání v dalším studiu. V roce 2013 se 61 % hlásilo ke studiu na vysoké škole a dalších 12 % ke studiu na vyšší odborné škole. V obou případech se většinou jednalo o obory stejného nebo příbuzného zaměření (shoda zaměření se SŠ byla v roce 2013 73 % u VŠ a 59 % u VOŠ). Toto % je celkově nižší než u jiných skupin vzdělání, ale naopak vyšší je podíl úspěšně přijatých do 1. ročníků. Bohužel více než čtvrtina studentů toto studium nedokončí a do dvou let předčasně terciární vzdělávání opouští. (CHOMOVÁ, 2014)

7.2 Nezaměstnanost absolventů lesnických oborů

Jak vyplývá ze závěru KAPITOLY 7.1, po ukončení úplného středoškolského vzdělávání vstupuje na trh práce minimálně 25 % absolventů maturitních oborů a téměř všichni absolventi učebních oborů (podíl těch, kteří pokračují v navazujícím vzdělání kategorie L je zanedbatelný). Absolventi obecně patří na trhu práce spolu s osobami ve starším produktivním věku ke skupinám ohroženým vyšší mírou nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti absolventů je klíčovým ukazatelem, který dokáže reflektovat míru shody potřeb zaměstnavatelů na jedné straně a uplatnitelnosti žáků daných škol na

straně druhé. Velice citlivě však také reaguje na stav a vývoj ekonomiky daného odvětví i celé země. Proto je míře nezaměstnanosti absolventů věnována zvýšená pozornost. (BURDOVÁ, CHAMOUTOVÁ, 2012)

Dle § 229 zákoníku práce je absolvent definován jako „... *zaměstnanec vstupující do zaměstnání na práci odpovídající jeho kvalifikaci, jestliže celková doba jeho odborné praxe nedosáhla po řádném (úspěšném) dokončení studia (přípravy) 2 let, přičemž do této doby se nezapočítává doba mateřské nebo rodičovské dovolené.*“ (2006) Z této obecné definice však vyplývá určitá nepřesnost při statistickém sledování míry nezaměstnanosti. Za absolventa by totiž mohl být považován např. i člověk s mnohaletou praxí, které však dosáhl mimo svůj obor vzdělání. Pro účely statistického šetření a stanovování míry nezaměstnanosti absolventů tak byla od 1.1.2004 na základě dohody MŠMT a MPSV změněna definice absolventa jako „...*uchazeče o zaměstnání evidovaného na ÚP podle místa jeho trvalého bydliště k určitému datu, u kterého doba od úspěšného ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky.*“ (MPSV, 2013). Jak se však ukázalo v praxi ani toto pojetí absolventů není pro statistické šetření zcela ideální. Z evidence absolventů totiž zcela vypadávají žáci, kteří po úspěšném absolutoriu jednoho oboru či kategorie vzdělání pokračují ve studiu dále, ale toto studium již úspěšně nedokončí. V takovém případě totiž při registraci na ÚP nejsou vedeni jako absolventi, i když reálně trh práce prozatím vůbec neprošli. Typickým příkladem jsou neúspěšní maturanti, kterým se po 4 letech studia nepodařilo složit státní maturitní zkoušku. (BURDOVÁ, 2013) Proto se pro sledování míry nezaměstnanosti absolventů zavedl ještě ukazatel tzv. čerstvé míry nezaměstnanosti. Do této statistiky tak vstupují pouze ti absolventi, kteří úspěšně ukončili studium v období od 1.5. předcházejícího roku do 30.4. roku, ve kterém je šetření prováděno a jsou zároveň k 30.4. vedeni v evidenci ÚP.

Obecně platí, že míra nezaměstnanosti bývá vyšší u absolventů s nižším vzděláním. Celková míra nezaměstnanosti všech čerstvých absolventů byla v roce 2014 17,8 % u učebních oborů kategorie E a H⁸, 11,6 % u maturitních oborů kategorie M a 18,5 % u nástavbových maturitních oborů kategorie L. (MPSV, 2015) V porovnání s těmito údaji byla míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů skupiny oborů vzdělání Zemědělství a lesnictví mírně vyšší (17,6 % u kategorií E a H, 14,6 % u kategorií M a 22,2 % u kategorií L). (CHOMOVÁ, 2014) U lesnických učebních oborů dosáhla celková míra nezaměstnanosti v roce 2014 ještě vyšších hodnot, i když vzhledem k nízkému počtu absolventů mohou být některé údaje zkreslující. U učebního oboru kategorie E činila 27,5 % a u učebních oborů kategorie H celkem 25,7 %. V tomto roce však za kategorii H průměrnou míru nezaměstnanosti zvyšuje učební obor *Zpracovatel dřeva*, ve kterém absolvovalo v daném roce pouze 7 žáků a z nich 3 byli registrováni na úřadu práce jako nezaměstnaní. U maturitního oboru kategorie M je naopak míra nezaměstnanosti v roce 2014 téměř třetinová v porovnání s mírou nezaměstnanosti celé skupiny oborů (5,2 %), což potvrzuje fakt, že většina primárně nevstupuje na trh práce, ale pokračuje v dalším studiu. Nejhorší situace je u absolventů nástavbového maturitního oboru kategorie L, kde míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2014 dokonce 33 %. I zde je však nutné vzít v úvahu faktor velmi nízkého počtu absolventů této kategorie vzdělání.

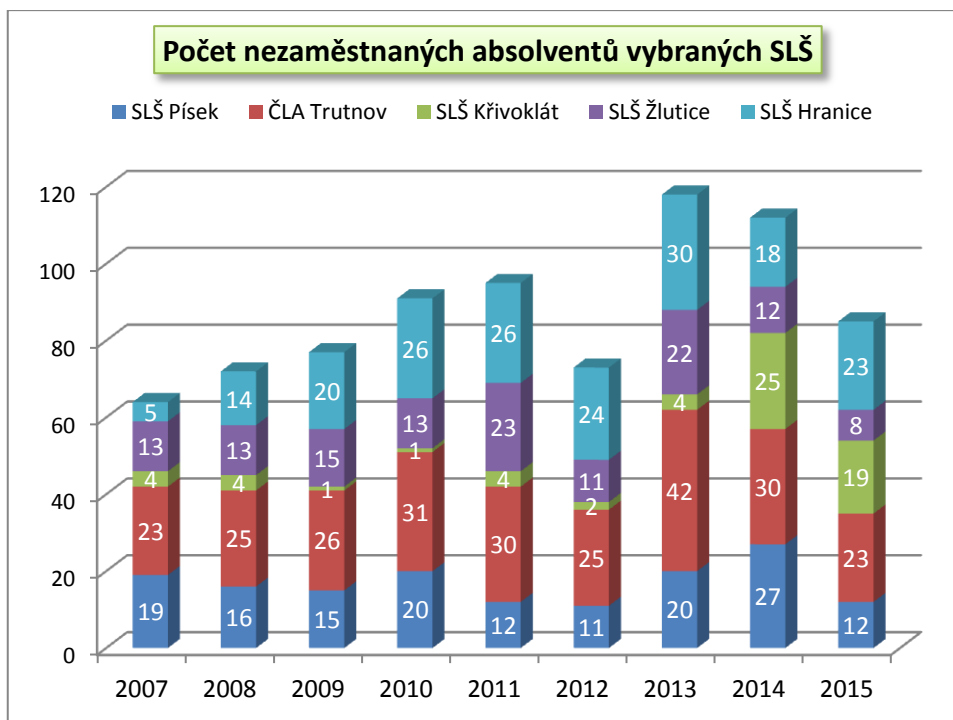
⁸ Vzhledem k nízkému počtu absolventů učebních oborů kategorie E se míra nezaměstnanosti pro tuto kategorii samostatně neuvádí. Lze sice obecně říci, že absolventi této kategorie dosahují daleko vyšší míry nezaměstnanosti, ale vzhledem k nízkému počtu celkovou hodnotu míry nezaměstnanosti učebních oborů nijak neovlivní. (CHOMOVÁ, 2014)

TABULKA 6 ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů mezi roky 2011 a 2015 u jednotlivých lesnických oborů. V případě, že je míra nezaměstnanosti 0 nebyl v daném roce a daném oboru žádný absolvent či žádný registrovaný uchazeč o zaměstnání v evidenci ÚP. Z těchto údajů vychází, že za poslední 4 roky se průměrná míra nezaměstnanosti absolventů kategorie E pohybuje kolem 23,1 %, u kategorie H 15 %, u kategorie M 6,4 % a u kategorie L 26,9 %. Tyto údaje již lépe odrážejí skutečné postavení absolventů na trhu práce a eliminují meziroční výkyvy způsobené nízkým počtem absolventů.

TABULKA 6: Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů lesnických oborů
Zdroj dat: (NÚV, 2014 A - C, 2015 A - C)

název	kód oboru	míra nezaměstnanosti absolventů			
		2011	2012	2014	2015
Lesnické práce	41-56-E/01	36,4%	0,0%	27,3%	28,6%
Lesní mechanizátor	41-56-H/01	17,2%	11,4%	15,3%	15,1%
Opravář lesnických strojů	41-56-H/02	16,0%	2,2%	18,8%	18,2%
Zpracovatel dřeva	41-57-H/01	6,7%	16,7%	42,9%	0,0%
Lesnictví	41-46-M/01	9,3%	6,3%	5,2%	4,6%
Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství	41-45-L/51	10,5%	19,2%	33,3%	44,4%

Orientačně byla zjišťována i míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů sledovaných 5 lesnických škol za posledních 8 let. Mezi absolventy maturitních oborů byla nejvyšší průměrná míra nezaměstnanosti zjištěna u SLŠ Žlutice (61 %) a naopak nejnižší u ČLA Trutnov (25 %). U učebních oborů byla nejvyšší průměrná míra nezaměstnanosti zjištěna u absolventů SLŠ Písek (59 %) a naopak nejnižší u SLŠ Křivoklát (36 %). Bez ohledu na kategorii vzdělání byla nejvyšší průměrná míra nezaměstnanosti zjištěna u absolventů SLŠ Žlutice (59 %) a ČLA Trutnov (41 %), naopak nejnižší u absolventů SLŠ Hranice (26 %). Absolutní počet nezaměstnaných absolventů těchto škol od roku 2007 zachycuje GRAF 9. Z něj vyplývá, že i když SLŠ Žlutice patří ke školám s nižším počtem žáků lesnických oborů, více než polovina z nich má po absolvování potíže s uplatněním na trhu práce. Zcela opačná je situace u absolventů SLŠ Hranice, kde míra nezaměstnanosti absolventů se blíží průměru celé skupiny oborů Zemědělství a lesnictví. Tento fakt je pravděpodobně způsoben tím, že SLŠ Hranice je de facto jedinou školou na Moravě, která poskytuje maturitní lesnické vzdělání.

GRAF 9: Nezaměstnanost absolventů vybraných lesnických škol

7.3 Vývoj zaměstnanosti v lesnictví

Počet zaměstnanců v odvětví NACE 01-05 Zemědělství, lesnictví a rybnářství se za posledních 25 let neustále snižuje. V porovnání posledních 10 let (roky 2004 a 2014) došlo k poklesu o více než 10,5 tisíce zaměstnanců, tj. o 44 %. Lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat i v dalších letech, i když meziroční pokles již nebude tak dramatický. (DOLEŽALOVÁ ET. AL., 2011) Za poslední 3 roky došlo k celkovému poklesu zaměstnanců již jen o 3 % a v oblasti státní sféry dokonce došlo dva roky po sobě k mírnému nárůstu (o 1,5 % oproti roku 2012). Jak uvádí MZE (2015) ve Zprávě o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky za rok 2014, je pokles zaměstnanců způsoben především zvyšujícím se podílem podnikatelských subjektů, kteří vykonávají hlavní podíl práce v lesním hospodářství pro státní, obecní i soukromé vlastníky lesa. Dalším důvodem je i zvýšení produktivity práce vlivem nasazení moderní techniky v těžební a pěstební činnosti. Stagnace stavu zaměstnanců v lesnictví v meziročním srovnání lze vysvětlit zvýšenou těžební činností o 1 % oproti roku 2013. (MZE, 2015)

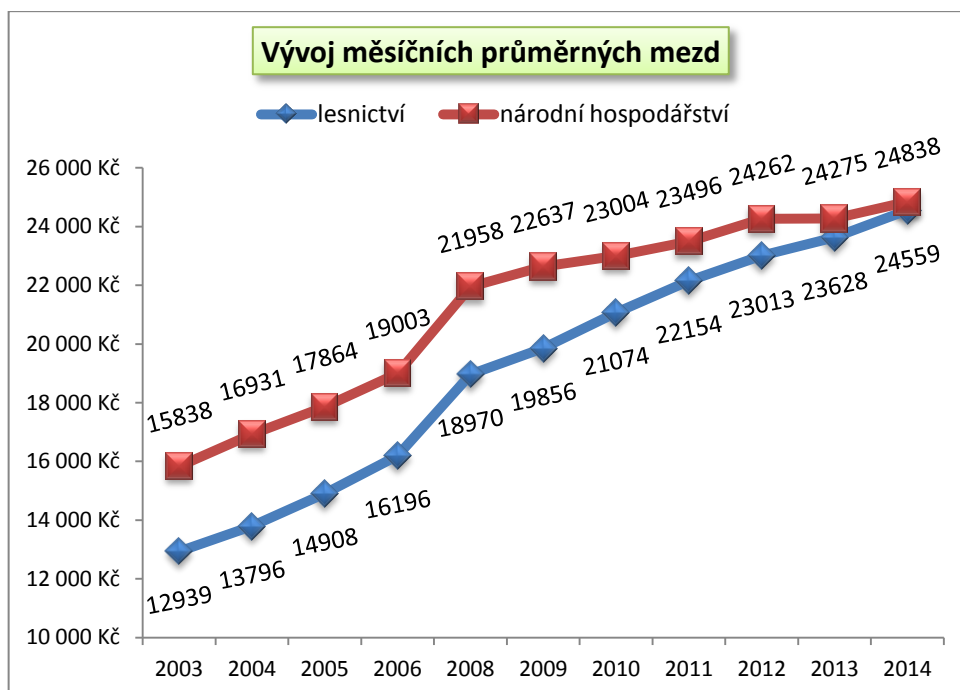
Tabulka 7: Počet zaměstnanců v lesnických činnostech v letech 2003 – 2014

Zdroj dat: (MZE, 2003; 2007; 2008; 2012–2015)

	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
státní	6412	6053	5830	5698	5850	5574	5130	4937	4967	4997	5044
soukromé	16010	15503	13614	12280	9924	8406	8015	7162	6823	6317	6285
obecní	2471	2440	2391	2364	2185	2061	2005	2039	2002	2025	1991
celkem	24893	23996	21835	20342	17959	16041	15150	14138	13792	13339	13320

Pozitivní je i vývoj průměrných mezd v lesnictví, který se v roce 2014 téměř vyrovnal úrovni mezd národního hospodářství. V meziročním srovnání dokonce rychlost růstu mezd v lesnictví předstihlo tempo růstu mezd jak v národním hospodářství (o 1,5 %),

tak v průmyslu (o 1,1 %). Přes tento pozitivní trend však zůstává stále nižší absolutní průměrná mzda fyzických osob, a to o 1 246 Kč nižší ve srovnání s průmyslem a o 279 Kč nižší ve srovnání s národním hospodářstvím. Vývoj úrovně mezd v lesnictví v porovnání s vývojem národní mzdy za posledních 11 let zachycuje GRAF 10. (MZE, 2015)

GRAF 10: Průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství a v lesnictví v letech 2003 – 2014
Zdroj dat: (MZE, 2003; 2007; 2008; 2012—2015)

Z hlediska vlastnické struktury je nejvyšších mezd dosahováno ve státním sektoru, kde také i průměrné mzdy rostou nejrychleji (nárůst o 50 % ve srovnání s rokem 2003 a meziročně o 3,3 %). Naopak nejnižší úrovně mezd dosahují průměrné mzdy v soukromém sektoru (nárůst o 43 % ve srovnání s rokem 2003). Tento sektor ale vykazuje daleko vyšší meziroční růst, a to o 9,6 % oproti roku 2013. Středních hodnot pak nabývá úroveň mezd i jejich tempo růstu v sektoru obecních lesů. Nárůst oproti roku 2003 je sice nejnižší (jen o 38 %), ale meziročně nyní roste o téměř 6 %. Přesto však mzdy v soukromém i obecním sektoru zaostávají za průměrem v sektoru státním o téměř 7 tisíc Kč. Vývoj průměrných měsíčních mezd zaměstnanců v jednotlivých sektorech lesního hospodářství od roku 2003 zachycuje TABULKA 8. (MZE, 2015)

TABULKA 8: Vývoj průměrných měsíčních mezd v Kč v lesnictví v jednotlivých sektorech
Zdroj dat: (MZE, 2003; 2007; 2008; 2012—2015)

	2003	2004	2005	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
státní	14 650	15 524	17 254	19 314	22 361	23 462	24 923	26 346	27 696	28 048	28 981
soukromé	12 287	13 073	13 892	15 250	17 164	17 632	18 873	19 976	20 385	20 968	21 735
obecní	13 734	14 595	14 682	15 983	18 093	19 179	20 020	19 655	20 518	21 021	22 276

7.4 Profesní uplatnění absolventů lesnických oborů

Informace uvedené v KAPITOLE 7.4 měly za cíl ukázat, v jakých oblastech a specializacích jsou připravováni současní studenti v rámci vzdělávací soustavy. Dále budou ukázány hlavní oblasti, ve kterých je možné po absolutoriu najít vhodné uplatnění. Za tímto účelem byla využita Národní soustava povolání (NSP), která vznikla v roce 2007 jako výsledek společného projektu Ministerstva práce a sociálních věcí, Hospodářské komory České republiky, Svazu průmyslu a dopravy České republiky a společnosti Trexima spol. s r.o. V rámci tohoto projektu postupně vznikala databáze povolání pro jednotlivá hospodářská odvětví zahrnující požadavky (např. na minimální dosažené vzdělání, měkké i tvrdé dovednosti, potřebné osvědčení či zkoušky odborné způsobilosti apod). Tyto údaje pak byly doplněny o makroekonomické údaje získané využitím informací především z ČSÚ (např. počet zaměstnanců pracujících v daném sektoru, vývoj a současná úroveň průměrných mezd či věkový průměr pracujících). (SPO, 2012 D) Seznam typových povolání, ve kterém by měly najít své uplatnění absolventi sledovaných lesnických oborů ukazuje TABULKA II v PŘÍLOZE II.

Práce v lesním hospodářství patří v rámci hospodářského zařazení mezi odvětví prvovýroby. I proto se zde nachází povolání, která lze vykonávat jen s minimem odborných znalostí. Taková povolání patří do skupiny Kvalifikovaní pracovníci pro pěstění a ošetřování lesa, která zahrnuje mj. typové pozice *Lesník*, *Lesní dělník*, *Mechanizátor pro výrobu sazenic v lesních školkách* a *Těžař dříví těžebně-dopravními stroji*. Pro jejich výkon je potřeba nejnižší kvalifikační úroveň NSP 2 – NSP 4⁹ a v některých případech je dostačující pouze základní vzdělání. Pracovník na takových pozicích by měl vlastnit řidičský průkaz minimálně skupiny T, případně C, oprávnění k práci s RŘMP¹⁰, certifikát odborné způsobilosti pro obsluhu jeřábů¹¹ a osvědčení o odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin¹². Těmto požadavkům odpovídá získané vzdělání kategorie E *Lesnické práce*. (SPO, 2012 A)

U ostatních povolání se již pracovníci bez řádné odborné přípravy neobejdou. Relativně nižší úroveň odborných znalostí je požadována ve skupině povolání Kvalifikovaní pracovníci pro těžbu dřeva a Řidiči a obsluha zemědělských a lesnických strojů. Do této skupiny patří povolání *Těžař dříví motomanuální*, *Obsluha mobilních štěpkovacích strojů*, *Mechanizátor pro pěstební činnosti*, *Mechanizátor pro*

⁹ „V rámci NSP bylo vytvořeno 12 kvalifikačních úrovní, kam jsou jednotlivé typové profese zařazovány podle úrovně složitosti, odpovědnosti a namáhavosti dané práce. Stupně NSP 1–3 předpokládají výkon manuálních činností se základním nebo středním vzděláním, NSP 4–8 pak se středním vzděláním s výučním listem, případně maturitou (NSP 7–8). Pro upřesnění doplňuji stručnou charakteristiku úrovní, do kterých profese popisované v této kapitole spadají:

NSP 2 - výkon přípravných nebo pomocných prací, malá hmotná zodpovědnost, zvýšená fyzická námaha a riziko pracovního úrazu

NSP3 – výkon ucelených rutinních obslužných či administrativních prací podle daných postupů, hmotná zodpovědnost, vysoká fyzická námaha, vyšší riziko pracovního úrazu

NSP 4 – vyšší hmotná zodpovědnost, odpovědnost za zdraví a bezpečnost druhých osob, řízení a odpovědnost za výkon jednotlivých technologických nebo provozních procesů

Pokud není v textu u jednotlivých povolání uvedeno jinak, je daná profese zařazena do NSP 3.“ (SPO, 2012 In MILIČKOVÁ 2014)

¹⁰ „Obsluha ruční motorové řetězové pily – odborná způsobilost podle vyhlášky 42/1987 Sb. a podle 28/2002 Sb.“ (SPO, 2012 D In MILIČKOVÁ 2014)

¹¹ „Obsluha jeřábů (průkaz jeřábníka) – odborná způsobilost podle vyhlášky 392/2003 Sb., podle ČSN ISO 12480-1.“ (SPO, 2012 In MILIČKOVÁ 2014)

¹² „Osvědčení o odborné způsobilosti k zacházení s přípravky na ochranu rostlin dle zákona č. 326/2004 Sb.“ (SPO, 2012 In MILIČKOVÁ 2014)

soustředování dříví, Dopravce dříví a Údržba lesních cest. Hlavními odbornými požadavky pro výkon tohoto povolání je dokončené střední odborné vzdělání kategorie H, případně E, řidičské oprávnění skupin T a C, vlastnictví certifikátů opravňujících k práci s RMP, obsluhou jeřábů a oprávnění k obsluze vybraných zemědělských a speciálních strojů. Těmto požadavkům profilově odpovídají absolventi učebních oborů kategorie H *Lesní mechanizátor a Opravář lesnických strojů.* (SPO, 2012 C)

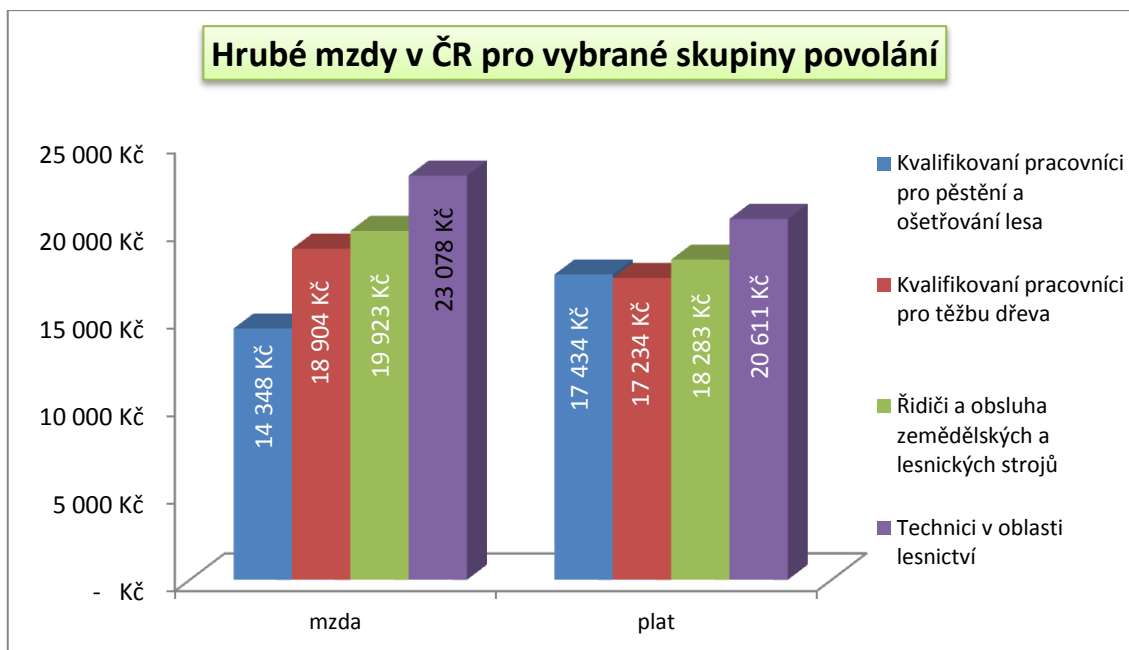
Pro tyto dvě kategorie odborného vzdělání (tj. *Lesnické práce a Lesní mechanizátor*) byla Národním vzdělávacím fondem zpracována pilotní analýza, která má sloužit jako pomoc při sblížení nabídky vzdělávání s potřebami trhu práce. Z jejích závěrů vyplynulo, že absolventi by měli bez problémů najít ve svém oboru uplatnění. Většinou ale o tento druh práce nemají zájem z důvodu velmi nízkých mezd. Nejlepší situace je z tohoto hlediska v oblasti těžby dřeva, nejhorší v oblasti péče a ošetřování lesa. Z tohoto důvodu také jen necelých 20 % pracovníků (4000 v roce 2010) je absolventy skupiny oborů Zemědělství a lesnictví a jejich podíl se v pětiletém sledovaném období nemění. (CZESANÁ ET AL., 2012 A)

Úplné středoškolské vzdělání je požadováno pro skupinu povolání Technici v oblasti lesnictví, která zahrnuje typové pozice Lesní, Polesný, Revírník, Lesní technik pro obchod, expedici a dopravu dříví, Lesní technik myslivec, školkař, taxátor a Lesní technik lesník pro pěstební a těžební činnost. Tyto profese již v sobě zahrnují požadavky nejen na odbornou způsobilost, ale i schopnost výkonů běžných administrativních a technicko-hospodářských činností. Proto vedle odborných dovedností (řidičských průkaz skupin B, T či C, složení odborných mysliveckých zkoušek¹³ a vlastnictví zbrojního průkazu¹⁴) jsou předpokladem pro výkon takového povolání požadovány i určité všeobecné znalosti (např. 1 cizí jazyk, zvládnutí práce s běžnými kancelářskými programy, praktické použití znalostí středoškolské matematiky a ekonomie apod.). Tyto požadavky vhodně splňují absolventi maturitních oborů kategorie M Lesnictví a Mechanizace a služby či kategorie L Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství. (SPO, 2012 B)

Pro dokreslení celkové situace na trhu práce znázorňuje GRAF 11 medián (průměrnou výši hrubých mezd v ČR) za vybrané skupiny lesnických profesí, a to jak v soukromé sféře (mzdy), tak ve státním sektoru (plat).

¹³ „Odborná myslivecká zkouška nebo zkouška pro myslivecké hospodáře, resp. kvalifikace myslivecký hospodář dle zákona 449/2001 o myslivosti“ (SPO, 2012 D IN MILIČKOVÁ 2014)

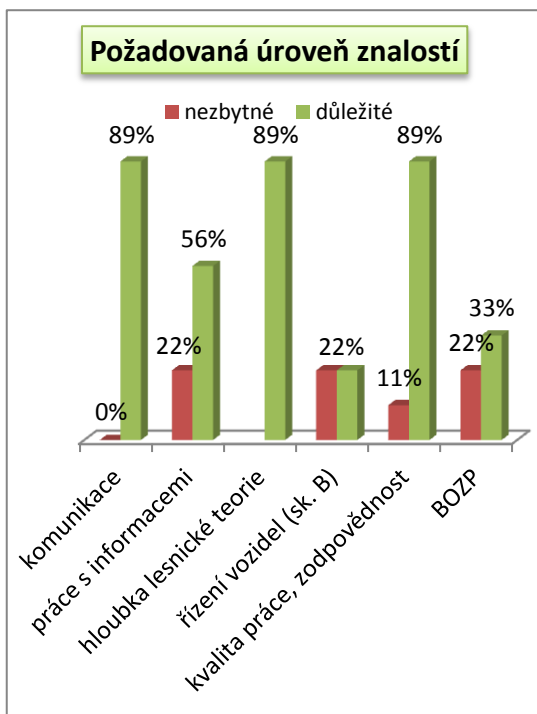
¹⁴ „Zbrojní průkaz dle zákona 384/2002 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o zbraních.“ (SPO, 2012 D IN MILIČKOVÁ 2014)

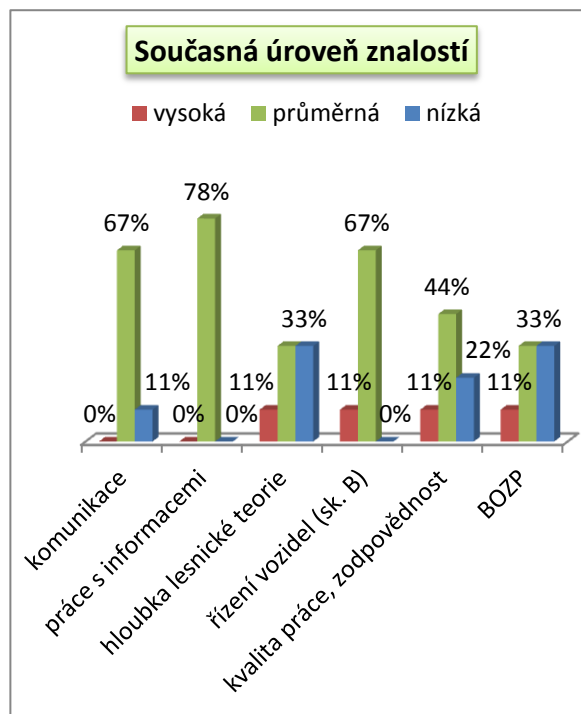
GRAF 11: Hrubé mzdy vybraných skupin povolání v lesnictví
Zdroj dat: (SPO, 2012)

Na závěr této kapitoly je uvedeno porovnání vybraných úrovní znalostí, kterými by měl absolvent střední lesnické školy disponovat, se skutečným stavem, který byl zjištěn při dotazování zaměstnavatelů absolventů SLŠ Písek v roce 2008¹⁵ (viz GRAF 12 a GRAF 13). Z tohoto průzkumu vyplynulo, že většina absolventů není pro přechod na trh práce dostatečně připravena. Absolventům chybí chuť do práce, ochota učit se a rovněž dokázat aplikovat teoretické znalosti v praxi. (MILIČKOVÁ, 2014) Východiskem z této situace by měla být užší spolupráce s odbornými firmami, ovšem nikoli jen na úrovni jednorázových exkurzí či krátkodobých praxí, jak tomu je v současnosti. V ideálním případě by škola měla mít dostatek partnerů, aby v průběhu studia mohla být většina odborné praxe prováděna nikoli na školním polesí, ale právě u těchto firem v reálném provozu, jak tomu je např. v Rakousku. Dobře fungující spolupráce by tak byla přínosem pro všechny 3 strany. Žáci by takto získali pracovní návyky běžné ve skutečném provozu a seznámili by se s obsluhou více strojů a náradí různých výrobců, které si vzhledem k finanční nákladnosti školy nemohou dovézt. Školy by touto spoluprací získaly možnost rozšiřování odborné kvalifikace pro své pedagogy a celkově i zvýšily atraktivitu poskytovaného vzdělání. V neposlední řadě by soukromé společnosti získaly levnou pracovní sílu, která by mohla nahradit v řadě případů práci nekvalifikovaných dělníků. Zároveň by si firmy mohly, za předpokladu zásadního snížení počtu absolventů, vychovávat své budoucí spolupracovníky. (DOLEŽAL ET VYHNÁLEK, 2014)

¹⁵ V roce 2008 provedla SLŠ Písek dotazníkové šetření mezi partnerskými organizacemi, u kterých žáci této školy vykonávají povinnou odbornou praxi. Bližší informace o tomto průzkumu, včetně znění dotazníku a dosažených výsledků jsou uvedeny v bakalářské práci na téma Uplatnění absolventů středních lesnických škol a učilišť (MILIČKOVÁ, 2014).

GRAF 12: Požadovaná úroveň vybraných znalostí u absolventů
Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

GRAF 13: Skutečná úroveň vybraných znalostí u absolventů
Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

8 Dotazníkové šetření

K ověření údajů uvedených v KAPITOLÁCH 7 a 8 bylo provedeno dotazníkové šetření na tradičních lesnických školách. Pro tyto účely bylo osloveno 5 škol (ČLA Trutnov, SLŠ Krivoklát, SLŠ Žlutice, SLŠ Hranice a SHLŠ Frýdlant, resp. středisko Hejnice). Z tohoto počtu se průzkumu zúčastnily ve větší či menší míře všechny školy kromě SHLŠ Frýdlant. Výsledky pak byly vyhodnoceny dohromady s výsledky, získanými v pilotním průzkumu na SLŠ Písek, kde stejné šetření proběhlo v roce 2013. V dalších oddílech této kapitoly budou nejprve představeny jednotlivé školy a následně analyzovány zjištěné skutečnosti.

8.1 Charakteristika ČLA Trutnov

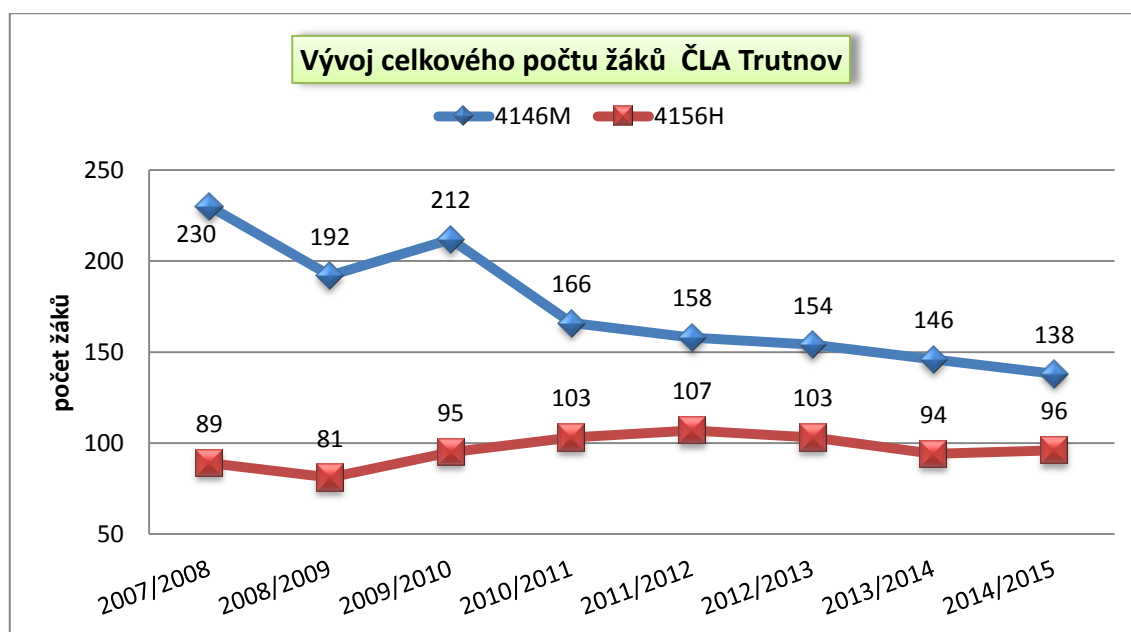
Česká lesnická akademie v Trutnově patří mezi nejstarší lesnické školy v Čechách. V roce 2015 oslavila hned dvě kulatá výročí – 160 let od založení lesnické školy v severovýchodních Čechách (hájenská škola v Bělé pod Bezdězem) a 70 let od založení lesnické školy přímo v Trutnově. Za dobu své existence škola několikrát změnila svou formu. Poslední zásadní změnou bylo sloučení Střední školy lesnické a zemědělské Svoboda nad Úpou, Vyšší odborné školy lesnické a Střední lesnické školy Trutnov a Školního polesí Horní Staré Město do jednoho právního subjektu. Od 1.1.2008 tak rozhodnutím zastupitelstva Královéhradeckého kraje vznikla Česká lesnická akademie Trutnov, která nabízí v rámci ČR nejkomplexnější vzdělání ve skupině oborů 41 (Zemědělství a lesnictví). (ČLA, 2008 - 2015)

Provoz ČLA je rozčleněn do 3 středisek (pracoviště Trutnov, pracoviště Svoboda nad Úpou a pracoviště Školní polesí). V jednotlivých střediscích je pro žáky školy zajištěno ubytování v domově mládeže a stravování ve školní jídelně. Ve školním roce 2014/2015 zajišťovalo výuku celkem 102 pracovníků. Z tohoto počtu tvořili 54 % pedagogičtí pracovníci a zbytek zaměstnanci, zajišťující technický, ekonomický a správní chod jednotlivých středisek. S výjimkou 2 pedagogů splňují všichni zaměstnanci požadované kvalifikační předpoklady pro výkon tohoto povolání. Zaměstnanci školního polesí tvoří z 66 % bývalí absolventi této školy, mezi pracovníky odborného výcviku se pohybuje tento počet kolem 10 %. Celkový vývoj počtu zaměstnanců ČLA v období let 2007 – 2015 ukazuje TABULKA 9. (ČLA, 2008 - 2015)

TABULKA 9: Vývoj počtu pracovníků ČLA Trutnov v letech 2007 – 2015
Zdroj dat: (ČLA, 2008—2015)

		2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Trutnov	pedag.	33	31	34	35	36	38	36	34
	nepedag.	22	21	21	21	20	23	21	24
Svoboda nad Úpou	pedag.	19	21	21	20	22	22	20	21
	nepedag.	9	9	10	10	10	11	9	8
polesí	nepedag.	xx	18	20	17	16	16	17	15
celkem	pedag.	52	52	55	55	58	60	56	55
	nepedag.	31	48	51	48	46	50	47	47
		83	100	106	103	104	110	103	102

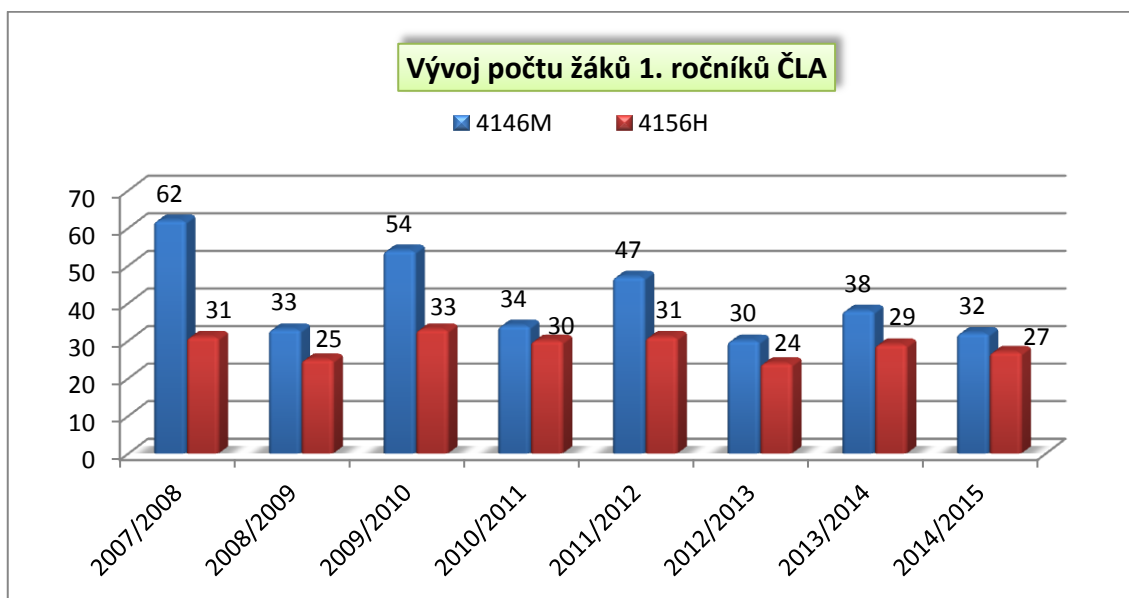
ČLA nabízí zájemcům o studium lesnické vzdělání v jednom učebním oboru (41-56-H *Lesní mechanizátor*), ve třech maturitních oborech (41-46-M *Lesnictví*, 41-45-M *Mechanizace a služby* a 16-01-M *Ekologie a životní prostředí*) a v jednom oboru vyššího odborného studia (41-32-N *Lesnictví*). Maturitní a nástavbový obor *Lesnictví* je možné studovat v denní i kombinované formě, přičemž kombinovaná forma vzdělávání je otvírána v závislosti na počtu zájemců o toto studium průměrně jednou za 2 roky. Od školního roku 2006/2007 byla výuka rozšířena o maturitní obor *Mechanizace a služby* a o obor vyššího odborného vzdělání kategorie N *Lesnictví*. Pro účely této diplomové práce budou dále řešeny pouze učební obor *Lesní mechanizátor* a maturitní obor *Lesnictví* v denní formě studia. V těchto oborech studovalo za posledních 8 let průměrně 270 studentů. Jak ukazuje GRAF 14, nejvyrovnanější počty žáků za sledované období vykazuje učební obor *Lesní mechanizátor*, kde mezi lety 2008 a 2011 dokonce docházelo k nepřetržitému nárůstu počtu žáků a jejich celkový počet za toto období vzrostl téměř o 25 %. Zcela opačný trend vykazuje maturitní obor, ve kterém počet žáků naopak klesal, a to celkově o 35 %. (ČLA, 2008 - 2015)

GRAF 14: Vývoj celkového počtu žáků ČLA Trutnov dle kategorie oborů
Zdroj dat: (ČLA, 2008 - 2015)

Pokles zájmu studentů o studium je patrný i na počtu žáků, kteří podávají přihlášku k přijímacímu řízení. Vzhledem k tomu faktu a k potřebě zajištění naplnění kapacity školy je přijato téměř 100 % všech zájemců. Výjimku tvořily pouze školní roky 2009/2010 a 2010/2011, kdy pravděpodobně vlivem zavedení státní maturitní zkoušky, došlo k výraznějšímu nárůstu zájmu o studium. Navíc se ke studiu 1. ročníku maturitního oboru запиše průměrně jen 69 % přijatých žáků. Lepší stav je z tohoto hlediska u učebního oboru *Lesní mechanizátor*. Ke studiu jsou sice přijati rovněž všichni uchazeči, ale do 1. ročníku nastoupí průměrně 96 % z nich. I přes tento fakt chce ČLA zachovat dostatečnou kvalitu žáků, kteří budou přijati ke studiu na této škole, a proto pro žáky maturitních oborů koná přijímací zkoušky. V roce 2016 se přidala ke školám, na kterých probíhá pilotní ověřování jednotných státních přijímacích zkoušek. Výsledky těchto testů pak budou z rozhodnutí ředitele ČLA zohledněny v konečném pořadí maximálně 10 %, zbývajících 90 % bude přiděleno na základě dosažených

výsledků ve studiu na základních školách. Vývoj počtu žáků 1. ročníků ukazuje GRAF 15. (ČLA, 2008 - 2015)

GRAF 15: Vývoj počtu žáků 1. ročníků ČLA Trutnov
Zdroj dat: (ČLA, 2008 - 2015)

ČLA je výborně vybavena pro přípravu pracovníků pro práci s moderními těžebními a dopravními stroji, neboť disponuje dostatečným technickým aparátem pro praktickou výuku. V roce 2011 bylo v areálu školního polesí otevřeno Centrum odborného vzdělávání v lesnictví, které je vybaveno moderními simulátory pro výuku obsluhy těžebně dopravních strojů. Od roku 2012 mají žáci k dispozici bývalý dílenský areál NP KRNP, kde provádí údržbu, opravy a běžný servis používané lesnické techniky a dopravních prostředků. Pro samotný výkon lesního hospodářství je žákům k dispozici štěpkovač, nákladní automobil s hydraulickou rukou pro odvoz dřeva a 2 harvestory. Praktická výuka probíhá na ploše o celkové rozloze 857 ha, která je z 60 % zřizovatele školy (tj. Královéhradeckého kraje). Kromě standardní výuky mohou žáci školy navštěvovat 6 sportovních a 7 odborných zájmových kroužků. Mezi nejnavštěvovanější patří trubačský, myslivecký, sokolnický a preparátorský kroužek. Celkově pak tyto tematické kroužky navštěvuje 73 žáků. (ČLA, 2008 - 2015)

8.2 Charakteristika SLŠ a SOU Křivoklát

Střední lesnická škola a Střední odborné učiliště, Křivoklát – Písky se nachází v centru CHKO Křivoklát ve Středočeském kraji. Za vznik školy je možné označit rok 1962, kdy zde byl otevřen první ročník tehdy dvouletého učebního oboru *Lesář*. Už od 50. let minulého století v těchto místech probíhala praktická výuka Střediska pracujícího dorostu. Současná celková kapacita školy je 175 žáků a její naplněnost se dlouhodobě pohybuje kolem 90 %. Na výuce se podílí průměrně 23 pedagogů a 11 nepedagogických pracovníků. Z tohoto počtu splňuje kvalifikační požadavky pro výkon tohoto povolání jen 77 %, což je také vedení školy vytýkáno ČŠI v rámci prováděných inspekčních kontrol. Na tomto místě je ale nutné uvést, že škola v této oblasti dosáhla velkého pokroku, neboť v roce 2007 splňovalo kvalifikační předpoklady

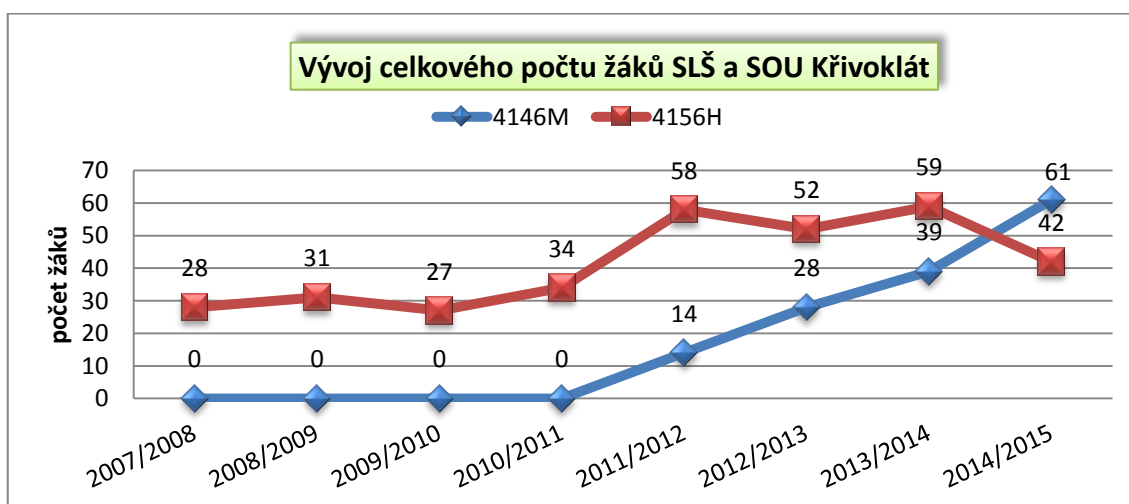
jen 58% pedagogů. Vývoj počtu zaměstnanců školy v letech 2009 - 2014 ukazuje
TABULKA 10. (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

TABULKA 10: Vývoj zaměstnanců SLŠ a SOU Křivoklát v letech 2009 – 2014
Zdroj dat: (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
pedag. pracovníci	23	24	23	20	26
nepedag. pracovníci	11	12	10	12	11
celkem	34	36	33	32	37

Škola si zachovala charakter učiliště téměř až do současnosti a se zavedením výuky maturitních oborů začala až v roce 2010, a to v reakci na nízký zájem žáků o učební obory. V roce 2014/2015 tak bylo na SLŠ Křivoklát možno zahájit studium ve třech učebních oborech kategorie H (*Lesní mechanizátor 41-56-H/01*, *Opravář lesnických strojů 41-56-H/02* a *Truhlář 33-56-H/01*), a dvou maturitních oborech kategorie M (*Lesnictví 41-46-M*, *Ekologie a životní prostředí 16-01-M/01*). Zajímavé je, že počet žáků maturitních oborů se po 4 letech od jejich zavedení téměř vyrovnal s počtem žáků učebních oborů. Jen mírně (54 %) převažovali ve školním roce 2013/2014 žáci učiliště. Pro účely této diplomové práce budou dále řešeny jen obory kategorie 41 Zemědělství a lesnictví, tj. konkrétně učební obory *Lesní mechanizátor* a *Opravář lesních strojů* a maturitní obor *Lesnictví*. (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

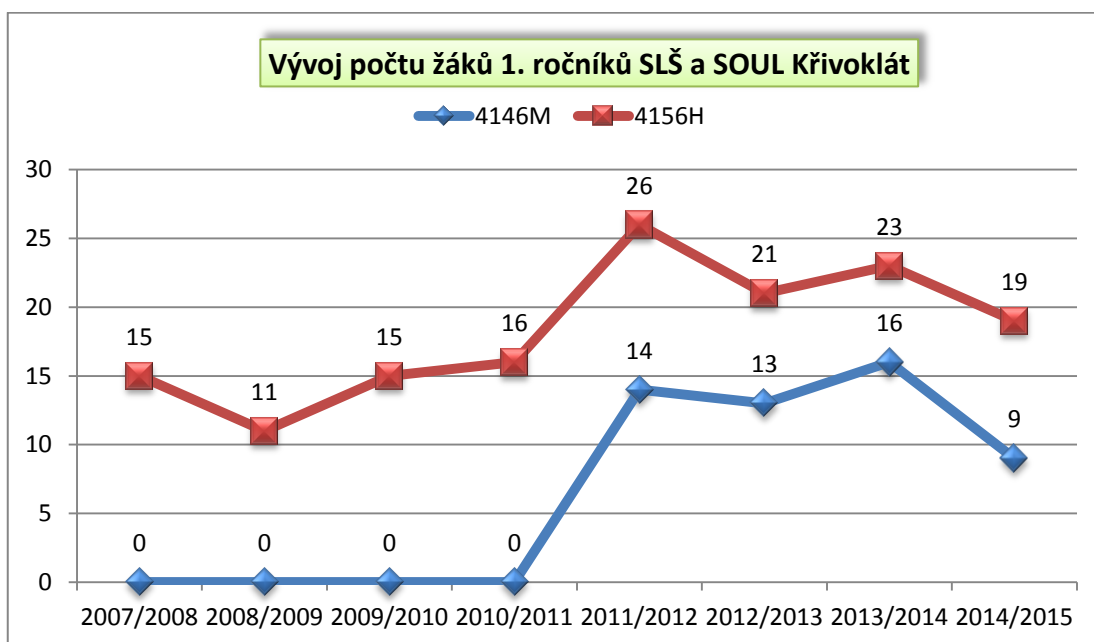
V lesnických oborech studovalo ve školním roce 2014/2015 103 žáků, přičemž jejich počet se vlivem zavedení maturitního oboru neustále meziročně zvyšuje. Jak je patrné z GRAFU 16, rapidní nárůst zaznamenal obor *Lesnictví*. V prvním roce 2010/2011 nebyl tento obor pro nedostatek zájmu (jen 8 žáků podalo přihlášku ke studiu) vůbec otevřen. O 4 roky později již celkový počet žáků tohoto oboru převýšil počet žáků obou učebních oborů. Na zájmu žáků o studium v učebních oborech se pravděpodobně markantně projevilo zavedení státní maturitní zkoušky. Do roku 2010 se celkový počet žáků pohyboval kolem 30, od roku 2010 skokově vzrostl na téměř dvojnásobek s tím, že první větší pokles se objevil až v posledním roce sledovaného období (2014/2015). (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

GRAF 16: Vývoj celkového počtu žáků lesnických oborů SLŠ a SOUL Křivoklát
Zdroj dat: (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

I přesto, že vývoj počtu žáků vypadá z GRAFU 16 příznivě, nedaří se zcela naplňovat volnou kapacitu školy a pro každý obor tak otevřít samostatnou třídu. Výuka určitých shodných skupin předmětů tak bývá slučována do společných tříd. Ve školním roce 2011/2012 byly např. takto sloučeny do jedné společné třídy všechny 3 učební obory a do další oba maturitní obory. Průměrná naplněnost kapacity učebních oborů za poslední 4 školní roky se pohyboval kolem 69 %, u maturitních oborů kolem 85 %. (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

Díky nižšímu zájmu žáků o studium škola nekoná přijímací zkoušky pro učební ani maturitní obory. Žáci jsou přijímáni na základě prospěchu a chování na ZŠ. I přes to jsou počty žáků, kteří se skutečně zapiší ke studiu nižší cca o 35 %. Vývoj počtu žáků prvních ročníků od roku 2007 zobrazuje GRAF 17. Z něj je patrné, že po nárůstu zájmu žáků o učební obory po zavedení maturitní zkoušky v roce 2011 se stav postupně vrací do období před tímto okamžikem. U maturitních oborů je období, za které je možné hodnocení provést, příliš krátké a skokový pokles počtu žáků 1. ročníku v roce 2014 lze vysvětlit jen obtížně. Nejpravděpodobněji se jeví hypotéza, že zájem o studium oboru *Lesnictví* či *Ekologie a služby* se v průběhu času mění ve prospěch jednoho či druhého oboru. Při zařazení maturitních oborů do nabídky školy byl např. zájem o obor Lesnictví minimální (jen 8 uchazečů), zatímco zájem o obor zaměřený na ekologii byl více než dvojnásobný (21 uchazečů). V průběhu let 2010 – 2013 se však zájem o lesnictví postupně zvyšoval právě na úkor zájmu o obor ekologický, a to až do roku 2014, kdy došlo k podobnému výkyvu v zájmu o lesnický obor jako při jeho prvním otevření. Zda je tento předpoklad správný by však ukázalo až sledování po delší časové období. (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

GRAF 17: Vývoj počtu žáků, zapsaných do 1. ročníku SLŠ a SOUL Křivoklát
Zdroj dat: (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

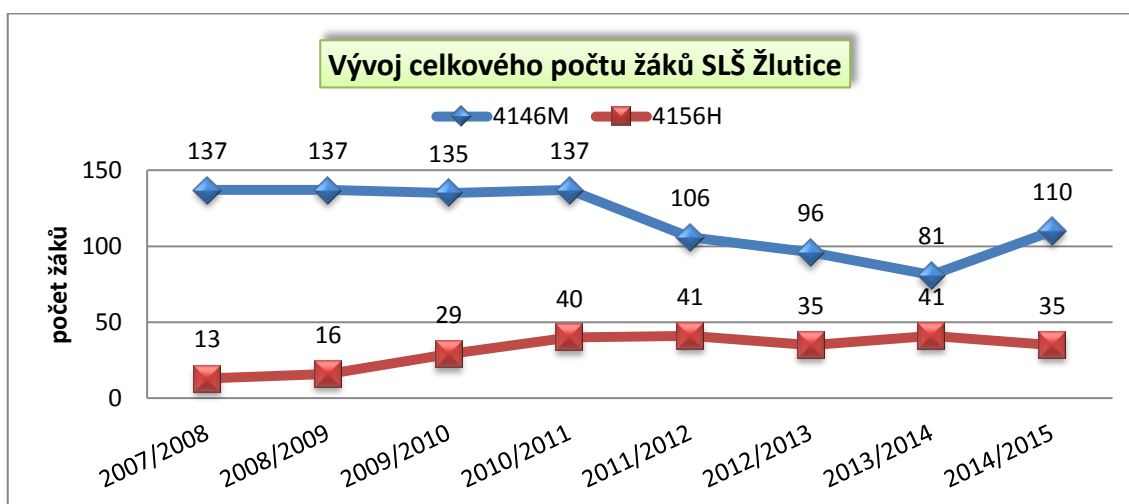
Praktická výuka probíhá díky ideálnímu umístění školy v porostech, nacházejících se v jejím okolí. Za tímto účelem škola spolupracuje především se správou CHKO Křivoklátsko a dále pak s LČR, městysem Křivoklát či Českou ornitologickou organizací v Kladně. V rámci zkvalitnění studia škola navázala spolupráci s řadou obdobných zahraničních vzdělávacích institucí, např. s lesnickými školami ve Finsku, Bulharsku,

Srbsku, Slovensku či v Polsku. S Polskou lesnickou školou Tulowice probíhá i týdenní výměnná praxe žáků učebního oboru *Lesní mechanizátor*. V rámci mimoškolních aktivit nabízí SLŠ Křivoklát řadu zájmových kroužků především z oblasti sportovní či umělecké. Pouze jediný (přírodovědný) je ale zaměřený na oblast lesnictví či ekologii. (SLŠ KŘIVOKLÁT, 2008 - 2015)

8.3 Charakteristika SLŠ Žlutice

Střední lesnická škola Žlutice patří mezi mladší lesnické školy v ČR. Vznikla v roce 1988 a jejím zřizovatelem je Karlovarský kraj. Celková kapacita školy je 250 žáků, o jejichž výuku se stará 27 pedagogických a 20 nepedagogických pracovníků. SLŠ nabízí studium ve dvou maturitních a dvou učebních oborech, všechny ze skupiny oborů 41 Zemědělství a lesnictví. Obor *Lesnictví (41-46-M)* je možné na této škole studovat od okamžiku jejího vzniku, a to jak v denní, tak dálkové formě. Učební obor *Lesní mechanizátor (41-56-H)* byl otevřen poprvé ve školním roce 2007 a od roku 2013 byly do nabídky vzdělávání zařazeny ještě další dva obory – maturitní *Zahradnictví (41-44-M)* a učební *Včelař (41-51-H)*. Pro účely této diplomové práce a z důvodů srovnatelnosti jednotlivých lesnických škol mezi sebou budou dále v této práci řešeny jen maturitní obor *Lesnictví* a učební obor *Lesní mechanizátor*. (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

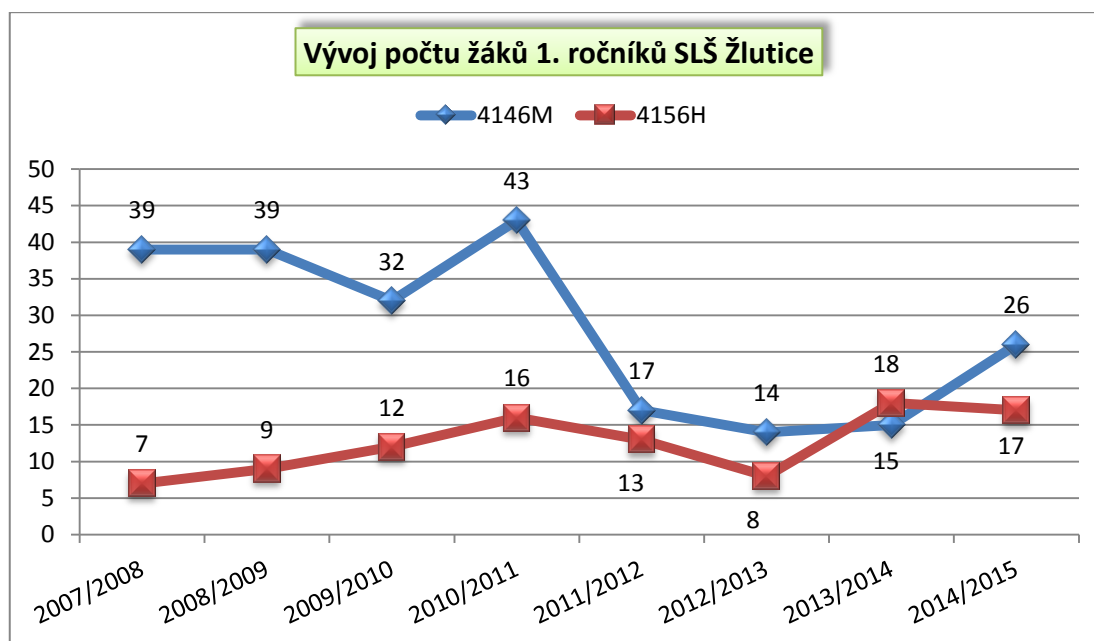
Ve zkoumaných oborech studovalo v posledních 8 letech průměrně 148 žáků, přičemž žáci maturitního oboru *Lesnictví* jasně převažují. Přesto se i zde výrazně projevilo zavedení státní maturitní zkoušky, kdy v roce 2011 došlo k poklesu počtu žáků v tomto oboru o 23 %. Tento pokles se nezastavil ani v dalších letech a v roce 2013 dokonce dosáhl svého minima (pokles o 41 % oproti stavu před rokem 2011). Počet žáků učebních oborů za sledované období celkově rostl a ustálil se průměrně na 38 studentech. Nárůst v období 2007 - 2010 je ale zapříčiněn zaváděním výuky tohoto oboru na škole. Vývoj celkového počtu žáků jednotlivých oborů v letech 2007 - 2014 zachycuje GRAF 18. (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

GRAF 18: Vývoj celkového počtu žáků SLŠ Žlutice v letech 2007 - 2014
Zdroj dat: (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

Větší vypovídací schopnost má vývoj počtu žáků prvních ročníků za stejné sledovací období. Z něj jednoznačně vyplývá skokový propad žáků prvního ročníku maturitního

oboru v roce 2011 (o 60 %) a jeho velmi zvolné oživení v roce 2014 (na úroveň 60 % stavu před rokem 2011). Vývoj zájmu žáků o studium v učebním oboru vykazuje stabilnější úroveň. Pokud pomíneme zaváděcí roky 2007 - 2009 je možné prohlásit, že počet žáků vstupujících do prvního ročníku se pohybuje průměrně okolo 14. V roce 2013 dokonce počet žáků prvního ročníku učebního oboru převýšil počet žáků prvního ročníku maturitního oboru. Vzhledem k nízkému zájmu žáků o studium se přijímací zkoušky pro učební obory nekonají. V maturitním oboru jsou přijímací zkoušky konány formou jednotných státních zkušebních testů a na základě jejich výsledků je ke studiu přijato mezi 80 - 100 % uchazečů. Vývoj počtu žáků prvních ročníků za posledních 8 let zobrazuje GRAF 19. (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

GRAF 19: Vývoj počtu žáků prvních ročníků SLŠ Žlutice
Zdroj dat: (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

Praktická výuka probíhá především na školním polesí Chlumská hora o rozloze 475 ha. Mimo to žáci všech ročníků absolvují odborné praxe u školních smluvních partnerů, kterými jsou státní i obecní lesy (např. LČR, vojenské lesy, Lázeňské lesy KV), správa CHKO Slavkovský les nebo ÚHUL a ze zahraničních partnerů např. Lesní dům Mehlmeisel či Greifvogelpark Wunsidel. Ve volném čase se žáci mohou věnovat řadě odborných zájmových kroužků jako např. kynologii, střelectví nebo výuce troubení a vábení. (SLŠ ŽLUTICE, 2014 - 2015)

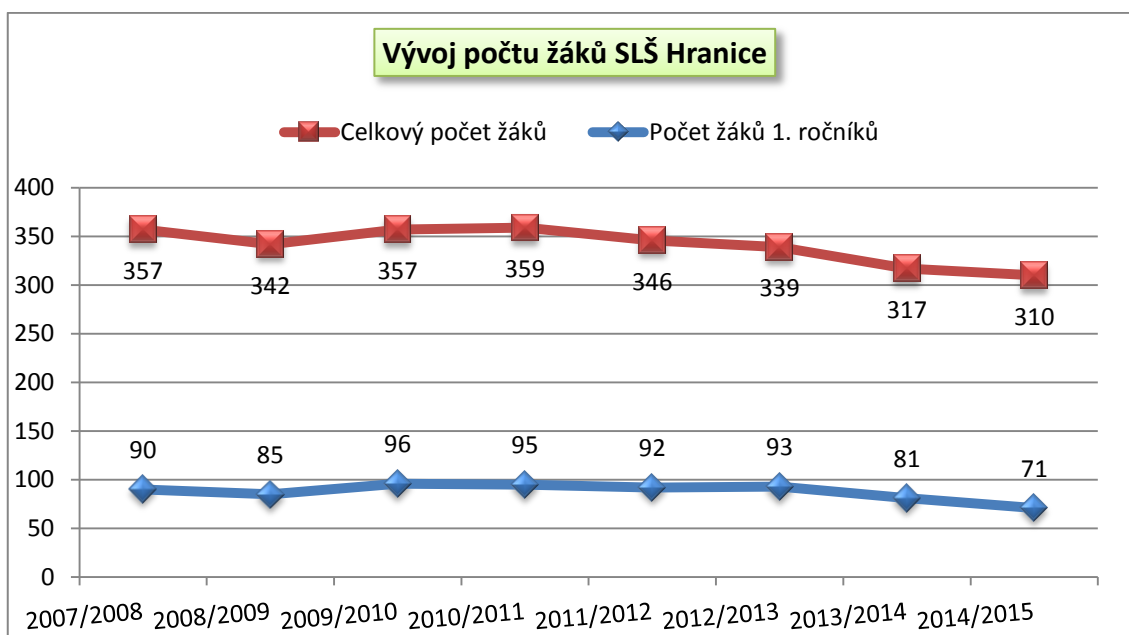
8.4 Charakteristika SLŠ Hranice

Střední lesnickou školu v Hranicích můžeme označit za nejstarší lesnickou školu v České republice. Za okamžik jejího vzniku je považován rok 1852, ve kterém byla v Úsově založena jako revírnícká škola. Odtud se přesunula nejprve do Sovince a v roce 1896 do Hranic, kde existuje dosud.¹⁶ SLŠ Hranice má ještě několik dalších prvenství - je jedinou střední lesnickou školou na Moravě a zároveň jedinou školou,

¹⁶ Pokud by byl za vznik školy považován až rok 1896 (tj. rok, kdy byla lesnická škola přesunuta do Hranic), byla by nejstarší dosud fungující lesnickou školou na našem území VOŠ a SLŠ Bedřicha Schwarzenberga v Písku (založena v roce 1885).

kteřá nabízí žákům studium jen v jednom oboru a formě, a tím je právě denní studium maturitního oboru *Lesnictví (41-46-M)*. Výuka je zajišťována pomocí 42 pedagogických a 39 nepedagogických pracovníků, přičemž všichni pedagogové splňují kvalifikační podmínky pro výkon tohoto povolání. (SLŠ HRANICE, 2015)

Vzhledem k tomu, že SLŠ Hranice je prakticky jedinou školou na Moravě, nabízející lesnické vzdělání, nepotýká se jako jiné školy s problémem zájmu žáků o studium a s tím souvisejícím problémem naplněnosti kapacity školy. Na škole studuje průměrně 340 žáků a každoročně jsou otevírány 3 třídy prvních ročníků. I zde je však patrný pokles počtu žáků maturitních oborů, a to přibližně o 14% ve srovnání s rokem 2010. Na rozdíl od ostatních lesnických škol se zde ale zavedení státní maturitní zkoušky na zájmu žáků o studium výrazněji neprojevilo a k jejich poklesu (přibližně o 24%) došlo až v posledních 2 letech sledovaného období. Díky dostatečnému zájmu žáků si škola své studenty může vybírat. Z toho důvodu koná pravidelně 2 kola přijímacího řízení, a to ve své vlastní podobě. Průměrně se v jednotlivých letech hlásí kolem 120 žáků 9. tříd, z nichž přijímací zkoušky složí 80 % a dalších 14 % je přijato na odvolání. Vývoj celkového počtu žáků i počtu žáků prvních ročníků zachycuje GRAF 20. (SLŠ HRANICE, 2015)

GRAF 20: Vývoj počtu žáků SLŠ Hranice v letech 2007 – 2014

Zdroj dat: (SLŠ HRANICE, 2015)

Praktická výuka probíhá především na školním polesí Valšovice o rozloze 1000 ha. Vynikající učební pomůckou je rovněž arboretum školy o rozloze 3,5 ha. Dále škola v rámci odborné praxe velmi intenzivně spolupracuje se státními lesy (LČR, vojenské lesy) i lesy obecními (EKOLTES a.s.) Pro zatraktivnění výuky a lepší budoucí uplatnění žáků na trhu práce spolupracuje i s několika zahraničními lesnickými školami (SLŠ Kraljevo v Srbsku, Prešov, Liptovský Hrádek a Bánská Šťavnica na Slovensku, Bruck an der Mur v Rakousku či Bilgoraj v Polsku). V rámci mimoškolních aktivit nabízí škola 12 zájmových kroužků, z nichž 5 je oborově zaměřených (trubačský, střelecký, sokolnický, včelařský kroužek a lesní pedagogika). (SLŠ HRANICE, 2015)

8.5 Charakteristika SLŠ Písek

Vyšší odborná škola lesnická a Střední lesnická škola Bedřicha Schwarzenberga Písek je druhou nejstarší lesnickou školou v České republice. Byla založena v roce 1885 a v různých formách existuje nepřetržitě dosud. V roce 2015 tak oslavila 130 let od svého vzniku. Škola zaměstnává v průměru kolem 80 zaměstnanců, z toho přibližně třetinu tvoří pedagogové, kteří všichni splňují kvalifikační předpoklady pro výkon tohoto povolání (viz TABULKA 11). (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

Tabulka 11: Počty zaměstnanců SLŠ Písek v letech 2007 – 2014

Zdroj dat: (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

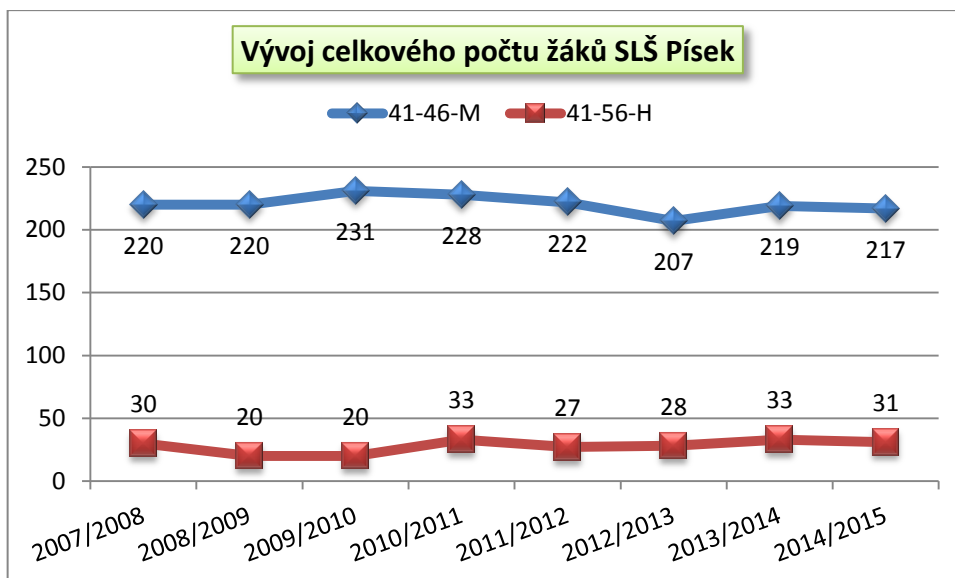
	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
pedagogičtí pracovníci	27	27	27	23	24	24	24	22
nepedagogičtí pracovníci	57	53	56	55	54	52	54	44
celkem	84	80	83	78	78	76	78	66

SLŠ Písek obdobně jako ČLA Trutnov poskytuje komplexní lesnické vzdělání všech kategorií s výjimkou vysokoškolského magisterského programu. V současné době je možné na této škole zahájit studium v jednom maturitním oboru *Lesnictví (41-46-M)* a ve dvou učebních oborech *Lesní mechanizátor (41-56-H)* a *Zpracovatel dřeva (41-57-H)*, a to vždy v denní formě. Po roce 2006 zajišťovala škola dokončení vzdělávání žáků učebních oborů *Krajinař* a *Mechanik a opravář* ze zaniklého učiliště ve Vimperku.¹⁷ Po úspěšném absolvování maturitní zkoušky mohou zájemci o další studium v Písku pokračovat buď na vyšší odborné škole v navazujícím oboru *Lesnictví* nebo pod záštitou ČZU v Praze v bakalářském oboru *Provoz a řízení myslivosti*. Oba obory je možné studovat v kombinované formě, navazující obor *Lesnictví* i ve formě denní (VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2013). Pro účely této diplomové práce budou dále řešeny jen středoškolské obory *Lesnictví* a *Lesní mechanizátor*. (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

V uvedených oborech studovalo za posledních 8 let průměrně 248 žáků, přičemž většinu tvořili žáci maturitního oboru. I přesto, že je na škole možné studovat 2 učební obory, prakticky je otevírán jen jeden, a to *Lesní mechanizátor*.¹⁸ Ani zde se však nedaří díky nízkému zájmu žáků zcela naplnit možnou kapacitu (1 třída, 20 žáků). U maturitního oboru je situace jiná a s naplněním kapacity zde nebývá problém. Na rozdíl od ostatních sledovaných škol je celkový počet žáků maturitních i učebních oborů vyrovnaný a neprojevovalo se zde ani zavedení státní maturitní zkoušky. Tento stav potvrzuje dlouhodobou kvalitu poskytovaného vzdělávání na této škole. Vývoj celkového počtu žáků v maturitních a učebních oborech za posledních 8 let zachycuje GRAF 21. (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

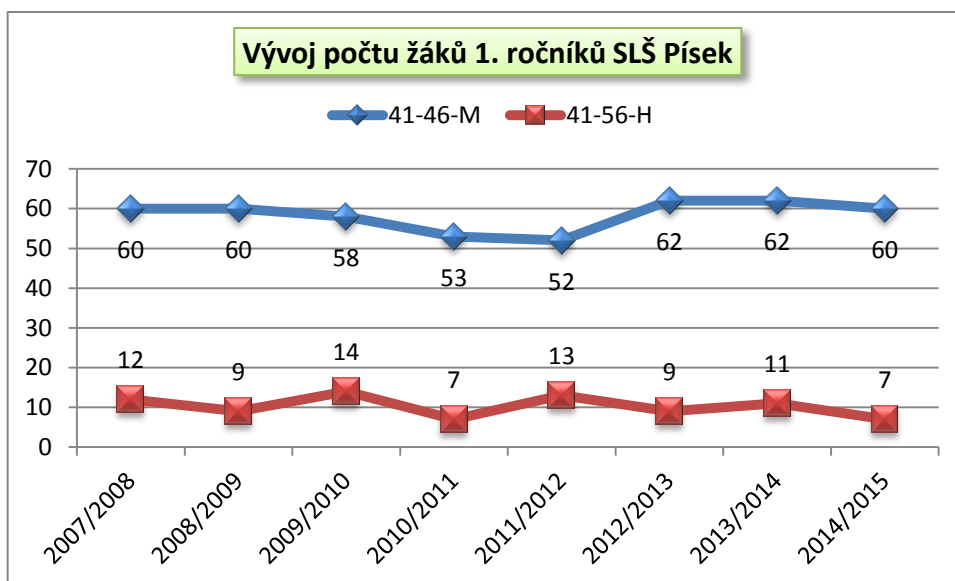
¹⁷ „V roce 2006 došlo ke sloučení Středního odborného učiliště lesnického ve Vimperku s Integrovanou střední školou ve Vimperku. Na nově vzniklé škole již lesnické obory nejsou vyučovány a studenti SOUL byli převedeni do Písku. V současné době se do Vimperka výuka lesnictví alespoň částečně vrací, neboť SLŠ Písek zde pořádá část praktické výuky.“ (MILIČKOVÁ, 2014)

¹⁸ Obor *Zpracovatel dřeva* sice SLŠ Písek má akreditovaný, ale za posledních 9 let nedošlo k jeho otevření díky minimálnímu zájmu uchazečů o studium.

GRAF 21: Vývoj počtu žáků SLŠ Písek v letech 2007 – 2015
Zdroj dat: (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B; 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

Jak již bylo uvedeno výše, zájem o studium učebních oborů je na této škole nízký a ani v poslední době nevykazuje (na rozdíl od ostatních sledovaných lesnických škol) zvyšující tendenci. Za posledních 8 let si podalo přihlášku ke studiu průměrně 15 žáků a studium skutečně zahájilo ještě o třetinu žáků méně. Z tohoto důvodu se také pro učební obory nekonají přijímací zkoušky a zájemci jsou přijímáni jen na základě splněných požadavků na zdravotní stav a dokončenou povinnou školní docházku. Jiná situace je u maturitního oboru *Lesnictví*, kde počet zájemců o studium převyšuje volnou kapacitu. Za posledních 8 let si podalo přihlášku průměrně 90 žáků. Proto škola každoročně vypisuje 2 kola přijímacího řízení, a to stejně jako SLŠ Hranice ve své vlastní podobě. GRAF 22 ukazuje vývoj počtu žáků prvních ročníků učebních a maturitních oborů za posledních 8 let. (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

GRAF 22: Vývoj počtu žáků 1. ročníků SLŠ Písek
Zdroj dat: (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B; 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

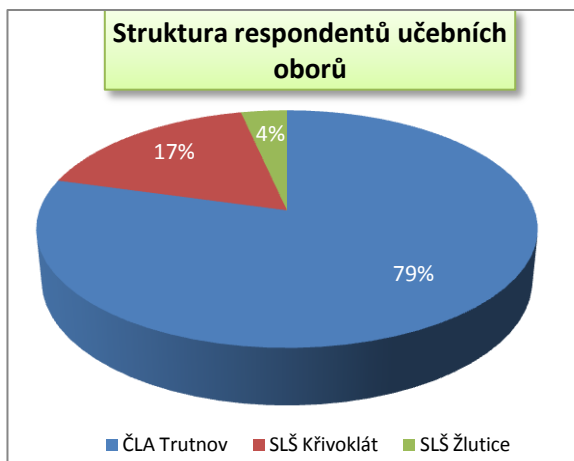
Teoretická výuka probíhá v sídle školy, v jejímž areálu se nachází arboretum, které je hojně využívané nejen žáky a učiteli při výuce, ale i veřejností se zájmem o dendrologii, biologii či arboristiku. Pro praktickou výuku je využíváno především školní polesí Hůrky, které tvoří lesní komplex o rozloze 660 ha, střelnice, bažantnice, školní honitba, obůrka pro zvěř a komplex dílen sloužící především žákům učebního oboru *Lesní mechanizátor*. Ti zde mají k dispozici např. trenažér pro práci s hydraulickou rukou nebo harvestorový simulátor. Další praxe je pak zajišťována u státních či obecních lesů (LČR, vojenské lesy, Lesy města Písku), správ CHKO (NP Šumava) nebo u soukromých vlastníků (Správa lesů K. Schwarzenberga Orlický úval nad Vltavou). Pro zatraktivnění výuky spolupracuje škola s řadou zahraničních lesnických organizací (např. Zespól Szkół Lesnych Białowieży v Polsku, správa obecních lesů Sumvith ve Švýcarsku či Forstliche Ausbildungstätte Ort v Rakousku). V rámci mimoškolních aktivit nabízí škola 12 zájmových kroužků, z nichž většina je oborově zaměřených (3 střelecké kroužky, dále myslivecký, kynologický, sokolnický, trubačský a hudební kroužek a myslivecká kuchyně). (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2008 B, 2009 - 2011; 2012 A; 2013 - 2015)

8.6 Výsledky průzkumu mezi současnými studenty SLŠ

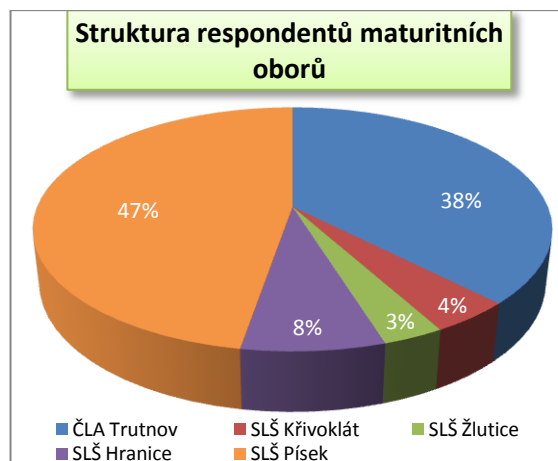
Primárním cílem prováděného průzkumu bylo zjistit strukturu současných studentů lesnických oborů (maturitních i učebních) a analyzovat jejich motivace, které je ke studiu vedly. Dále byly zjišťovány názory na kvalitu odborné i praktické výuky a představy o budoucím uplatnění v praxi. Pro možnost srovnání jednotlivých škol byl dotazník určen studentům 3. a 4. ročníků maturitního oboru *Lesnictví* a žákům 2. a 3. ročníků učebního oboru *Lesní mechanizátor*. V případě zodpovězení dotazníku žáky jiných oborů byly tyto odpovědi vyřazeny a v dalším textu se neobjeví. V menší míře se v průzkumu objevily odpovědi žáků 1. ročníků těchto oborů, které již do celkové analýzy zařazeny byly.

8.6.1 Struktura respondentů

V roce 2014 byl celkový počet všech studentů na zkoumaných školách 1040. Z tohoto počtu se průzkumu zúčastnila necelá čtvrtina žáků (21 %). Jak ale bylo uvedeno v úvodu tohoto oddílu, byly do šetření zahrnuty jen některé ročníky, proto je možné získaný vzorek považovat za reprezentativní. Z hlediska kategorií vzdělání se průzkumu zúčastnilo 22 % všech žáků maturitních oborů a 14 % všech žáků učebních oborů studujících na těchto školách. Více než ¾ respondentů učebních oborů tvořili žáci ČLA Trutnov, ze 17 % pak žáci SLŠ Křivoklát. Na SLŠ Hranice se učební obor nevyučuje a ze SLŠ Písek se žáci učebního oboru průzkumu nezúčastnili. U maturitních oborů tvořilo necelou polovinu respondentů žáci SLŠ Písek (47 %), následovaní žáky ČLA Trutnov (38 %) a SLŠ Hranice (8 %). Zastoupení respondentů v průzkumu dle kategorií vzdělání a jednotlivých škol zachycuje GRAF 23 a GRAF 24.

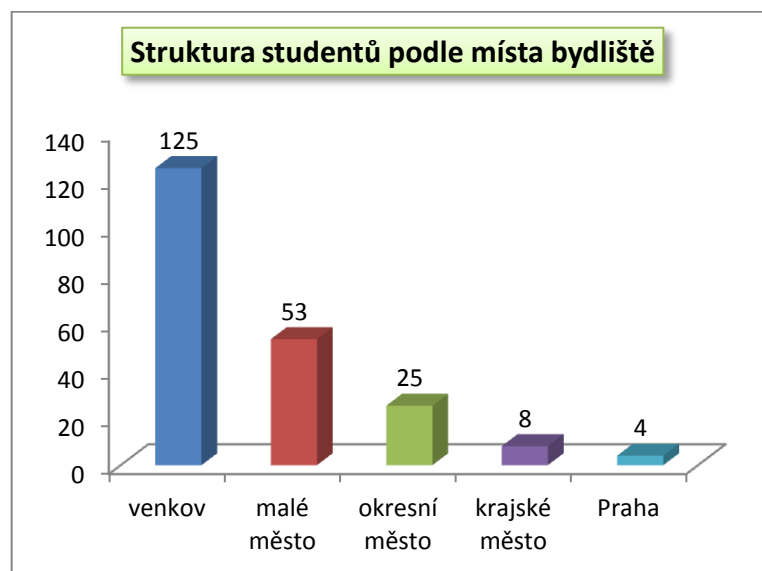

GRAF 23: Zastoupení respondentů učebních oborů

GRAF 24: Zastoupení respondentů maturitních oborů

Mezi respondenty maturitního oboru jednoznačně převažují muži nad ženami (84 %), mezi žáky učebního oboru se nevyskytla žena vůbec žádná. Z hlediska bydliště dominují respondenti z venkova nebo malého města (83 %). Přesto téměř 6% dotázaných uvedlo, že bydlí v krajském městě nebo přímo v Praze. Tito respondenti studují na SLŠ Křivoklát (1), ČLA Trutnov (1) a SLŠ Písek (2). Vzhledem k vysoké nabídce různých škol a oborů v krajském městě či Praze jsou motivy této skupiny respondentů ke studiu právě lesnických oborů velmi zajímavé. Proto budou jejich názory v rámci některých dalších otázek zmíněny zvlášť. GRAF 25 zachycuje rozdělení respondentů dle místa bydliště v okamžiku provádění průzkumu. Přechodná bydliště typu domov mládeže neměli respondenti uvažovat.

GRAF 25: Struktura žáků SLŠ dle místa jejich bydliště

Necelých 6 % dotázaných uvedlo, že studium současného oboru není jejich prvním středoškolským studiem. Z tohoto počtu nadpoloviční většina (57 %) toto předchozí studium nedokončila. V pěti případech se jednalo o studenty ČLA Trutnov, kteří zahájili na této škole studium v některém z maturitních oborů, ale v průběhu zjistili, že studium je nad jejich síly a přešli v rámci této školy na učební obor. Ve 4 případech se jednalo o žáky studující střední školy zcela jiného zaměření (maturitní obory v oblasti veřejné

správy, obchodu a služeb, výpočetní techniky či elektrotechniky), kteří toto studium předčasně ukončili a přešli ve dvou případech opět ke studiu maturitního oboru, tentokrát se zaměřením na lesnictví (ČLA Trutnov, SLŠ Písek) a ve dvou případech ke studiu učebního oboru (ČLA Trutnov, SLŠ Křivoklát). Pouze 6 studentů své předchozí studium dokončilo, z toho 4 na stejné škole, na které studují nyní, a to 2 v maturitním oboru *Mechanizace a služby (41-45-M)*, 2 v učebním oboru *Lesní mechanizátor* a zbývající dva na jiné škole v učebních oborech elektrotechnik silnoproud a opravář zemědělských strojů. Dva z těchto studentů překvapivě nyní jako své druhé studium studují učební obor na ČLA Trutnov¹⁹, jeden opětovně maturitní obor na SLŠ Žlutice a zbývající tři maturitní obor na SLŠ Písek. Všichni však shodně uvádí, že jejich motivem k dalšímu studiu (ať již v dalším učebním či maturitním oboru) je rozšíření své kvalifikace a tím i zvýšení svých možností pozdějšího uplatnění na trhu práce.

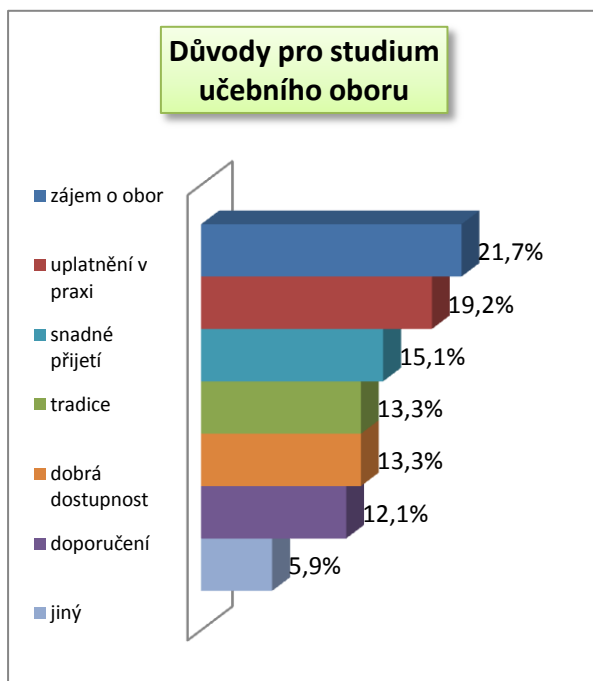
8.6.2 Zhodnocení dosavadního studia

Velice zajímavé jsou motivy, které studenty vedly ke studiu právě některého z lesnických oborů. Dotázaní měli seřadit podle důležitosti 6 důvodů, případně uvést nějaký vlastní důvod. Na základě váženého aritmetického průměru pak bylo sestaveno pořadí motivů, které žáky vedly ke studiu.²⁰ Necelých 39 % respondentů se shodlo, že jejich hlavním motivem byl zájem o obor a následné dobré uplatnění v praxi. K této shodě došlo jak mezi žáky učebních, tak i maturitních oborů na všech školách s výjimkou SLŠ Písek. Zde byla druhým hlavním důvodem pro studium lesnictví rodinná tradice. Z tohoto důvodu se pak rodinná tradice umístila s necelými 15 % na celkovém třetím místě v pořadí možných důvodů ke studiu. Na ostatních školách však tento důvod hrál zcela podružnou úlohu. Mezi studenty maturitních oborů byla rodinná tradice uváděna na posledním místě (ČLA Trutnov) nebo na 5. místě (SLŠ Hranice). Mnohem zásadnější byl pro tyto žáky výběr školy na základě doporučení či její dobré dostupnosti. V hodnocení se rovněž projevil i fakt, že u maturitních oborů pořádá většina škol přijímací zkoušky, a tak důvodem pro volbu tohoto zaměření rozhodně nebylo snadné přijetí ke studiu (u SLŠ Hranice a SLŠ Žlutice byl tento důvod uváděn až na posledním místě).

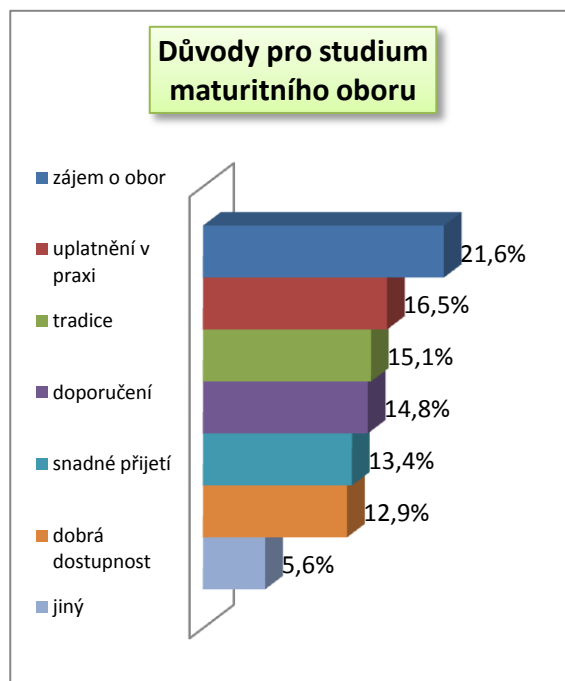
Naprosto opačná situace je mezi žáky učebních oborů, kde se pro nízký zájem přijímací řízení vůbec nekoná. Mezi těmito dotázanými byl na všech školách tento důvod uváděn na 3. místě. Téměř 6 % dotázaných však nebylo schopno studium lesnického oboru nijak zdůvodnit nebo uváděla neúspěch v přijímacím řízení na jinou střední školu. Mezi respondenty z velkých měst (krajská města a Praha) se důvody ke studiu různily. Dva studenti uvedli na prvním místě zájem o obor, jeden uvedl doporučení přátel a ostatní své rozhodnutí nedokázali zdůvodnit. Navíc se většina z nich ani nedomnívala, že by vystudováním tohoto oboru získali dobré šance na uplatnění v praxi (tuto možnost uvedli tři dotázaní na třetím místě, jeden na pátém a jeden na posledním místě). Celkové pořadí motivů studentů všech škol v učebních a maturitních oborech zobrazuje GRAF 26 a GRAF 27.

¹⁹ Z těchto žáků je jeden absolvent maturitního oboru *Mechanizace a služby* a jeden absolvent učebního oboru elektrikář.

²⁰ Důvod studia, který respondent uvedl na prvním místě dostalo nejvyšší váhu (7), důvod uvedený na posledním místě pak nejmenší váhu (1). Ze všech odpovědí bylo pomocí váženého aritmetického průměru sestaveno celkové pořadí důvodů.

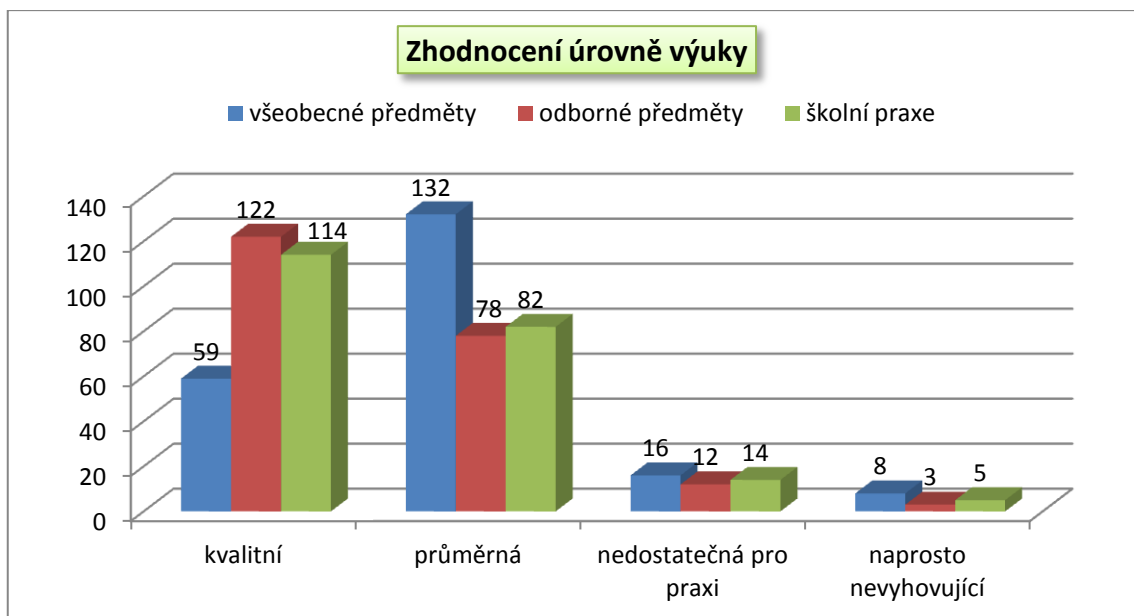
GRAF 26: Motivy ke studiu žáků učebního oboru

GRAF 27: Motivy ke studiu žáků maturitního oboru

Zajímavé je i porovnání motivů ke studiu s plány respondentů po absolutoriu. Ti, kteří nebyli schopni zdůvodnit své rozhodnutí studovat některý z lesnických oborů, chtějí ve většině (70%) po absolvování začít ihned pracovat avšak mimo obor. Mezi možnými povoláními tito studenti udávali přání stát se členy složek integrovaného záchranného systému (hasiči, policisté) nebo vojáky z povolání. Pouze 3 dotázaní připustili, že by si hledali práci v rámci právě vystudovaného oboru. Zbývajících 30 % této skupiny studentů by sice pokračovalo v dalším studiu, ale pouze 1 v oboru se stejným zaměřením.

Vzácná shoda mezi respondenty panuje v názoru, zda studium splnilo jejich očekávání či nikoliv. Přibližně $\frac{2}{3}$ respondentů jsou spokojeni, a to jak studenti učebních či maturitních oborů, tak studenti z různých škol. V SLŠ Hranice dokonce uvedli naprosto všichni respondenti, že studium této školy splnilo jejich očekávání. Rozdílné jsou ale názory na kvalitu výuky. U všeobecných předmětů ji většina (61 %) hodnotila jako průměrnou nebo velmi kvalitní (27 %). Úroveň odborných předmětů a praxe dopadla ještě lépe. Výuku odborných předmětů považuje za velmi kvalitní 57 % dotázaných a 53 % stejně hodnotí i úroveň praktické části výuky. Tento výsledek lze vykládat pravděpodobně tak, že všeobecnou část výuky berou žáci jako nutné zlo a odborné předměty považují buď ze zájmu o danou problematiku nebo z důvodu pozdějšího uplatnění v praxi za důležitější. Nejspokojenější s výukou jsou žáci SLŠ Hranice, kde nikdo neoznačil úroveň odborné ani praktické výuky za nevyhovující či nepoužitelnou v praxi. Naopak nejméně spokojeni s úrovní výuky jsou žáci učebního oboru na SLŠ Křivoklát. U těchto studentů však byl již z dřívějších odpovědí zřejmý minimální vztah ke studovanému oboru a špatné předchozí studijní výsledky (nedokončené studium jiného oboru učiliště, nespécifikovaný důvod zahájení studia na lesnické škole). Zbývajících nespokojení studenti jsou z řad maturitního oboru ČLA Trutnov nebo SLŠ Písek. Vzhledem k jejich počtu je ale tento celkový výsledek zcela zanedbatelný. Celkové zhodnocení výuky všeobecných i odborných předmětů ukazuje GRAF 28.

GRAF 28: Zhodnocení úrovně výuky na SLŠ

Velmi pozitivně hodnotí studenti napříč obory i školami možnost získat zdarma či za symbolické ceny různé zkoušky odborné zůsobilosti či řidičská oprávnění. Řada z nich toto uváděla v doplňujícím textu i jako důvod, proč se ke studiu daného oboru přihlásila. Na otázku, zda je součástí studia i možnost získat takové oprávnění, studenti nejčastěji uváděli obsluhu ruční řetězové motorové pily, zbrojní průkaz/lovecký lístek a odborné zkoušky pro myslivecké hospodáře. Zajímavé je, že takové rozšíření kvalifikace je důležité jak pro žáky učebních tak i maturitních oborů. Z tohoto faktu je zřejmé, že maturanti předpokládají, že se v praxi neuplatní pouze na technicko-hospodářských pozicích. Rozdíl mezi žáky učilišť a maturitních oborů je v zájmu o složení státních rostlinolékařských zkoušek či odborných zkoušek pro sběr semen, o které projevují zájem hlavně studenti maturitních oborů. U učebních oborů zase převažuje zájem o získání oprávnění pro práci s hydraulickou rukou (62 %). O tento druh zkoušky je největší zájem v ČLA Trutnov, kde bylo v otevřeno za tímto účelem moderně vybavené specializované středisko.

U řidičských oprávnění studenti považují za naprostou samozřejmost získání skupiny B a T. U učebních oborů téměř polovina žáků hodlá získat i průkaz skupiny C (45 %), zatímco mezi maturanty o toto oprávnění je zájem podstatně nižší (jen kolem 16 %). Celkový zájem o složení jednotlivých zkoušek odborné způsobilosti ukazuje TABULKA 12. Ve druhém sloupci jsou orientačně uvedeny ceny, za které mohou dané oprávnění získat zájemci z řad veřejnosti.²¹

²¹ Ceny jsou převzaty z nabídky odborných zkoušek pro veřejnost, které zájemcům nabízela SLŠ Písek v roce 2014.

TABULKA 12: Zájem studentů o získání odborné způsobilosti včetně cen těchto zkoušek
Zdroj dat: (VOŠ A SLŠ PÍSEK, 2012)

kurz	zájem studentů	cena pro ostatní zájemce
ŘP sk. B	195	12 000 Kč
ŘP sk. T	124	14 000 Kč
myslivecké zkoušky ^{*)}	164	6 000 Kč
zbrojní průkaz	170	1 300 Kč ^{**)}
státní rostlinolékařské zkoušky	21	3 500 Kč
obsluha křovinořezu	4	4 000 Kč
obsluha LKT	17	10 000 Kč
obsluha RMŘP	189	12 000 Kč
obsluha hydraulického zařízení	89	15 000 Kč
sběr semen ze stojících stromů	3	10 000 Kč

^{*)} souhrnné označení pro kurzy „zkoušky z myslivosti“ a „zkoušky pro myslivecké hospodáře“ ^{**)} bez ceny náboju

Součástí všeobecné výuky je povinné studium minimálně jednoho cizího jazyka u učebních oborů a dvou jazyků u maturitních oborů. U všech studentů jednoznačně převládá volba angličtiny (94 %) pravděpodobně z důvodu její výuky už na základní škole. U maturitních oborů pak jako druhý jazyk uvádí studenti německý jazyk. Přesto však 18 žáků uvedlo studium ruského jazyka a 1 žák studium francouzštiny (na SLŠ Písek). Z hlediska subjektivního hodnocení vlastní úrovně znalosti cizího jazyka se většina maturantů označila za mírně pokročilé, a to jak v anglickém jazyce (57 %), tak v německém jazyce (51 %). V ostatních jazycích (ruština, francouzština) se žáci považují spíše za začátečníky. Jiná situace je u učebních oborů, zde se naprostá většina hodnotí jako začátečníci (jen 8 žáků se cítí být v cizím jazyce mírně pokročilí). Žádný z dotázaných nevedl, že by nemluvil cizím jazykem, ale za pokročilého se označil jen jediný dotázaný. V otázkách jazykové vybavenosti nebyl zjištěn podstatný rozdíl mezi jednotlivými školami. GRAF 29 znázorňuje subjektivní zhodnocení úrovně cizích jazyků na sledovaných školách.

GRAF 29: Subjektivní zhodnocení vlastní úrovně znalosti cizích jazyků

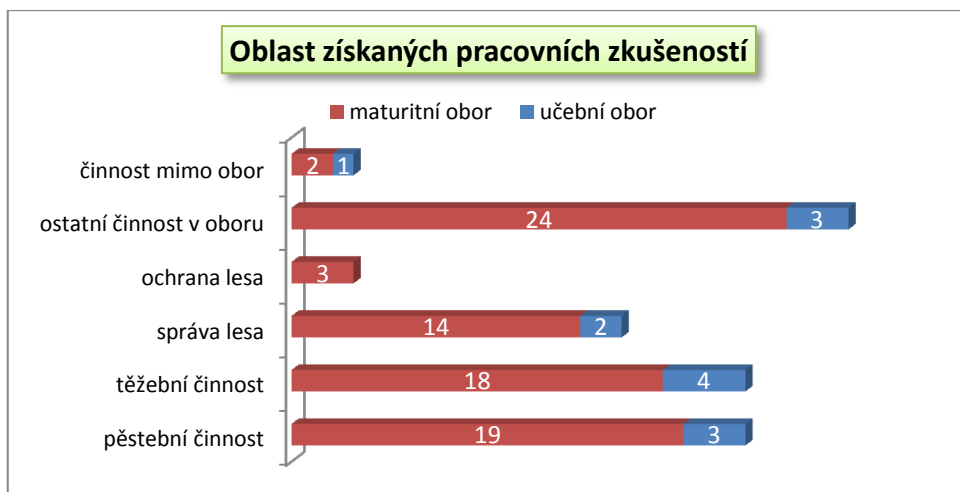
8.6.3 Získané praxe, budoucí plány

V rámci výuky jak učebních tak maturitních oborů je i povinná školní praxe. Některé školy ji zařazují do učebních plánů již od prvních ročníků, některé až v závěrečných dvou letech (např. SLŠ Písek). Mimo tuto praxi však studenti často absolvují individuální stáže, praxe či sezónní pracovní poměry u různých subjektů působících v lesním hospodářství. Právě na tuto praxi nad rámec vyučování byly zaměřeny otázky č. 15 – 18. Její existenci však nevedla ani polovina dotázaných (41 %). Lépe jsou na

tom studenti maturitního oboru, kteří další praxi v oboru absolvovali ve 43 %, u učebních oborů tento počet nedosáhl ani třetiny (necelých 31 %). I zde poměry mezi dotázanými s mimoškolní praxí a bez ní zůstávají v rámci jednotlivých kategorií vzdělání u všech škol přibližně stejné.

Z hlediska délky trvání takové praxe se v 79 % jednalo o krátkodobou brigádu, ale 4 studenti uvedli práci v hlavním zaměstnaneckém poměru. Tuto práci studenti vykonávali nejčastěji pro LČR (23) nebo pro soukromé společnosti působící v těžebním, pěstebním nebo dřevozpracujícím průmyslu (20). Dva studenti dokonce uvedli práci v rámci vlastní rodinné firmy. Hlavní náplní bylo většinou provádět pomocné práce přidělené vedoucím pracovníkem daného lesnického úseku (vyznačování stromů k těžbě, přeměňování hrání, drobné opravy na mysliveckém a lesnickém zařízení apod.). Shodně 22 studentů uvedlo, že byli součástí těžební skupiny a v praxi tak uplatnili získané oprávnění pro práci s RMŘP či samostatně zajišťovali obnovu lesa (výsadba stromů po těžbě). Většina však náplň své práce blíže nespécifikovala a uvedla obecně pouze „práci v lese“. Zajímavé rovněž je, že pouze 3 respondenti uvedli práci v ochraně lesa, a to i přes fakt, že dvě školy leží buď přímo v CHKO (SLŠ Křivoklát) nebo v těsné blízkosti NP (ČLA Trutnov). I když otázkou zůstává, zda náplň své práce dotázaní dokázali správně specifikovat, protože 15 studentů uvedlo jako zaměstnavatele právě správu NP nebo CHKO. Pouze 3 studenti uvedli, že vykonávaná praxe byla mimo studovaný obor. Tito studenti patří do skupiny respondentů, kteří od počátku neprojevovali zájem a žádný vztah ke studiu lesnictví a i z dalších odpovědí vyplývalo, že nemají v úmyslu se tomuto oboru ani v budoucnu věnovat.

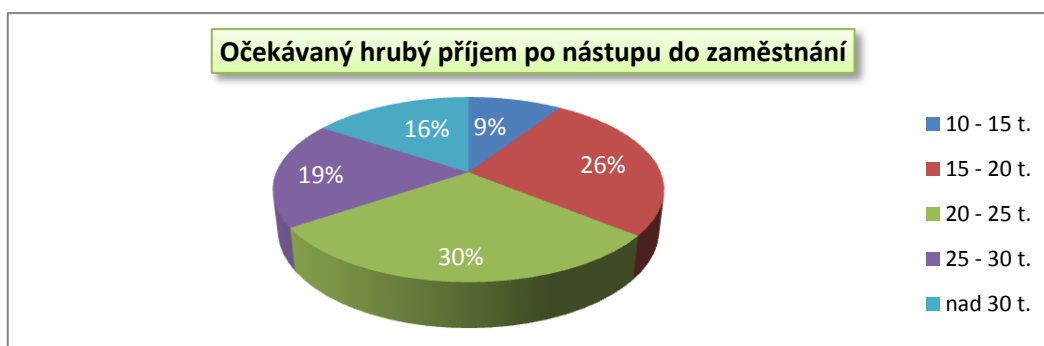
Studenti byli rovněž požádáni, zda by neuvedli odměnu, kterou za odvedenou práci obdrželi. Většina respondentů (14) na tuto otázku odmítla odpovědět. Dalších 7 osob uvedlo, že tuto práci vykonávalo buď zdarma nebo za úhradu prokazatelných nákladů (spotřeba PHM, nákup spotřebního materiálu, strava). Osm osob připustilo finanční odměnu v nespécifikované výši, z toho jeden dotázaný dokonce poukázal na smluvní zákaz o výši odměny mluvit. Z respondentů, kteří uvedli nějakou finanční částku vyplynulo, že byli placeni buď úkolově nebo hodinově. Z úkolové mzdy vyplynulo, že částka pro samostatnou výsadbu stromků se pohybovala mezi 3 Kč – 4 Kč za sazenici. V těžební činnosti byla úkolová mzda u 2 studentů uvedena jednou v hodnotě 20 000 Kč a jednou v hodnotě 70 000 Kč po zpracování přiděleného úseku. Vzhledem k tomu, že ale k této činnosti nebyly žádné další informace, není možné v rámci tohoto průzkumu relevantnost těchto částek posoudit. U hodinové mzdy jak v pěstební činnosti, tak v jiných pomocných pracích se mzda pohybovala mezi 80 Kč a 100 Kč za hodinu. Vzhledem k nesourodosti údajů, týkajících se mzdy za vykonávanou práci, nebudou tyto údaje dále hodnoceny. GRAF 30 znázorňuje zobecnění hlavních činností, které studenti v rámci své individuální praxe vykonávali.

GRAF 30: Oblast získaných pracovních zkušeností studentů SLŠ

Do oblasti finančního ohodnocení práce směřovala i otázka č. 23, která zjišťovala předpokládaný hrubý příjem v prvním zaměstnání po úplném dokončení studia. Nejvíce dotázaných očekává první mzdu mezi 15 – 25 tisíci korunami, přičemž hlavní skupina (30 %) optimisticky očekává příjem mezi 20 – 25 tisíci korunami. Tento předpoklad celkem realistiky odráží situaci na trhu (viz KAPITOLA 8) a odpovídá i současné průměrné mzdě v ČR. Samozřejmě určitá část předpokládá nadstandardní výdělků nad 30 000 Kč. Zda je toto očekávání způsobeno jen nedostatkem pracovních zkušeností nebo nevědomostí o stavu na trhu není možné s jistotou prohlásit. Řada z nich totiž na otázku formy jejich budoucího zaměstnání uvedla, že mají v úmyslu ve studovaném oboru samostatně podnikat. V tomto případě by uvedené hrubé příjmy (resp. tržby nad 30 000 Kč) nereálné nebyly.

Přestože by se dalo předpokládat, že v požadavcích na vyšší mzdy budou umírněnější žáci učebních oborů, získané odpovědi tomu neodpovídají. Mzdu nad 20 tisíc korun očekává více než 2/3 dotázaných, přičemž 21 % zvolilo možnost nad 30 tisíc Kč. I zde je však možné z předchozích odpovědí vysledovat, že se tito žáci chtějí uplatnit především v těžbě dřeva jako OSVČ (např. jako operátoři harvesterů či vyvážecích souprav), a tak je pravděpodobné, že své ohodnocení odvozuje od úkolových či smluvních cen veřejných tendrů. Z hlediska jednotlivých regionů (škol) očekávají spíše nižší příjem v rozmezí 15 – 20 tis. Kč studenti v jižních Čechách (34) a ve středních Čechách (5) a v rozmezí 10 – 15 tis. Kč dokonce studenti v Karlovarském kraji (3 SLŠ). Průměrný očekávaný plat všech studentů v prvním zaměstnání uvádí GRAF 31.

GRAF 31: Očekávaný průměrný příjem v prvním zaměstnání

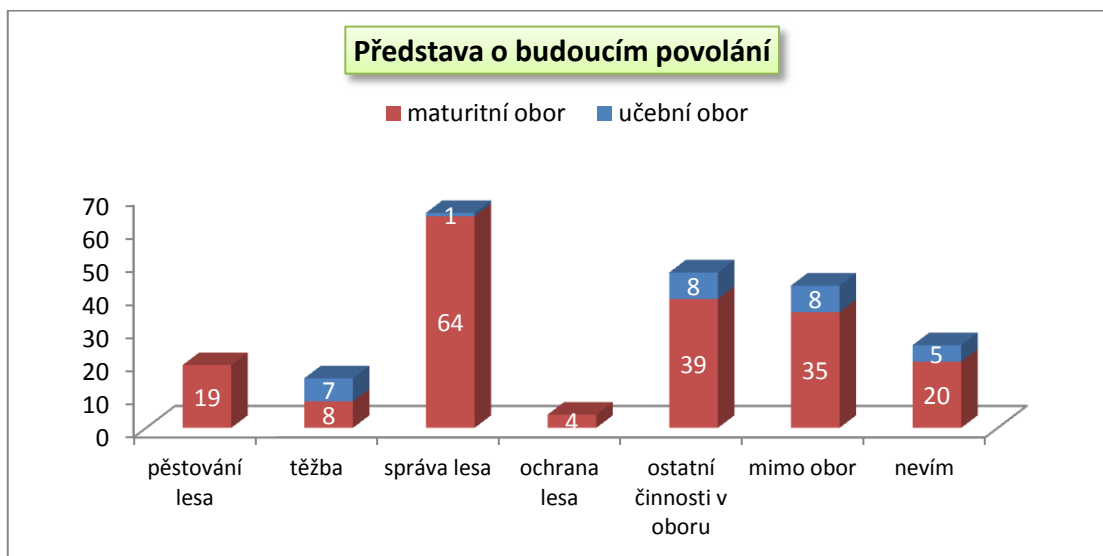
Po skončení současného studia však polovina dotázaných plánuje pokračovat v dalším studiu. Tři čtvrtiny z tohoto počtu tvoří studenti maturitních oborů, kteří chtějí tak dále přejít do terciárního vzdělávání. Ze studentů učebních oborů chce dále pokračovat jen 31 % z nich a získat tak úplné střední vzdělání. Pouze jediný student uvedl, že chce opětovně studovat učební obor jiného zaměření. Mezi maturanty chce obor změnit 29 % dotázaných. Z tohoto počtu chce většina (24) studovat na některé vysoké škole a shodně 4 studenti buď vyšší odbornou školu nebo pomaturitní studium jazyků. Ostatní, kteří chtějí pokračovat ve studiu, předpokládají na prvním místě další studium na vysoké škole ve stejném či příbuzném oboru a v případě neúspěchu při přijímacím řízení následně ve studiu na vyšší odborné škole. Názory studentů v této oblasti se v jednotlivých školách neliší, pouze v SLŠ Hranice panuje v případě pokračování v dalším studiu jednoznačný názor pokračovat v oboru lesnictví. Průběh dalšího vzdělávání ukazuje TABULKA 13. Celkové součty převyšují počet respondentů, kteří chtějí v dalším studiu pokračovat. Důvodem je fakt, že někteří dotázaní uvedli i svůj výhled do budoucna (např. předpoklad ještě dalšího studia na VŠ nebo VOŠ po dokončení plánované maturitní zkoušky). Případně někteří uváděli alternativy studia na VŠ a VOŠ v případě neúspěchu při přijímacím řízení.

TABULKA 13: Plány na další studium současných žáků SLŠ

	SŠ/jazyky	VOŠ	VŠ	celkem
stejně zaměření	7	16	65	88
jiné zaměření	5	4	23	32
celkem	12	20	88	120

Více než třetina dotázaných (35 %) uvedla, že po skončení současného studia hodlá již nastoupit do zaměstnání. Ve větší míře počítají s přechodem na trh práce žáci učebních oborů (59%), zatímco u studentů maturitních oborů se jedná o necelých 32 %. Celkově nejvíce absolventů chce rovnou do praxe přejít ze SLŠ Křivoklát (62 %) a SLŠ Hranice (50 %). Z hlediska učebních oborů jsou to žáci ČLA Trutnov (61 %), u maturitních oborů jsou to naopak žáci SLŠ Křivoklát (75 %) a SLŠ Hranice (50 %). Studenti, kteří chtějí po dokončení současného studia přejít do praxe, byli vyzváni, aby uvedli případné zaměstnání, kterému by se chtěli věnovat. Necelá třetina dotázaných (30 %) uvedla, že by se nějakým způsobem chtěli věnovat správě svěřeného lesního úseku (např. jako hajný, lesník, revírník apod.). Téměř 22 % zatím své budoucí povolání však nebyla schopna specifikovat a opět uváděla jen obecné konstatování práce v rámci oboru (většinou odpovědí „cokoli v lese“). Jen malé % respondentů je rozhodnuto se uplatit v pěstování lesa (9 %), v těžbě (7 %) nebo v ochraně lesa (2 %). Zarážející však je, že téměř 20 % je již nyní rozhodnuto, že chtějí pracovat mimo obor. Zde je nutné podotknout, že v této skupině jsou opět respondenti, kteří se od počátku primárně nechtěli oboru věnovat a jejich názor se tak nezměnil ani v průběhu studia. Rovněž vysoké je i % těch, kteří v současné době nemají vůbec žádnou představu o svém možném budoucím uplatnění v praxi (12 %). Dotázaní maturitních oborů nejčastěji (29 %) uváděli, že se chtějí uplatnit při správě lesa, což koresponduje s primárním zaměřením tohoto typu studia. U učebních oborů naopak žáci své uplatnění uváděli jen obecně v rámci oboru nebo mimo obor (shodně 28 %), případně v těžbě (24 %). Zcela však propadla pěstební činnost, které se nikdo z dotázaných věnovat nechce. Podíl odpovědí v rámci jednotlivých sledovaných škol byl přibližně

stejný, jen u žáků učebního oboru ČLA Trutnov byly častější odpovědi na uplatnění v oblasti těžby. Oblasti předpokládaného uplatnění studentů lesnických oborů zachycuje GRAF 32.

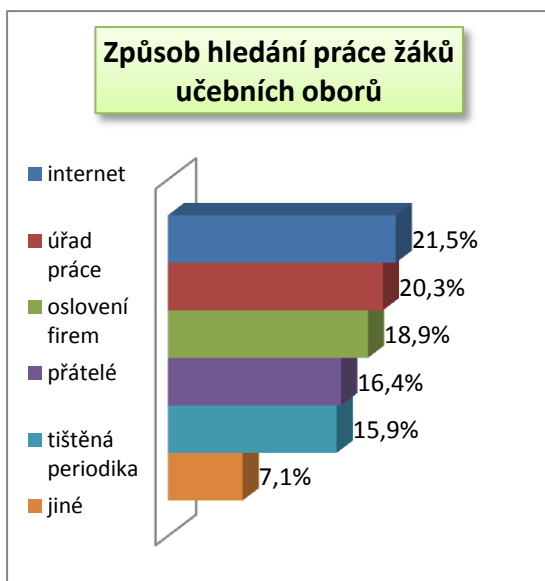

GRAF 32: Oblast uplatnění žáků SLŠ po dokončení současného studia

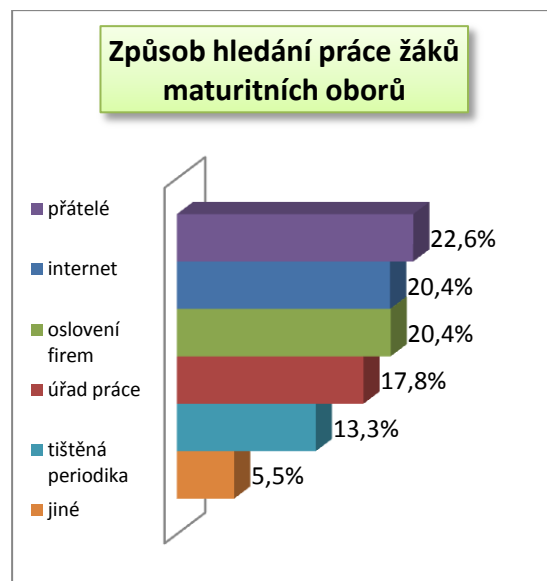
Po ukončení všech studií, současných i případně budoucích, se více než polovina dotázaných (58 %) chce nechat zaměstnat v rámci oboru a 17 % počítá s vlastní podnikatelskou činností v tomto oboru. Zajímavé je, že častěji chtějí podnikat studenti maturitních oborů než žáci oborů učebních, a to napříč všemi školami. Výjimku tvoří pouze ČLA Trutnov, kde podnikat chce více žáků učebních oborů (24 %) než maturitních (16 %). U maturitních oborů je nejvíce zájemců o zaměstnání u žáků SLŠ Hranice (63 %) a SLŠ Křivoklát (62 %) a nejméně u SLŠ Písek (34 %). Čtvrtina dotázaných pak chce hledat zaměstnání nebo podnikat zcela mimo obor. Nejméně budou takové uplatnění hledat žáci SLŠ Hranice (17 %) a SLŠ Křivoklát (20 %), nejčastěji naopak žáci SLŠ Písek (47 %).

Na otázku jakým způsobem si budou studenti svou budoucí práci hledat uvedla většina (22 %) na prvním místě pomocí svých přátel, rodiny či známých, na druhém místě pak vlastním oslovováním vybraných firem či nabídkou na internetu (shodně 20 %). Naopak nejméně dotázaní spoléhají na nabídku, uveřejněnou v tištěných periodikách (14 %). V této otázce se poměrně zásadně rozcházejí názory žáků učebních a maturitních oborů. Žáci učebních oborů uváděli nejčastěji na prvním místě zjišťování nabídky volných míst pomocí internetu (22 %) a na doporučení přátel by se spoléhali až na 4. místě (16 %). Na druhém místě celkem překvapivě věří, že vhodnou práci získají pomocí nabídky úřadů práce (20 %). Názory žáků maturitních oborů se shodují s většinovým průměrem, neboť jich je početně více zastoupeno. Na tuto otázku rovněž panovala názorová shoda napříč všemi sledovanými školami. Celkové pořadí způsobu hledání práce studentů maturitních a učebních oborů zachycují GRAF 33 a GRAF 34.²²

²² Způsob hledání práce, který respondent uvedl na prvním místě dostalo nejvyšší váhu (6), způsob uvedený na posledním místě pak nejmenší váhu (1). Ze všech odpovědí pak bylo pomocí váženého aritmetického průměru sestaveno celkové pořadí.

GRAF 33: Způsob hledání práce žáků učebních oborů

GRAF 34: Způsob hledání práce žáků maturitních oborů

Na závěr celého šetření měli dotázaní uvést, zda už v této chvíli nemají dohodnuté budoucí zaměstnání. Na tuto otázku odpověděla většina (85 %) záporně. Ti, co již práci příslibenou mají, uváděli zaměstnání v rodinné firmě (5), u vojenských lesů (2) nebo v konkrétní soukromé firmě (5). Dalších 5 respondentů odpovědělo na tuto otázku sice kladně, ale konkrétního zaměstnavatele již dále nevedli. Poměr dohodnuté práce po skončení studia mezi žáky učebních a maturitních oborů je stejný. Nejčastěji uvedli dohodnuté zaměstnání žáci SLŠ Písek (20 %), naopak kladně na tuto otázku nedopověděl nikdo ze SLŠ Křivoklát a SLŠ Žlutice.

9 Závěr

Na počátku roku 1990 existovalo v ČR celkem 21 středoškolských zařízení, ve kterých bylo možné studovat některý z lesnických oborů. Po 25 letech se tento počet snížil o více než 60 % na současných 12. Z tohoto počtu čtvrtinu tvoří tradiční lesnické školy s mnohaletou historií. Obdobně jako v počtu škol došlo v rámci kurikulární reformy školské vzdělávací soustavy k zásadnímu zúžení počtu vyučovaných oborů, a to z 12 v roce 2012 na současných 7. Z tohoto počtu je jeden obor kategorie E (nižší střední odborné vzdělání s výučním listem), tři kategorie H (střední odborné vzdělání s výučním listem), jeden kategorie L (úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou) a jeden kategorie M (úplné odborné vzdělání s maturitou bez vyučení). Přesto ani toto snížení není dostatečné.

Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji populace v ČR vstupuje do sekundárního vzdělávání stále méně žáků. Za posledních 14 let došlo ke snížení o více než 24 tisíc (z počtu 141 385 na 101 258). Z tohoto počtu studovalo v roce 2014 některý z lesnických oborů kategorie E, H, L či M celkem 1710 žáků. Poloviční zastoupení měli žáci maturitních oborů kategorie M (860), avšak jejich počet od roku 2009 neustále klesal (o 25 % v porovnání let 2009 a 2014). Naproti tomu učební obory kategorie H, které se od roku 1990 potýkaly s nezájmem žáků i rodičů, se dočkaly určitého oživení. I přes nepříznivý demografický vývoj se totiž celkový počet žáků této kategorie od roku 2009 zvýšil o 23 % (ze 607 na současných 747). Ještě zřetelněji je patrná změna společenského postoje v této otázce z vývoje počtu žáků prvních ročníků. Z něj totiž vyplývá, že v roce 2011 došlo poprvé za posledních 11 let k převýšení počtu žáků učebních oborů nad obory s maturitou a tento trend trvá s většími či menšími rozdíly dosud. Tuto změnu lze vysvětlit jak zavedením státní maturitní zkoušky v roce 2011, tak i zvýšenou poptávkou po vyučených pracovnících na trhu práce. Zájem o studium v oborech kategorie E a L je v celkovém srovnání minimální (do 6 %) a i když se počet žáků v těchto oborech za posledních 5 let stabilizoval, je tento druh vzdělávání minimálně v lesnickém odvětví v rámci potřeb trhu České republiky nadbytečný.

Nadměrné jsou i celkové počty žáků, které střední lesnické školství každoročně produkuje. Při porovnání počtu žáků lesnických oborů se sousedními zeměmi (Polsko, Slovensko, Rakousko) totiž vyplývá, že průměrný podíl zalesněné plochy na 1 žáka máme po Slovensku nejnižší. Největší plocha lesa na jednoho žáka připadá v Polsku (3301 ha), neboť na celkovou plochu více než 90,5 tis. km² lesa zde tento obor studuje 2747 žáků. Na druhém místě se v tomto srovnání umístilo Rakousko, kde na jednoho žáka lesnického oboru připadá průměrně 2500 ha. Pro srovnání u nás je tento podíl pouhých 1490 ha. Navíc je nutné uvést, že s výjimkou nejnižších dělnických profesí není fluktuace v lesnictví vysoká. Státní podnik Lesy ČR uvádí, že ročně přijme průměrně 40 absolventů, z čehož polovina jsou středoškoláci. V porovnání s 382 absolventy středních škol je toto číslo téměř desetinasobné.

I přes zjevný nadbytek absolventů na trhu práce, nemívají tito žáci vzhledem ke kvalitní a široké vědomostní základně problém najít uplatnění. Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů lesnických oborů je totiž nižší než v celé skupině oborů Zemědělství a lesnictví. Jak vyplývá ze statistických údajů, nehůře hledají práci absolventi učebního oboru kategorie E (v roce 2015 činila 28,6 %). Naproti tomu dlouhodobě nejnižší míru nezaměstnanosti vykazují absolventi maturitního oboru kategorie M (v roce

2015 4,6 %). Toto nízké číslo však může být zkresleno faktem, že více než polovina (některé zdroje dokonce uvádí až tři čtvrtiny) absolventů pokračují v dalším studiu v terciární sféře. A pokud délka tohoto studia přesáhne 2 roky, neobjeví se tito žáci mezi statistikami absolventů.

Problém středního lesnického školství však není jen v příliš vysokém počtu škol, oborů a žáků. Další zásadní problém představuje devalvace středního i vysokoškolského vzdělávání jako celku, a to z důvodu nevhodného způsobu financování jednotlivých škol. V současnosti se totiž školy z existenčních důvodů snaží získat ke studiu co největší počet žáků, a to bez ohledu na jejich pozdější uplatnitelnost na trhu práce a dokonce i bez ohledu na kvalitu poskytovaného vzdělání. Jedině tak lze snad vysvětlit fakt, že dnes běžným jevem je studovat na téže škole obory lesnické, strojírenské či gastronomické. Při tom každé odvětví má svá specifika, což o lesnictví platí dvojnásob. Bez potřebného zázemí v podobě dostatečně velkého školního polesí a bez technického vybavení v podobě nejmodernějších, ale zároveň i velmi drahých těžebních a dopravních strojů není možné vychovávat budoucí kvalitní odborníky.

Jak vyplývá z dosud uvedených informací, lesnické školství prošlo za posledních 25 let dramatickým vývojem. Otázkou však zůstává, zda se změnila i struktura žáků, kteří se hlásí po ukončení povinné školní docházky ke studiu právě tohoto odvětví. Za tímto účelem byl proveden průzkum na 5 školách s mnohaletou tradicí ve výuce lesnických, případně příbuzných oborů. Těmito školami byly Česká lesnická akademie Trutnov, Střední lesnická škola Hranice, Střední lesnická škola Žlutice, Střední lesnická škola a střední lesnické učiliště Křivoklát a Vyšší odborná škola a Střední odborná škola lesnická Písek. Z důvodu statisticky relevantního srovnání získaných údajů se do výzkumu zapojili žáci 2. a 3. ročníků učebního oboru *Lesní mechanizátor* a žáci 3. a 4. ročníků maturitního oboru *Lesnictví*. Celkově se podařilo získat vzorek o velikosti 215 studentů, což činilo v daném roce přibližně 40 % žáků maturitních oborů a 25 % žáků učebních oborů, studujících na těchto školách ve vybraných ročnících a oborech.

Přestože se někteří představitelé z řad odborné lesnické veřejnosti domnívají, že se struktura žáků lesnických oborů změnila, ze získaných dat vyplynula stále převaha žáků pocházejících z venkovského prostředí (58 %). Na druhou stranu žáci, pocházející z velkých měst (krajská města, Praha) vykazovali nižší zájem o studovaný obor a častěji uváděli, že nemají zájem dále se tomuto oboru jak ve studijní tak pracovní sféře, věnovat. Rovněž mezi hlavními motivy, které žáky vedly zvolit mezi širokou nabídkou různých oborů právě studium lesnictví, převažoval zájem o obor (21 %). V tomto ohledu panovala jednoznačná shoda na úrovni sledovaných oborů i škol. Na dalších místech kromě očekávaného dobrého uplatnění v praxi však u maturitních oborů převládala lesnická rodinná tradice. U učebního oboru naproti tomu dotázaní udávali jako důležitý důvod snadné přijetí ke studiu. Díky nízkému počtu žáků a vysokému počtu škol totiž na učební obory nejsou konány přijímací zkoušky.

Velice dobře rovněž dopadlo subjektivní hodnocení žáků ve věci úrovně poskytované výuky na dané škole, a to jak v odborné tak praktické oblasti. Nejlépe v tomto ohledu dopadlo hodnocení žáků SLŠ Hranice, kde dotázaní označili úroveň výuky nejhůře průměrnou a naprosto všichni odpověděli, že tato škola splnila očekávání, se kterým se na ní hlásili. V rámci všech respondentů vyjádřila naproti tomu naprostou spokojenost

s úrovní vzdělání jen mírně nadpoloviční většina (57 % u odborných předmětů a 53 % u povinné praxe) a přes 66 % potvrdilo, že studovaná škola splnila jejich očekávání.

Podstatně hůře dopadly výsledky z oblasti otázek, zaměřených na aktivní zájem o studovaný obor v rámci mimoškolních činností. Jen 41 % dotázaných uvedlo, že nad rámec povinné školní praxe získali nějaké další praktické zkušenosti, ať již v rámci oboru či mimo něj. Lépe v tomto ohledu dopadli studenti maturitních oborů, kteří vlastní praxi uvedli ve 43 %, u učebních oborů nedosáhl tento počet ani 31 %. V rámci náplně vykonávané práce většina dotázaných jen obecně uvedla, že se věnovali přiděleným činnostem v rámci určitého lesnického úseku. Žáci ČLA Trutnov častěji uváděli praxi v těžbě dřeva, naopak jen minimum dotázaných uvedlo práci v rámci ochrany lesa, a to i přes fakt, že se 2 školy nachází v těsné blízkosti zvláště chráněných velkoplošných území.

I přesto, že po dokončení středoškolského vzdělávání přechází 2/3 absolventů do terciárního vzdělávání, v rámci provedeného průzkumu tuto alternativu uvedla jen přibližně polovina dotázaných. Jiný poměr je však při srovnání učebních a maturitních oborů. Po získání výučního listu chce v dalším navazujícím vzdělání pokračovat jen 31 % dotázaných, naproti tomu mezi maturanty je to volba 75 % z nich. Až na výjimky, u kterých byl v různých odpovědích patrný minimální zájem o studovaný obor, se všichni v dalším studiu chtějí věnovat lesnickému oboru.

Při přechodu na trh práce se dotázaní chtějí nejčastěji uplatnit při správě určitého přiděleného lesního úseku, tj. na pozicích adjunkt, lesní či hajný. Téměř 22 % však ještě nemá o svém budoucím povolání jasnou představu, pouze uvádí, že by si chtěli najít práci v rámci studovaného oboru. Značné rozdíly byly zjištěny u způsobů, jakým si budoucí práci chtějí respondenti hledat. Absolventi učebních oborů budou zjišťovat nabídku volných pracovních míst na internetu (22 %) nebo věří, že jim zaměstnání zprostředkuje úřad práce. Naproti tomu maturanti se chtějí spoléhat hlavně na pomoc svých přátel a známých (23 %), případně chtějí sami aktivně oslovovat vybrané firmy. Z toho je jasně patrné, že žáci maturitních oborů si více uvědomují reálnou situaci na trhu práce a jsou si vědomi, že se v tomto ohledu v žádném případě nemohou spoléhat na nabídku z úřadů práce. Názor žáků učebních oborů může pramenit jednak z neznalosti poměrů na trhu práce, ale spíše bude jeho příčinou nižší zájem o studovaný obor. Jen minimum (15 %) současných studentů rovněž vypovědělo, že již nyní mají práci. Nejčastěji toto uvedli studenti SLŠ Písek, naproti tomu nikdo ze SLŠ Křivoklát a Žlutice.

Z výše uvedeného průzkumu jednoznačně vyplynulo, že žáci tradičních lesnických škol (SLŠ Písek, SLŠ Hranice, ČLA Trutnov) vykazují větší zájem o studium i o následné uplatnění v praxi. Častěji si sami aktivně vyhledávají individuální praxe, mají reálné povědomí o uplatnění na trhu práce a někteří dokonce již mají předjednané budoucí zaměstnání. Žáci SLŠ Hranice navíc dokazují, že i úzce zaměřená škola s nabídkou pouze 1 studijního programu dokáže dobře existovat a ještě si může své žáky v rámci přijímacího řízení vybírat. Jejimi absolventy jsou pak motivovaní a hrdí odborníci, kteří nemají problém najít na trhu práce uplatnění ve svém oboru. V KAPITOLE 4 bylo uvedeno, že v současné době probíhá na mezinárodní úrovni průzkum mezi žáky středních odborných škol. Vzhledem k tomu, že zaměření tohoto šetření je obdobné, bylo by do budoucna jistě zajímavé porovnat výsledky zjištěné v rámci této diplomové práce s výsledky tohoto průzkumu.

Na počátku této práce byly položeny 3 otázky, na které se tato diplomová práce snažila najít odpovědi, které lze shrnout takto:

Poskytují střední lesnické školy vzdělání, odpovídající ve svém objemu a struktuře současným potřebám trhu ?

Na tuto otázku lze celkem jednoznačně odpovědět záporně. Struktura lesnických škol je s ohledem na potřeby trhu práce i v porovnání s okolními státy značně nadhodnocená. Je sice pravdou, že absolventi těchto oborů nemívají větší problémy při hledání práce, ale často se uplatňují mimo vystudovaný obor. Přihlédneme-li k faktu, že výuka lesnictví je velmi nákladným oborem (např. v porovnání s ekonomickými obory), jde o velmi neefektivní vynakládání veřejných prostředků. Vzhledem k rozloze a lesnatosti naší země by naprosto dostačující byly maximálně 3 školy, poskytující komplexní vzdělání v jednom maturitním a jednom učebním oboru. Bohužel školy, které by tímto způsobem zanikly budou proti takovému řešení jistě bojovat. Zde by měla jednoznačně zasáhnout veřejná správa, či nezávislé odborné organizace, které by tuto disproporci vyřešily.

Mají současní studenti lesnických škol reálnou představu o odvětví, které si zvolili jako své budoucí povolání ?

Na tuto otázku již tak jednoznačná odpověď neexistuje. Lepší povědomí v tomto ohledu mají studenti maturitních oborů, kteří celkově projevují větší zájem o studované odvětví, aktivně se zajímají o možnosti svého budoucího uplatnění, v průběhu studia se snaží získat další praktické zkušenosti. Zároveň lze vysledovat, že studenti tradičních škol, které se zaměřují pouze na výuku typických lesnických oborů, jsou více motivovaní a projevují určitou hrdost na příslušnost k této profesi. Obecně by se ale dalo konstatovat, že minimálně tradiční lesnické školy připravují své žáky tak, aby se po absolutoriu dokázali dobře zorientovat na trhu práce a najít si v něm odpovídající uplatnění.

Jakými vlastnostmi, dovednostmi a znalostmi by měl disponovat absolvent lesnických škol, pro dobré uplatnění na trhu práce ?

Ani zde neexistuje jednoduchá odpověď, protože odlišné požadavky na absolventy mají organizace spravující lesní či obecní majetek a jiné soukromé společnosti v těžební, pěstební či dřevozpracující oblasti. Obecně se však všichni shodují v tom, že absolventi učebních i maturitních oborů disponují dostatečnou hloubkou teoretických znalostí, které však nedokáží samostatně aplikovat v praxi. Zásadním problémem bývá samostatná orientace v problému, schopnost zhodnotit více faktorů a s ohledem na dlouhou výrobní dobu v lesním hospodářství přijmout zodpovědnost za svá rozhodnutí. Z hlediska technických znalostí chybí především absolventům maturitních oborů praktické znalosti obsluhy specializovaných lesnických strojů (harvestor, vyvážecí souprava, LKT apod.). Především soukromé společnosti totiž potřebují, aby i nižší řídicí pracovníci dokázali v určitých případech takové práce vykonávat sami nebo dokázali podřízené a často nekvalifikované pracovníky lépe řídit a kontrolovat.

Tuto otázku lze tedy uzavřít s tím, že na trhu práce v současné době najde lepší uplatnění absolvent s širokým rozsahem teoretických znalostí nejen z lesnických, ale i příbuzných oborů (i za cenu snížení hlubokosti těchto znalostí), které však umí v praktických situacích správně vyhodnotit a aplikovat.

10 Seznam literatury

BARCAL, Z., 2008. 60 let od vzniku prvních lesnických učilišť. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 87, č. 12, s. 30. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-08/60-let-od-vzniku-prvnich-lesnickych-ucilist>

BUNDESANSTALT FÜR AGRARWIRTSCHAFT, 2015. *Land und Forstwirtschaftliche Schulstatistik [Tabelle 5.3.2.]*. [online]. Wien: Bundesanstalt für Agrarwirtschaft. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.agraroeconomik.at/index.php?id=738&K=0>

BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT, FAMILIE UDN JUGEND [IBW], 2009. *Die Lehre: Duale Berufsausbildung in Österreich – Moderne Ausbildung mit Zukunft* [online]. Vídeň: © ibw – Institut für Buldungsforschung der Wirtschaft [cit. 16-03-31]. Dostupné z: https://www.bmbf.gv.at/schulen/bo/umsetzung/dielehre_18624.pdf?4k99xc

BUNDESMINISTER FÜR LAND- UND FORSTWIRTSCHAFT, UMWELT UND WASSERWIRTSCHAFT [BLFUW], 2015. *Grüne Bericht 2015: Bericht über die Situation der österreichische Land- und Forstwirtschaft*. [online dokument]. Wien: Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, s 70-71. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://gruenerbericht.at/cm4/jdownload/download/2-gr-bericht-terreich/1523-qb2015-pdf>

BURDOVÁ, J. a D. CHAMOUTOVÁ, 2012. *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2012* [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, 44 s. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Nezamestnanost_2012_pro_www_oprava.pdf

BURDOVÁ, J. et al., 2013. *Uplatnění absolventů na trhu práce - 2012* [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, 4-41 s. [cit. 2015-11-30]. ISBN 978-80-87652-99-2. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/Publikace/Absolventi?Stranka=9-0-76>

BUŠINA, F., 2012. [příspěvek v anketě]. In: PŘÍHODA, J. *Lesnické školy a provoz*. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 91, č. 4, s. 18. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-12/lesnicke-skoly-a-provoz>

CZESANÁ, V. et. al., 2012. *Analýza vzdělávacího oboru „zemědělská a lesnická technika“*. [online dokument]. Praha: Národní vzdělávací fond, o.p.s., 8 s. Dostupné z: http://www.nuov.cz/file/236_1_1/

CZESANÁ, V. et. al., 2012a. *Analýza vzdělávacího oboru „lesní výroba, lesnické práce“*. [online dokument]. Praha: Národní vzdělávací fond, o.p.s., 7 s. Dostupné z: http://www.nuov.cz/file/239_1_1/

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2008. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2007/2008*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 40 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocnizprava/vyrocnizprava-07-08.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2009. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2008/2009*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a

vyšší odborná škola, 24 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-08-09.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2010. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2009/2010*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 34 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-09-10.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2011. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2010/2011*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 38 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-10-11.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2012. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2011/2012*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 58 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-11-12.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2013. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 43 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-12-13.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2014. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2013/2014*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 43 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-13-14.pdf>

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV, 2015. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2014/2015*. Trutnov: Česká lesnická akademie Trutnov – střední škola a vyšší odborná škola, 56 s. [cit. 16-02-11]. Dostupné také z: <http://www.clatrutnov.cz/images/soubory/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-14-15.pdf>

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, OLOMOUCKÝ INSPEKTORÁT, [2009]. *Inspekční zpráva čj. ČŠI-22/09-13:[SLŠ Hranice]*. [online dokument]. [Olomouc]: Česká školní inspekce, Olomoucký inspektorát, 11 s. [cit. 16-01-15]. Dostupné také z: <https://portal.csicr.cz/School/600017770>

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, OLOMOUCKÝ INSPEKTORÁT, [2012]. *Inspekční zpráva čj. ČŠIM-101/12-M:[SLŠ Hranice]*. [online dokument]. [Olomouc]: Česká školní inspekce, Olomoucký inspektorát, 7 s. [cit. 16-01-15]. Dostupné také z: <https://portal.csicr.cz/School/600017770>

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, STŘEDOČESKÝ INSPEKTORÁT, [2009]. *Inspekční zpráva čj. ČŠI-17/09-02:[SLŠ a SOUL Křivoklát]*. [online dokument]. [Praha]: Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, 12 s. [cit. 16-01-15]. Dostupné také z: <https://portal.csicr.cz/School/600007979>

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, STŘEDOČESKÝ INSPEKTORÁT, [2013]. *Inspekční zpráva čj. ČŠIS-1009/13-S:[SLŠ a SOUL Křivoklát]*. [online dokument]. [Praha]: Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, 8 s. [cit. 16-01-15]. Dostupné také z: <https://portal.csicr.cz/School/600007979>

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, Úřad práce ČR, odbor 41, oddělení 411, 2015. *Pololetní statistiky absolventů*. [2002-2015]. [online databáze]. [Praha]: © Úřad práce ČR. [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs/polo>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2004. Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24.9.2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2004, částka 190. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast1>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2007. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 41-46-M/01 Lesnictví*. [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 94. [cit. 2013-07-26]. č.j. 12 698/2007-23. Dostupné z: www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2008a. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 41-56-H/01 Lesní mechanizátor*. [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 76. [cit. 2013-07-26]. č.j. 6 907/2008-23. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2008b. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 41-57-H/01 Zpracovatel dřeva*. [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 76. [cit. 2013-07-26]. č.j. 6 907/2008-23. Dostupné z: www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2009a. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 41-56-E/01 Lesnické práce*. [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 60. [cit. 2013-07-26]. č.j. 9325/2009-23. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2009b. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 41-56-H/02 Opravář lesnických strojů*. [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 76. [cit. 2013-07-26]. č.j. 9325/2009-23. Dostupné z: www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2010. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 41-45-L/51 Mechanizace zemědělství a lesního ...* [online dokument]. [Praha]: © MŠMT, s. 72. [cit. 2013-07-26]. č.j. 1606/2010-23. Dostupné z: www.nuov.cz/ramcove-vzdelavaci-programy

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, [2011]. *Statistika školství. Virtuální oddíly statistických výkazů [do roku 2010]*. [online databáze]. [Praha]: © MŠMT. [cit. 2013-07-11]. Dostupné z: <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik>

ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, [2016]. *Statistické ročenky školství - výkonové ukazatele. Analyticko-statistický odbor*. [online databáze]. [Praha]: © MŠMT. [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik>

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2003. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky 2002*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 78-80. [cit. 2015-07-10]. ISBN 80-7084-278-4. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/ke-stazeni/informace-o-lese/zelene-zpravy-mze>

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2007. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky 2006*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 61-63. [cit. 2015-10-14]. ISBN 978-80-7084-733-6. Dostupné z: <http://www.eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/vyrocní-a-hodnotící-zpravy/zpravy-o-stavu-lesa-a-lesního/zprava-o-stavu-lesního-hosp-2006.html>

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2008. *Národní lesnický program pro období do roku 2013*. [online dokument]. Brandýs nad Labem: © Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, s. 16. [cit. 2016-01-05]. ISBN 978-80-7084-738-1. Dostupné také z: http://www.uhul.cz/images/NLP/NLP_II_final_CZ.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2012. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2011*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 68-69. [cit. 2015-10-14]. ISBN 978-80-7434-063-5. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/175948/Zprava_o_stavu_lesa_2011.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2013. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 71. [cit. 2015-10-14]. ISBN 978-80-7434-112-0. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2014. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2013*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 69. [cit. 2015-10-14]. ISBN 978-80-7434-153-3. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/337394/Zprava_o_stavu_lesa_2013.pdf

ČESKO. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2015. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2014*. [online dokument]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, s. 66–67. [cit. 2015-10-14]. ISBN 978-80-7434-150-2. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/433131/kniha_Vapneni_lesu_16112015.pdf

ČESKO. Nařízení vlády č. 211/2010 ze dne 31. května 2010, o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010a, částka 71, s. 2410 – 2472. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/soubor/sbirka-zakonu-dokumenty-sb071-10-pdf.aspx>

ČESKO. Nařízení vlády. č. 222/2010 ze dne 14. června 2010 o katalogu prací ve veřejných službách a správě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010b, částka 76, s. 163-165. Dostupné také z: <http://cestovniuruch.praha-mesto.cz/file/mD41/PDF-katalog-verejna-sprava.pdf>.

ČESKO. Zákon č. 262/2006 ze dne 21. dubna 2006 zákoník práce. In: *Sbírka zákonů české republiky*. 2006, částka 084, [107 s.]. Dostupné také z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2919/262-2006.pdf>

DLOHOŠ, J., 2013. Lesnickému školství chybí dlouhodobá koncepce. In: [REDAKCE]. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce s.r.o., roč. 93, č. 09, [s. 6]. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-92-2013/lesnicka-prace-c-9-13/lesnickemu-skolstvi-chybi-dlouhodobá-koncepce>

DLOHOŠ, V., 2014. Současná problematika a potřebnost podpory středního odborného lesnického školství, učňovské mládeže. In: ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. *Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po*

vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 16—18. ISBN 978-80-02-02538-2.

DOLEŽAL, J. a VYHNÁLEK, V. 2014. Praktické vyučování žáků v prostředí se složitou a nákladnou technologií nebo se zařízením ve firmě : Publikace pro skupinu oborů vzdělání 41 Zemědělství a lesnictví. [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, 47 s. [cit. 15-12-29]. ISBN 978-80-7481-028-2. Dostupné také z: <http://www.nuv.cz/pospolu/41>

DOLEŽALOVÁ, G. a J. VOJTĚCH, 2011. *Analýza profesní struktury pracovních sil a struktury absolventů z pohledu sféry vzdělávání – 2010*. [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, 68 s. [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/Struktura_prac_sila_2010_pro_www.pdf

DORNMAYR, H. a S. NOWAK, 2015. Lehrlingsausbildung im Überblick 2015: Strukturdaten, Trends und Perspektiven. *ibw research brief* [online]. 2015, č. 90 [cit. 16-03-31]. Dostupné z: http://www.ibw.at/components/com_redshop/assets/document/product/1445416018_ibw_research_brief_nr90.pdf. ISSN 2071-2391.

FUNDACJA SERVIRE VERITATI – INSTYTUT EDUKACJI NARODOWEJ, [2016]. *Działalność wydawnicza* [online]. Lublin: Boby & Wojtys Studio [cit. 16-04-01]. Dostupné z: <http://ien.pl/index.php/menu/dzialalnosc/dzialalnosc-wydawnicza/>

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY [GUS], 2015. *Leśnictwo*. Warszawa: GUS, Department Rolnictwa, 2015. s. 181—224. ISSN 1230-574X. Dostupné také z: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/lesnictwo/lesnictwo-2015,1,11.html>

GRYWACZ, A. et al., 2003. *Potrzeby przeobrażeń studiów leśnych w Polsce*. Varšava: PTL, 159 s. ISBN 83-914188-5-5.

GRYWACZ, A., et al., 2005. *Leśnictwo polskie w zjednoczonej Europie: materiały z sympozjum odbytego w Krakowie 7 listopada 2003 roku*. Krakov: Polska Akademia Umiejętności, Práce Komisji Nauk Rolniczych. ISSN 1733-5183.

GRZYWACZ, A., 2012. The condition and prospects of the development of higher forest education in Poland. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie* [online]. 2012, roč. 14, č. 2. Dostupné z: http://cepl.sggw.waw.pl/sim/pdf/sim31_pdf/sim31_Grzywacz.pdf

HORÁČEK, P., 2014. Budoucnost lesnického vzdělávání. In ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 32—35. ISBN 978-80-02-02538-2.

HRADIL, Z., 2006. *Lesní hospodářství. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání*. [online dokument]. Praha: © Národní ústav odborného vzdělávání, 26 s. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/Oborove_skupiny_a_NSK/Lesn_C3_AD_20hosp.pdf

CHOMOVÁ, P. et al., 2014. *Absolventi středních škol a trh práce - odvětví zemědělství* [online dokument]. Praha: © Národní ústav odborného vzdělávání, 39 s. [cit. 16-02-19]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-120&NazevSeo=Absolventi-strednich-skol-a-trh-prace-odvetvi->

- INSTYTUT BADAWCZY LEŚNICTWA [IBL], 2015. *Biblioteka* [online]. Razsyn: ibl [cit. 16-04-05]. Dostupné z: <http://www.ibles.pl/web/guest/home>
- INSTITUT FÜR BILDUNGSFORSCHUNG DER WIRTSCHAFT [IBW], [2016]. *Infomaterial*. [online]. Vídeň: [2015], [cit. 16-04-01]. Dostupné z: <http://www.ibw.at/de/infomaterial>
- JANOTA, J., 2012. [příspěvek v anketě]. In: PŘÍHODA, J. *Lesnické školy očima provozu*. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 91, č. 03, s. 11. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-3-12/lesnicke-skoly-ocima-provozu>
- JANSKÝ, S., 1998. [příspěvky ze semináře, konaného na ISSL Vimperk] In: ŘEZÁČ, J. *Proměny lesnického vzdělávání*. Lesnická práce. [online článek]. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 77, č. 01, s. 11-13. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.mzp.cz/ris/ais-ris-info-copy.nsf/6d13b004071d0140c12569e700154acb/a5b5b4693ba3d25b802568310042dcdf?OpenDocument>
- JORDÁN, H., 2014. *Ministr Jurečka: Je důležité motivovat žáky ke studiu zemědělství a lesnictví a zajistit kvalitní odbornou výuku*. [tisková zpráva]. Praha: © Ministerstvo zemědělství, odbor komunikace. [cit. 16-01-05]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2014_ministr-jurecka-je-dulezite-motivovat.html
- KOHOUT, V., 2006. Posouzení předložených materiálů. In: HRADIL, Z. *Lesní hospodářství. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání*. [online dokument]. Praha: © Národní ústav odborného vzdělávání, s. 25-26. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/Oborove_skupiny_a_NSK/Lesn_C3_AD_20hosp.pdf
- KOSTOLNÁ, Z. et al., 2010. *Nezamestnanosť absolventov škôl a prístupy k jej riešeniu v členských štátoch EÚ v období globálnej ekonomickej krízy* [online]. Bratislava: © MPSV SR, Sekcia práce [cit. 16-03-31]. Dostupné z: http://www.ceit.sk/IVPR/images/IVPR/vyskum/2010/Kostolna/VU_2146_Kostolna.pdf
- KORBELÁŘ, J., 2013. Lesnickému školství chybí dlouhodobá koncepce. In: [REDAKCE]. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce s.r.o., roč. 93, č. 09, [s. 6]. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-92-2013/lesnicka-prace-c-9-13/lesnickemu-skolstvi-chybi-dlouhodobá-koncepce>
- KRAJOWY OŚRODEK WSPIERANIA EDUKACJI ZAWODOWEJ I USTAWCZNEJ [KOWIEZIU], [2016]. *Szkolne plany nauczania* [online]. Varšava: © KOWEZIU. Dostupné z: <http://www.koweziu.edu.pl/spn>
- KRIŠTOF, A. et al., 1996. *Pamätnica lesníckej školy v Liptovskom Hrádku*. Zvolen: Arbora Publishers, 231 s. ISBN 80-967-0883-3.
- KUTÝ, M., 2012. Střední lesnické školství a současná praxe. In: PŘÍHODA, J. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce s.r.o., roč. 91, č. 02, s. 10-11. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-2-12/stredni-lesnicke-skolstvi-a-soucasna-praxe>
- KUTÝ, M., 2013. Lesnickému školství chybí dlouhodobá koncepce. In: [REDAKCE]. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce s.r.o., roč. 93, č. 09, [s. 6]. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace>

archiv/rocnik-92-2013/lesnicka-prace-c-9-13/lesnickemu-skolstvi-chybi-dlouhodoba-koncepce

KUTÝ, M., 2014. Role středního lesnického školství pro rozvoj lesního hospodářství. In ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 13—15. ISBN 978-80-02-02538-2.

LIDICKÝ, V., 2014. Požadavky na profil absolventa a jeho uplatnitelnost v lesnickém provozu. In ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 19—22. ISBN 978-80-02-02538-2.

LUCK, A., 2015. *Kształcenie i szkolenie zawodowe w Polsce: raport krajowy 2014* [online]. [Varšava]: Fundacja FUNDUSZ WSPÓŁPRACY, 55 s. [cit. 16-04-15]. Dostupné z: <http://cofund.org.pl/upload/vet-ksztalcenie-i-szkolenie-zawodowe-w-polsce-raport-2014-pl.pdf>

LUOMI-MESSERER, K., 2014. Die Lehrabschlussprüfung in Österreich im Kontext von ECVET und der Validierung nicht formalen und informellen Lernens. In ŠATOPLETOVÁ, J. *Zpravodaj Odborné vzdělávání v zahraničí* [online]. 2015, roč. XXVI, č. 2 [cit. 16-02-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2015/Zp1502a.pdf>

MILIČKOVÁ, T., 2014. *Uplatnění absolventů středních odborných učilišť a středních lesnických škol v lesním hospodářství ČR*. Bakalářská práce. Praha: Česká zemědělská univerzita, Fakulta lesnická a dřevařská.

MĚŠÍČEK, M., 2012. [příspěvek v anketě]. In: PŘÍHODA, J. *Lesnické školy a provoz*. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 91, č. 04, s. 19. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-12/lesnicke-skoly-a-provoz>

NÁRODNÍ LESNÍCKÉ CENTRUM [NLC], [2009]. *Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelavania Zvolen* [online]. Zvolen: © NLC [cit. 16-03-31]. Dostupné z: http://www.nlcsk.org/nlc_sk/ustavy/ulpav.aspx

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2012]. *Náměty pro podporu spolupráce škol a zaměstnavatelů : Skupina oborů vzdělání 41 Zemědělství a lesnictví – kategorie dosaženého vzdělání M.* [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, 25 s. [cit. 15-12-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/pospolu/41>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2014a]. *Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Lesní mechanizátor. Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce.* [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=18102&kv=1¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2014b]. *Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství. Informační systém pro uplatnění absolventů škol na trhu práce.* [online]. [cit. 2014-03-29].

Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=1808&kv=8¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2014c]. Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Lesnictví. *Informační systém pro uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=18090&kv=3¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, 2014d. *Výroční zpráva 2014*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 136 s. [cit. 16-03-25]. Dostupné také z: <http://www.nuv.cz/uploads/nuv/VZ/V2014.pdf>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015a]. Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Lesní mechanizátor. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=18102&kv=1¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015b]. Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství. *Informační systém pro uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=1808&kv=8¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015c]. Nezaměstnanost absolventů podle oborů vzdělání: obor Lesnictví. *Informační systém pro uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?Oblast=1&so=41&o=18090&kv=3¶mName=o>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015d]. Počty a podíly nově přijatých žáků. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce* [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/clanekAbsolventi?Stranka=0-0-01>

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015e]. Informace o žácích, absolventech a jejich uplatnění na trhu práce: obory kategorie E. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: www.infoabsolvent.cz/Obory/Sds/E/41/4156E01/Nizsi-stredni-odborne-vzdelani-s-vyucenim-

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015f]. Informace o žácích, absolventech a jejich uplatnění na trhu práce: obory kategorie H. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Obory/Sds/H/41/4156H01/Stredni-odborne-vzdelani-s-vyucenim->

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2015g]. Informace o žácích, absolventech a jejich uplatnění na trhu práce: obory kategorie M. *Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-01-09]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Obory/Sds/M/41/4146M01/Uplne-stredni-odborne-vzdelani-s-maturitou->

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, [2016]. *Rámcové vzdělávací programy*. [online]. © Národní ústav pro vzdělávání. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

NEKUDA, J. a T. SIROVÁTKA, 2012. *Uplatnění absolventů Masarykovy univerzity 2009-2010 v praxi*. [online dokument]. Brno: Masarykova univerzita, 86 s. [cit. 2015-11-29]. Dostupné také z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/svi/ABS_MU_2009_10_v_praxi.pdf

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2009. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2007/2008*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 15 – 23 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2010. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2008/2009*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 13 – 21 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2011. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2009/2010*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 15 – 23 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2012. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2010/2011*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 16 – 24 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2013. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2011/2012*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 16 – 24 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2014. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2012/2013*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 13 – 25 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

OLOMOUCKÝ KRAJ, 2015. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v kraji pro školní rok 2013/2014*. Olomouc:Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, s. 16 – 26 [cit. 16-01-11]. Dostupné také z: <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

ÖSTERREICH. MINISTERIUM FÜR EIN LEBENSWERTES [MFL], 2014. *Land- und forstwirtschaftliche Berufsausbildung*. [online]. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft. Dostupné z: <https://www.bmfuw.gv.at/land/land-bbf/bildung-agrar-schulen/agrarberufe.html>

ÖSTERREICH. MINISTERIUM FÜR EIN LEBENSWERTES [MFL], 2015. *Land- und forstwirtschaftliche Fachschulen*. [online]. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft. Dostupné z: <https://www.bmlfuw.gv.at/land/land-bbf/bildung-agrar-schulen/agrarfachschulen.html>

PINC, J. 2003. *Přehled historie lesnického školství v Čechách a na Moravě*. Písek: Matice lesnická s.r.o, 120 s. ISBN 80-86271-13-7.

POHAN, J., 2012. [příspěvek v anketě]. In: PŘÍHODA, J. *Lesnické školy očima provozu*. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 91, č. 03, s. 13. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-3-12/lesnicke-skoly-ocima-provozu>

[REDAKCE], 2002. Lesnické školství v ČR. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 81, č. 07, s. 308-309. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-7-02/lesnicke-skolstvi-v-cr>

ŘÍHA, M., 2014. Historie lesnického školství v Čechách a na Moravě. In ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. *Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]*. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 9—12. ISBN 978-80-02-02538-2.

SARVAŠ, M. et al., 2008. *30 rokov celoživotného vzdelávania v lesnom hospodárstve*. Zvolen: © NLC, 66 s. ISBN 978-80-8093-055-4. Dostupné také z: <http://www.nlcsk.sk/files/1493.pdf>

SLOVENSKO. ÚRAD PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY [UPSVM]. *Vysoká úroveň stredného odborného vzdelávania a prípravy – Project HQVET* [online]. Dunajská Streda: [2016]. [cit. 16-04-02]. Dostupné z: http://www.upsvar.sk/ds/urad-psvr/aktivity-uradu/vysoka-uroven-stredneho-odborneho-vzdelavania-a-pripravy-project-hqvet.html?page_id=585722

SLŠ HRANICE, 2015. *Výroční zpráva za školní rok 2014/2015*. Hranice: Střední lesnická škola Hranice, 115 s. [cit. 16-01-05]. Dostupné také z: <http://www.slshranice.cz/aktuality/vyrocnizprava1415final.compressed.pdf>

SLŠ ŽLUTICE, 2014. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2013/2014*. Žlutice: Střední lesnická škola Žlutice, s. 1–16 [cit. 16-02-01].

SLŠ ŽLUTICE, 2015. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2014/2015*. Žlutice: Střední lesnická škola Žlutice, 48 s. [cit. 16-02-01]. Dostupné také z: <http://www.slszlutice.cz/files/skola/o-skole/vyrocnizprava-2014-2015.pdf>

SLŠ A SOUL KŘIVOKLÁT, 2011. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2010/2011*. Písky: Střední lesnická škola a střední odborné učiliště Křivoklát, 19 s. [cit. 16-02-06].

SLŠ A SOUL KŘIVOKLÁT, 2012. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2011/2012*. Písky: Střední lesnická škola a střední odborné učiliště Křivoklát, 20 s. [cit. 16-02-06].

SLŠ A SOUL KŘIVOKLÁT, 2013. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013*. Písky: Střední lesnická škola a střední odborné učiliště Křivoklát, 21 s. [cit. 16-02-06].

SLŠ A SOUL KŘIVOKLÁT, 2014. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2013/2014*. Písky:Střední lesnická škola a střední odborné učiliště Křivoklát, 22 s. [cit. 16-02-06]. Dostupné také z: <https://www.sls-krivoklat.cz/slozka/uredni-deska/>

SLŠ A SOUL KŘIVOKLÁT, 2015. *Koncepční záměr rozvoje školy 2014*. Písky:Střední lesnická škola a Střední odborné učiliště Křivoklát, 8 s. [cit. 16-02-09]. Dostupné také z: <https://www.sls-krivoklat.cz/slozka/uredni-deska/>

SOUL KŘIVOKLÁT, 2008. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2007/2008*. Písky:Střední odborné učiliště lesnické Křivoklát, 18 s. [cit. 16-02-06].

SOUL KŘIVOKLÁT, 2009. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2008/2009*. Písky:Střední odborné učiliště lesnické Křivoklát, 21 s. [cit. 16-02-06].

SOUL KŘIVOKLÁT, 2010. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2009/2010*. Písky:Střední odborné učiliště lesnické Křivoklát, 24 s. [cit. 16-02-06].

STATISTISCHES BUDESAMT, 2014. *Bildung und Kultur: Berufliche Schulen*. [online dokument]. Wiesbaden: © Statistisches Bundesamt, [Fachserie 11, Reihe 2], s 90-338. [cit. 2014-03-31]. Art.n. 2110200137004. Dostupné z: <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/Thematisch/BildungForschungKultur/Schulen/BerufBeruflicheSc.html>

STŘEDOČESKÝ KRAJ, 2010. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2008/2009*. Praha:Krajský úřad Středočeského kraje, s. 36–55 [cit. 16-01-25]. Dostupné také z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/skolstvi/koncepcni-materialy;jsessionid=591A33961828FF3C56A389D4D0A8D850.liferay_s1

STŘEDOČESKÝ KRAJ, 2012. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2010/2011*. Praha:Krajský úřad Středočeského kraje, s. 44–55 [cit. 16-01-25]. Dostupné také z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/skolstvi/koncepcni-materialy;jsessionid=591A33961828FF3C56A389D4D0A8D850.liferay_s1

STŘEDOČESKÝ KRAJ, 2013. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2011/2012*. Praha:Krajský úřad Středočeského kraje, s. 42–54 [cit. 16-01-25]. Dostupné také z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/skolstvi/koncepcni-materialy;jsessionid=591A33961828FF3C56A389D4D0A8D850.liferay_s1

STŘEDOČESKÝ KRAJ, 2016. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy ve Středočeském kraji za školní rok 2014/2015*. Praha:Krajský úřad Středočeského kraje, s. 42–46 [cit. 16-01-25]. Dostupné také z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/skolstvi/koncepcni-materialy;jsessionid=591A33961828FF3C56A389D4D0A8D850.liferay_s1

SVAZ PRŮMYSLU A OBCHODU ČR; HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR; TRIXIMA, Sektorová rada pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí [SPO], [2012a]. Typová povolání Lesní dělník, Mechanizátor pro výsadbu sazenic v les. školkách, Těžař dříví *Národní soustava povolání* [online databáze]. [Praha]: © Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: http://katalog.nsp.cz/pozice/Odborny_Smer.aspx?kod_smeru=43

SVAZ PRŮMYSLU A OBCHODU ČR; HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR; TRIXIMA, Sektorová rada pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí [SPO], [2012b]. Typová povolání Lesní technik lesník pro pěstební a těžební činnosti, pro obchod, expedici a *Národní soustava kvalifikací* [online databáze]. [Praha]: © Ministerstvo

práce a sociálních věcí. [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: http://katalog.nsp.cz/poziceOdbornySmer.aspx?kod_smeru=43

SVAZ PRŮMYSLU A OBCHODU ČR; HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR; TREXIMA, Sektorová rada pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí [SPO], [2012c]. Typová povolání Těžař dříví motomanuální, Dopravce dříví, Obsluha mob. štěp.strojů, Údržba lesních *Národní soustava kvalifikací* [online databáze]. [Praha]: © Ministerstvo práce a sociálních věcí.. Dostupné z: http://katalog.nsp.cz/poziceOdbornySmer.aspx?kod_smeru=43

SVAZ PRŮMYSLU A OBCHODU ČR; HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR; TREXIMA [SPO], 2012d. *Manuál pro tvorbu katalogu národní soustavy povolání*. [online dokument]. [Praha]: © Ministerstvo práce a sociálních věcí, 16 s. [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://katalog.nsp.cz/napoveda/manual/manual.pdf>

SVOBODA, J., 2012. [příspěvek v anketě]. In: PŘÍHODA, J. *Lesnické školy a provoz*. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., roč. 91, č. 04, s. 18-19. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-12/lesnicke-skoly-a-provoz>

SÝKORA, P., 2006. Vyjádření k předpokládanému vývoji kvalifikačních požadavků na absolventy oborů vzdělání v lesním In: HRADIL, Z. *Lesní hospodářství. Vývoj kvalifikačních požadavků ve skupinách příbuzných povolání*. Praha: © Národní ústav odborného vzdělávání, s. 19-24. Dostupné také z: http://www.nuov.cz/uploads/Oborove_skupiny_a_NSK/Lesn_C3_AD_20hosp.pdf

SZÓRAD, D., 2014. Úvodní slovo GŘ LČR. In: ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 7—8. ISBN 978-80-02-02538-2.

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA [ŠIOV], 2016. *Vzdelavanie*. Bratislava: © ŠIOV, 2016. [cit. 16-,3-31]. Dostupné z: <http://www.siov.sk/index.php/sk/>

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ LASU, 2007. *Forest education – current state and prospects for the future* [online]. Jedlnia: 2007. [cit. 16-03-31]. Dostupné z: http://tpl.org.pl/forest_education

TRZESNIEWSKI, A., 2016. *Entwicklung der forstlichen Ausbildung in Österreich*. Wien: Österreichischer Forstverein, 290 s. IDN 198568.

ÚSTAV INFORMÁCIÍ A PROGNOZ ŠKOLSTVA [UIFPŠ], [2016]. *Prehľad stredných škôl*. [online databáze]. Bratislava: Centrum vedecko-technických informácií SR. Dostupné z: <http://www.uips.sk/prehlady-skol/prehľad-strednych-skol>

VANČURA, K., 2009. Lesní hospodářství Rakouska. *Lesnická práce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce s.r.o., roč. 88, č. 03. ISSN 0322-9254. Dostupné také z: <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-88-2009/lesnicka-prace-c-3-09/lesni-hospodarstvi-rakouska>

VOJTĚCH, J. a D. CHAMOUTOVÁ, 2012. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ...* [online dokument]. Praha: © Národní ústav pro vzdělávání, s. 31-33. Dostupné také z: http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2011_pro_www.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2008a. Požadavky na klíčové a odborné kompetence absolventa. In: *Dotazník pro sociální partnery pro účely tvorby školního vzdělávacího programu ŠVP SLŠ B.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, s 2-5.

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2008b. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2007/2008.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 23 s. [cit. 2016-01-04]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/11/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2007_08.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2009. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2008/2009.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 24 s. [cit. 2016-01-05]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/12/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2008_09.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2010. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2009/2010.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 25 s. [cit. 2016-20-02]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/13/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2009_10.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2011. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2010/2011.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 24 s. [cit. 2016-20-02]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/14/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2010_11.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2012a. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2011/2012.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 26 s. [cit. 2016-01-05]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/15/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2011_12.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, [2012b]. [*Propagační brožura školy*]. Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga.

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2013. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2012/2013.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 28 s. [cit. 2016-20-02]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/16/v_ro_n_zpr_va_o_innosti_koly_ve_koln_m_roce_2012_13.pdf

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2014. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2013/2014.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 30 s. [cit. 2016-20-02]. Dostupné také z: <http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/125/vz2014.pdf>

VOŠL A SLŠ PÍSEK, 2015. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2014/2015.* Písek: VOŠL a SLŠ B. Schwarzenberga, 3ž s. [cit. 2016-20-02]. Dostupné také z: http://www.lespi.cz/docs/galerie2/0/222/vz_2015.pdf

ZÁMEČNÍK, V., 2014. Specifika správy soukromého majetku a požadavky na profil absolventa lesnické školy. In: *ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. Problematika lesnického vzdělávání v ČR: Od učňovského až po vysokoškolské školství [Konáno při příležitosti 130. výročí vzniku lesnické školy v Písku]*. Praha: © Česká lesnická společnost, o.s., s. 31. ISBN 978-80-02-02538-2.

11 Seznam příloh

I. Historický vývoj lesnických vzdělávacích zařízení na území ČR	82
II. Přehled typových povolání v lesním hospodářství (SŠ)	83
III. Náhled dotazníku	84
IV. Výsledky dotazníkového šetření mezi studenty SLŠ	91

SEZNAM TABULEK V PŘÍLOZE

Tab. I: Lesnická vzdělávací zařízení na území ČR	82
Tab. II: Přehled typových povolání	83
Tab. III: Pohlaví studentů	91
Tab. IV: Bydliště studentů	91
Tab. V: Předchozí studium	91
Tab. VI: Předchozí studium - obor	91
Tab. VII: Předchozí studium - škola	92
Tab. VIII: Předchozí studium - dokončení	92
Tab. IX: Současný obor studia	92
Tab. X: Rok zahájení studia	92
Tab. XI: Důvody ke studiu (učební obory) – absolutní četnost	93
Tab. XII: Důvody ke studiu (maturitní obor) – absolutní četnost	93
Tab. XIII: Srovnání motivů pro studium dle kategorie oborů	93
Tab. XIV: Seřazení motivů ke studiu (celkem)	94
Tab. XV: Studium cizích jazyků	94
Tab. XVI: Subjektivní zhodnocení úrovně znalosti cizích jazyků	94
Tab. XVII: Povědomí o možnosti rozšíření odborné způsobilosti	95
Tab. XVIII: Možnost získání řidičského průkazu	95
Tab. XIX: Subjektivní zhodnocení úrovně výuky	95
Tab. XX: Celková spokojenost se studiem	95
Tab. XXI: Pracovní zkušenosti	95
Tab. XXII: Pracovní zkušenosti dle typu zaměstnavatele	96
Tab. XXIII: Pracovní zkušenosti dle předmětu činnosti	96
Tab. XXIV: Pracovní zkušenosti – výše odměny	96
Tab. XXV: Pracovní zkušenosti – dle délky pracovního poměru	96
Tab. XXVI: Plány po absolutoriu na SLŠ	97
Tab. XXVII: Plány po absolutoriu na SLŠ – další studium	97
Tab. XXVIII: Plány po absolutoriu na SLŠ - zahraničí	97
Tab. XXIX: Plány po absolutoriu na SLŠ – specifikace profesního uplatnění	97
Tab. XXX: Požadovaná výše nástupního platu	98
Tab. XXXI: Představa uplatnění na trhu práce	98
Tab. XXXII: Způsob hledání práce (učební obor) – absolutní četnost	98
Tab. XXXIII: Způsob hledání práce (maturitní obor) – absolutní četnost	98
Tab. XXXIV: Způsob hledání práce (celkem) – absolutní četnost	99
Tab. XXXV: Srovnání způsobů hledání práce dle kategorií oborů	99
Tab. XXXVI: Způsobem hledání práce (celkem)	99
Tab. XXXVII: Předjednané zaměstnání po absolutoriu	99

12 Přílohy

I. Historický vývoj lesnických vzdělávacích zařízení na území ČR

Tab. I: Lesnická vzdělávací zařízení na území ČR

Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

zkr. název školy	sídlo školy	doba trvání	další vývoj
Mistrovská škola	Blatno u Chomutova	1773 - 1791	
Revírnická škola	Zlatá Koruna	1795 - 1844	
Revírnická škola	Dačice	1821 - 1830	
Revírnická škola	Plasy u Plzně	1828 - 1834	
SLŠ a SOU	Písky u Křivoklátu	1838 – dosud	
Revírnická škola	Úsov / Sovinec	1852 - 1896	přemístěno do Hranic
Revírnická škola	Bělá pod Bezdězem	1855 - 1904	přemístěno do Zákup
VOŠ a SLŠ	Písek	1884 – dosud	
SŠHL	Hranice na Moravě	1896 – dosud	
Hájenská škola	Cheb	1899 - 1924	
Vyšší lesnická škola	Zákupy	1904 - 1945	přemístěno do Trutnova
Nižší lesnická škola	Jemnice na Moravě	1907 - 1920	
Hájenská škola	Beroun	1911 - 1953	
Hájenská škola	Domažlice	1922 - 1951	
SŠL	Žlutice	1927 – dosud	
ČLA	Trutnov	1945 – dosud	
Hájenská škola	Bělá pod Bezdězem	1947 - 1954	přemístěno do Šluknova
SŠLZ	Svoboda nad Úpou	1948 - 2008	přemístěno do Trutnova
SOUL	Březina	1949 - 1999	přemístěno do Rokycan
SŠL	Bzenec - Přívoz	1949 - 2005	sloučeno se SŠ rybářskou
SOUL	Hejnice	1949 -2007	přemístěno do Frýdlantu
SOUL	Lesonice	1950 - 2003	
SOUL	Bíla - Staré Hamry	1950 - 2006	přemístěno do Frýdku-Místku
SOUL	Fláje - Český Jiřetín	1951 - 2005	
SOUL	Harrachov v Krkonoších	1952 - 2007	1977 - 1997; 2003 - 2007 součást SOUL Hejnice
SLŠ	Šluknov	1954 - 2007	vznik SLŠ a SOŠ sociální
SOUL	Vimperk	1957 - 2006	lesnické obory převedeny do Písku
SOUL	Abertamy	1959 - 2006	lesnické obory převedeny do Žlutic
SOUL	Šternberk	1960 - 2004	vznik SOU strojírenské a lesnické
SOUL	Lomnice nad Popelkou	1963 - 2003	
SOUL a Z	Rokycany	1999 - 2006	vznik SOU lesnické a zemědělské
SŠZL	Frýdek Místek	2006 - 2010	
SŠHL	Frýdlant	2007 – dosud	

II. Přehled typových povolání v lesním hospodářství (SŠ)

Tab. II: Přehled typových povolání

Zdroj: (MILIČKOVÁ, 2014)

typové povolání	vzdělání v oboru		požadované oprávnění/certifikáty		řidičský průkaz
	požadované	alternativní	povinné	doporučené	
lesní dělník	41-56-E	79-01-C, rekvalifikace	/	/	(B)
těžař dříví motomanuální	41-56-H	41-56-E	obsluha motorové pily	/	T, (B)
těžař dříví těžebně-dopravními stroji	41-56-E	41-56-H	průkaz jeřábníka	svářečský průkaz	B, T
obsluha mobilních štěpkovacích strojů	41-56-H	41-56-E	průkaz jeřábníka	/	T, (C)
dopravce dříví	41-56-H	41-56-E	průkaz jeřábníka	obsluha motorové pily	C, (B)
údržba lesních cest	41-56-H	41-56-E	/	/	T, (B)
mechanizátor pro výrobu sazenic v lesních školkách	41-56-E	41-56-J	obsluha vybraných zemědělských strojů a speciálních zařízení	obsluha křovinořezu; použití přípravků na ochranu rostlin	T, (B)
mechanizátor pro pěstební činnost	41-56-H	41-56-E, 41-51-E	obsluha speciálních strojů	obsluha křovinořezu	T, (B)
mechanizátor pro soustřeďování dříví	41-56-H	/	průkaz jeřábníka	/	T, B
lesní technik lesník pro pěstební činnost	41-46-M	41-46-L	/	použití přípravků na ochranu rostlin	B
lesní technik lesník pro těžební činnost	41-46-M	41-32-N, 41-46-L	/	/	B
lesní technik školkař	41-46-M	41-46-L, 41-42-M	/	použití přípravků na ochranu rostlin	(B)
lesní technik myslivec	41-46-M	41-46-L, 41-32-R	odborná myslivecká zkouška zbrojní průkaz	kvalifikace myslivecký hospodář	B, T
lesní technik taxátor	41-46-M	41-32-N	/	/	A, B
lesní technik pro obchod, expedici a dopravu dříví	41-46-M	41-32-N, 33-41-M, 33-42-M	/	/	B, C

III. Náhled dotazníku

Anketní průzkum mezi žáky SLŠ a SOUL v České republice

Anketní průzkum mezi žáky SLŠ a SOUL v České republice

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Odpovědi jsou anonymní a výsledky budou sloužit pouze jako podklad pro zpracování diplomové práce v rámci studia lesnické fakulty na České zemědělské univerzitě v Praze. Děkuji za Váš čas.

1. Jste:

- muž žena

2. Bydlíte nyní (kolej nebo internát neuvažujte):

- na venkově
 v malém městě
 v okresním městě
 v krajském městě
 v Praze

3. Studoval(a) jste někdy v minulosti JINÝ obor na SŠ nebo SOU ?

- NE
 ANO - jaký ?

4. Tento JINÝ obor jste studoval(a) na stejné škole jako studujete nyní ?

- ANO
 NE - na jaké ? (uveďte název školy)

5. Dokončil(a) jste tento JINÝ obor studia ?

- ANO
 NE

6. Jaký obor studujete NYNÍ ?

- učební obor - Lesní mechanizátor
 učební obor - Opravář lesnických strojů
 učební obor - Zpracovatel dřeva
 maturitní obor - Lesnictví
 nástavbový obor - Mechanizace zemědělství a lesního hospodářství
 jiný (doplňte)

7. V jakém roce jste začal(a) studovat tento obor ?

8. Proč jste se rozhodl(a) studovat tento obor ? (seřadte od nejdůležitějšího přesunem možností)

dlouhodobý zájem o obor	<input type="text"/>
dobré uplatnění v praxi	<input type="text"/>
rodinná tradice	<input type="text"/>
snadné přijetí ke studiu	<input type="text"/>
dobrá dostupnost školy	<input type="text"/>
na doporučení (rodiče, kamarádi apod.)	<input type="text"/>
jiný - uveďte	<input type="text"/>

9. Je součástí výuky i studium cizích jazyků ?

	Aj	Nj	FRj	Rj	jiný	žádný
povinný předmět	☐	☐	☐	☐	☐	☐
povinně volitelný předmět	☐	☐	☐	☐	☐	☐
volitelný předmět	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Jak byste ohodnotil(a) Vaší znalost cizího jazyka(ů) ?

	Aj	Nj	FRJ	Rj	jiný
Žádná (nemluví žádným cizím jazykem)	☐	☐	☐	☐	☐
Začátečník (znám základní slovíčka a fráze)	☐	☐	☐	☐	☐
Mírně pokročilý (domluví se v běžných životních situacích)	☐	☐	☐	☐	☐
Středně pokročilý (domluví se i na odborné téma dle oboru)	☐	☐	☐	☐	☐
Pokročilý (domluví se plynule na jakékoli téma)	☐	☐	☐	☐	☐

11. Je součástí výuky i příprava na složení zkoušek odborné způsobilosti/získání certifikátů:

- práce s motorovou pilou
 průkaz jeřábníka
 svářečský průkaz
 zbrojní průkaz
 odborné myslivecké zkoušky
 aplikace chemických látek
 práce s hydraulickým zařízením
 žádné
 jiné

12. Je součástí výuky i příprava na získání řidičského oprávnění

	A	B	C	T	jiné	žádné
skupiny:	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Jak byste zhodnotil(a) úroveň výuky na Vaší škole ?

	kvalitní, zajímavá, přínosná	průměrná	nedostatečná pro uplatnění v praxi	naprosto nevyhovující
všeobecné předměty	☐	☐	☐	☐
odborné předměty	☐	☐	☐	☐
školní praxe	☐	☐	☐	☐

14. Splnilo studium Vaše očekávání, se kterým jste se na tento obor hlásil(a) ?

ANO NE

15. Získal(a) jste dosud nějaké pracovní zkušenosti v rámci studovaného oboru (mimo školní praxe) ?

NE

ANO - u jaké společnosti ?

16. Jaká byla Vaše pozice/co bylo Vaší hlavní náplní práce ?

17. Můžete prosím uvést, jaká byla Vaše odměna za tuto práci ? Na tuto otázku nemusíte odpovídat.

18. O jaký typ zaměstnání se jednalo ?

- brigáda, krátkodobý pracovní poměr do 6 měsíců
- práce na zkrácený úvazek (při studiu, mateřské dovolené)
- práce v hlavním pracovním poměru
- práce na ŽL nebo jiný druh podnikání
- jiný - uveďte

19. Jaké jsou Vaše plány po dokončení Vašeho studia (v případě více možností zvolte pro Vás nejatraktivnější)

- pokračovat v dalším studiu
 odjet do zahraničí
 začít pracovat v ČR

20. Jak by mělo Vaše DALŠÍ studium vypadat ?

	stejně odborné zaměření	jiné zaměření
učební obor na SŠ	☐	☐
maturitní obor na SŠ	☐	☐
pomaturitní studium na VOŠ	☐	☐
studium na jazykové škole	☐	☐
studium na VŠ	☐	☐

21. Proč chcete po ukončení studia odjet do zahraničí ?

- studovat/zdokonalit se v cizím jazyce
 získat pracovní zkušenosti v rámci oboru
 získat pracovní zkušenosti mimo obor
 jiný - uveďte

22. Jakou práci byste nejraději po dokončení studia vykonával(a) ?

23. Jaká je Vaše představa o výši příjmu po dokončení studia ? (hrubý měsíční příjem)

- do 10 000 Kč
- 10 000 - 15 000 Kč
- 15 000 - 20 000 Kč
- 20 000 - 25 000 Kč
- 25 000 - 30 000 Kč
- nad 30 000 Kč

24. Ohodnoťte prosím Vaší představu o Vašem budoucím zaměstnání po dokončení studia:

Rozdělte: 100 %

zaměstnanec v rámci oboru vzdělání

zaměstnanec mimo obor vzdělání

podnikatel v rámci oboru vzdělání

podnikatel mimo obor vzdělání

25. Jakým způsobem budete hledat zaměstnání po dokončení studia ? (seřadte od nejdůležitějšího)

na úřadě práce

na internetu

inzercí v tištěných periodikách

aktivním oslovováním vybraných firem

pomocí rodiny, přátel a známých

Jiným způsobem - uveďte

26. Máte již přislíbené zaměstnání (podnikání) po dokončení studia ?

NE

ANO - u jaké společnosti ?

Děkuji za vyplnění tohoto dotazníku. Výsledky budou zpracovány v rámci diplomové práce na České zemědělské univerzitě v Praze.

IV. Výsledky dotazníkového šetření mezi studenty SLŠ

1) Jste:

Tab. III: Pohlaví studentů

	muž	žena	celkem
učební obor	29	0	29
maturitní obor	156	30	186
celkem	185	30	215

2) Bydlíte nyní (kolej nebo internát neuvažujte):

Tab. IV: Bydliště studentů

	učební obor	maturitní obor	celkem
venkov	14	111	125
malé město	12	41	53
okresní město	3	22	25
krajské město	0	8	8
Praha	0	4	4
celkem	29	186	215

3) Studoval(a) jste někdy v minulosti jiný obor SŠ nebo SOU ?

Tab. V: Předchozí studium

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	7	7	14
Ne	22	179	201
celkem	29	186	215

Pokud ano, jaký?

Tab. VI: Předchozí studium - obor

obor studia	učební obor	maturitní obor
mechanizátor lesní výroby	0	4
lesnictví	0	1
ekologie a životní prostředí	0	1
mechanizace a služby	0	3
opravář zemědělských strojů	0	1
výpočetní technika	0	1
elektrotechnik	1	1
veřejná správa	0	1

4) Tento jiný obor jste studoval(a) na stejné škole jako studujete nyní ?

Odpovědi pouze od respondentů, kteří v otázce č. 3 odpověděli kladně ohledně předchozího studia.

Tab. VII: Předchozí studium - škola

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	5	3	8
Ne	2	4	6
celkem	7	7	14

5) Dokončil(a) jste tento jiný obor studia ?

Odpovědi pouze od respondentů, kteří v otázce č. 3 odpověděli kladně ohledně předchozího studia.

Tab. VIII: Předchozí studium - dokončení

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	2	4	6
Ne	5	3	8
celkem	7	7	14

6) Jaký obor studia studujete nyní ?

Tab. IX: Současný obor studia

	učební obor	maturitní obor
lesnictví	xx	186
lesní mechanizátor	29	XX

7) V jakém roce jste začal(a) studovat tento obor ?

Tab. X: Rok zahájení studia

	učební obor	maturitní obor	celkem
2009	0	7	7
2010	2	38	40
2011	2	43	45
2012	0	34	34
2013	6	49	55
2014	15	0	15
2015	4	15	19
celkem	29	186	215

8) Proč jste se rozhodl(a) studovat tento obor ? Seřazení podle důležitosti.

Seřazení kritérií podle důležitosti – učební obory, absolutní četnost

Tab. XI: Důvody ke studiu (učební obory) – absolutní četnost

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
zájem o obor	16	5	4	2	2	0	0
uplatnění v praxi	4	14	4	3	4	0	0
rodinná tradice	1	2	11	2	3	7	3
snadné přijetí	1	4	5	13	3	3	0
dobrá dostupnost	1	3	3	6	12	4	0
doporučení	4	1	2	3	4	15	0
jiný	2	0	1	0	1	1	24

Seřazení kritérií podle důležitosti – maturitní obor, absolutní četnost

Tab. XII: Důvody ke studiu (maturitní obor) – absolutní četnost

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
zájem o obor	25	8	2	2	3	1	0
uplatnění v praxi	1	11	6	5	6	12	0
rodinná tradice	5	9	15	2	5	4	1
snadné přijetí	1	5	7	12	9	7	0
dobrá dostupnost	2	4	2	9	14	7	3
doporučení	5	4	8	10	4	10	0
jiný	2	0	1	1	0	0	37

Seřazení kritérií podle důležitosti – respondenti celkem, absolutní četnost

Tab. 8.6-A: Důvody ke studiu (celkem) – absolutní četnost

celkem	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
zájem o obor	108	37	13	10	8	10	0
uplatnění v praxi	9	58	40	32	28	19	0
rodinná tradice	23	30	43	20	20	40	10
snadné přijetí	3	18	29	52	48	35	1
dobrá dostupnost	9	17	21	39	54	40	6
doporučení	19	26	38	31	27	42	3
jiný	14	1	2	2	1	0	166

*Seřazení kritérií podle důležitosti dle váženého aritmetického průměru a ročníku.
Použitá váha: 1. pořadí = 7; 7. pořadí = 1*

Tab. XIII: Srovnání motivů pro studium dle kategorie oborů

Pořadí	učební obor	váž. průměr	pořadí	maturitní obor	váž. průměr
1.	zájem o obor	6,29	1.	zájem o obor	40,25
2.	uplatnění v praxi	5,57	2.	uplatnění v praxi	30,75
3.	snadné přijetí	4,39	3.	tradice	28,07
4.	tradice	3,86	4.	doporučení	27,54
4.	dobrá dostupnost	3,86	5.	snadné přijetí	24,89
6.	doporučení	3,50	6.	dobrá dostupnost	24,07
7.	jiný	1,71	7.	jiný	10,39

Seřazení kritérií podle důležitosti dle váženého aritmetického průměru celkem za všechny respondenty. Použitá váha: 1. pořadí = 7; 7. pořadí = 1

Tab. XIV: Seřazení motivů ke studiu (celkem)

pořadí	celkem	váž. průměr
1.	zájem o obor	46,54
2.	uplatnění v praxi	36,32
3.	tradice	31,93
4.	doporučení	31,04
5.	snadné přijetí	29,29
6.	dobrá dostupnost	27,93
7.	jiné	12,11

9) Je součástí výuky i studium cizích jazyků ?

Tab. XV: Studium cizích jazyků

	učební obor	maturitní obor	celkem
AJ (povin)	24	145	169
AJ (volit)	4	29	33
Nj (povin)	3	55	58
NJ (volit)	3	39	42
RJ (volit)	0	18	18
Fr (volit)	0	1	1

10) Jak byste ohodnotil(a) Vaší znalost cizích jazyků ?

Tab. XVI: Subjektivní zhodnocení úrovně znalosti cizích jazyků

	učební obor	maturitní obor	celkem
AJ začátečník	17	50	67
AJ mírně pokročilý	7	100	107
AJ středně pokročilý	0	14	14
Aj pokročilý	0	1	1
Nj začátečník	3	30	33
Nj mírně pokročilý	1	41	42
NJ středně pokročilý	0	7	7
FJ začátečník	0	1	1
RJ začátečník	0	17	17
RJ mírně pokročilý	0	4	4
RJ středně pokročilý	0	1	1

11) Je součástí výuky i příprava na složení zkoušek odborné způsobilosti (získání certifikátů) ?

Tab. XVII: Povědomí o možnosti rozšíření odborné způsobilosti

	učební obor	maturitní obor	celkem
obsluha RMŘP	24	165	189
jeřábnické zkoušky	3	7	10
zbrojní průkaz	9	161	170
myslivecké zkoušky	11	153	164
státní rostlinolékařské zkoušky	1	20	21
obsluha hydraulického zařízení	19	70	89
sběr semen a práce ve výškách	0	3	3
obsluha harvestoru	2	5	7
obsluha křovinořezu	0	4	4

12) Je součástí výuky i příprava k získání řidičského oprávnění ?

Tab. XVIII: Možnost získání řidičského průkazu

skupina	učební obor	maturitní obor	celkem
žádný	0	2	2
A	7	24	31
B	18	177	195
C	13	29	42
T	24	100	124

13) Jak byste hodnotil(a) úroveň výuky na Vaší škole ?

Tab. XIX: Subjektivní zhodnocení úrovně výuky

	všeobecné předměty		odborné předměty		praxe	
	uč. obor	mat. obor	uč. obor	mat. obor	uč. obor	mat. obor
kvalitní	8	51	15	107	21	93
průměr	14	118	13	65	7	75
nedost.	6	10	1	11	1	13
nevyhov.	1	7	0	3	0	5

14) Splnilo studium Vaše očekávání, se kterým jste se na tento obor hlásil(a)?

Tab. XX: Celková spokojenost se studiem

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	20	121	141
Ne	9	65	74

15) Získal(a) jste dosud nějaké pracovní zkušenosti v rámci studovaného oboru (mimo školní praxe) ?

Tab. XXI: Pracovní zkušenosti

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	9	80	89
Ne	20	106	126

Specifikace zaměstnavatele při kladné odpovědi:

Tab. XXII: Pracovní zkušenosti dle typu zaměstnavatele

místo praxe	učební obor	maturitní obor	celkem
Lesy ČR	3	20	23
obecní/městské lesy	1	15	16
vojenské lesy	0	1	1
správy NP/CHKO	0	15	15
soukromé společnosti v LH	0	20	20
rodinné firmy	0	2	2
v zahraničí	0	5	5
neupřesněno	9	0	9
mimo obor	1	2	3

16) Jaká byla Vaše pozice, co bylo Vaší hlavní náplní práce ?

Tab. XXIII: Pracovní zkušenosti dle předmětu činnosti

	učební obor	maturitní obor	celkem
práce v pěstební činnosti	3	19	22
práce v těžební činnosti	4	18	22
správa určitého úseku lesa	2	14	16
ochrana lesa	0	3	3
ostatní činnost v oboru	3	24	27
činnost mimo obor	1	2	3

17) Můžete prosím uvést, jaká byla Vaše odměna za tuto práci ?

Otevřená nepovinná otázka, většina respondentů neodpověděla.

Tab. XXIV: Pracovní zkušenosti – výše odměny

	Kč/hod	Kč/ks
těžební / pěstební činnost	80 – 100 Kč	3 – 4 Kč

18) O jaký typ zaměstnání se jednalo ?

Tab. XXV: Pracovní zkušenosti – dle délky pracovního poměru

	učební obor	maturitní obor	celkem
brigáda	8	61	69
práce na zkrácený úvazek	0	7	7
práce v hlavním pracovním poměru	1	3	4
individuální neplacená praxe	0	7	7

19) Jaké jsou Vaše plány po dokončení Vašeho studia ?

Tab. XXVI: Plány po absolutoriu na SLŠ

	učební obor	maturitní obor	celkem
další studium	8	100	108
odjezd do zahraničí	4	29	31
nástup do zaměstnání	17	59	76

20) Jak by mělo vypadat Vaše další studium ?

Odpovědi pouze od respondentů, kteří v otázce č. 19 zvolili možnost pokračovat v dalším studiu. U této otázky mohli respondenti označit více možností.

Tab. XXVII: Plány po absolutoriu na SLŠ – další studium

	učební obor	maturitní obor	celkem
SOU stejné zaměření	0	1	1
SOU jiné zaměření	0	1	1
maturitní obor stej. zaměření	1	0	1
maturitní obor jiné zaměření	7	0	7
VOŠ stejné zaměření	2	14	16
VOŠ jiné zaměření	0	4	4
VŠ stejné zaměření	0	65	65
VŠ jiné zaměření	0	23	23
pomaturitní studium jazyků	0	4	4

21) Proč chcete po dokončení studia odjet do zahraničí ?

Odpovědi pouze od respondentů, kteří v otázce č. 19 zvolili možnost odjet do zahraničí.

Tab. XXVIII: Plány po absolutoriu na SLŠ - zahraničí

	učební obor	maturitní obor	celkem
studium/zlepšení jazykové úrovně	0	8	8
získání praxe v oboru	4	5	9
získání praxe mimo obor	0	5	5
jiný důvod	3	2	5

22) Jakou práci byste nejradyji po dokončení studia vykonával(a) ?

Tab. XXIX: Plány po absolutoriu na SLŠ – specifikace profesního uplatnění

	učební obor	maturitní obor	celkem
práce v pěstební činnosti	0	19	19
práce v těžební činnosti	7	8	15
správa urč. úseku lesa	1	64	65
ochrana lesa	0	4	4
ostatní činnosti v oboru	8	39	47
práce mimo obor	8	35	43
nevím	5	20	25

23) Jaká je Vaše představa o výši příjmu po dokončení studia ? (hrubý příjem)

Tab. XXX: Požadovaná výše nástupního platu

	učební obor	maturitní obor	celkem
10 000 – 15 000 Kč	4	16	20
15 000 – 20 000 Kč	7	50	57
20 000 - 25 000 Kč	7	57	64
25 000 - 30 000 Kč	5	35	40
nad 30 000 Kč	6	28	34

24) Ohodnoťte prosím Vaši představu o Vašem budoucím zaměstnání:

Tab. XXXI: Představa uplatnění na trhu práce

	učební obor	maturitní obor	celkem
zaměstnanec v oboru	67,32%	48,21%	57,77%
zaměstnanec mimo obor	11,32%	22,08%	16,70%
podnikatel v oboru	13,40%	20,80%	17,10%
podnikatel mimo obor	7,95%	8,90%	8,43%

25) Jakým způsobem budete hledat zaměstnání po dokončení studia ?

Seřazení kritérií podle důležitosti – učební obor, absolutní četnost

Tab. XXXII: Způsob hledání práce (učební obor) – absolutní četnost

učební obor	1.	2.	3.	4.	5.	6.
na úřadu práce	11	4	3	3	8	0
na internetu	4	13	7	4	1	0
v tištěných periodikách	0	3	11	8	7	0
aktivní oslovení firem	4	7	6	9	2	1
prostřednictvím rodiny a přátel	7	2	2	5	11	2
jiný způsob	2	0	0	1	2	24

Seřazení kritérií podle důležitosti – maturitní obor, absolutní četnost

Tab. XXXIII: Způsob hledání práce (maturitní obor) – absolutní četnost

maturitní obor	1.	2.	3.	4.	5.	6.
na úřadu práce	28	36	34	38	46	3
na internetu	24	54	66	33	7	1
v tištěných periodikách	3	6	27	64	83	2
aktivním oslovením firem	46	52	25	34	28	0
prostřednictvím rodiny a přátel	80	36	32	16	21	0
jiným způsobem	4	1	1	0	0	180

Seřazení kritérií podle důležitosti – respondenti celkem, absolutní četnost

Tab. XXXIV: Způsob hledání práce (celkem) – absolutní četnost

celkem	1.	2.	3.	4.	5.	6.
na úřadu práce	36	40	37	41	54	3
na internetu	28	67	73	37	8	1
v tištěných periodikách	3	9	38	72	90	2
aktivním oslovováním firem	50	59	31	43	30	1
prostřednictvím rodiny a přátel	87	38	34	21	32	2
jiným způsobem	6	1	1	1	2	204

*Seřazení kritérií podle důležitosti dle váženého aritmetického průměru a ročníku.
Použitá váha: 1. pořadí = 6; 6. pořadí = 1*

Tab. XXXV: Srovnání způsobů hledání práce dle kategorií oborů

pořadí	učební obor	váž. průměr	pořadí	maturitní obor	váž. průměr
1.	na internetu	6,24	1.	prostřednictvím rodiny a přátel	41,81
2.	na úřadu práce	5,86	2.	aktivním oslovováním firem	37,81
3.	aktivním oslovováním firem	5,48	2.	na internetu	37,71
4.	prostřednictvím rodiny a přátel	4,71	4.	na úřadu práce	33,00
5.	v tištěných periodikách	4,62	5.	v tištěných periodikách	24,57
6.	jiným způsobem	2,05	6.	jiným způsobem	10,14

*Seřazení kritérií podle důležitosti dle váženého aritmetického průměru celkem za všechny respondenty.
Použitá váha: 1. pořadí = 6; 6. pořadí = 1*

Tab. XXXVI: Způsobem hledání práce (celkem)

pořadí	celkem	váž. průměr
1.	prostřednictvím rodiny a přátel	47,2
2.	internet	43,95
3.	aktivní oslovování firem	43,69
4.	úřad práce	38,86
5.	tištěná periodika	29,19
6.	jiný způsob	12,19

26) Máte již přislíbené zaměstnání (podnikání) po dokončení studia ?

Tab. XXXVII: Předjednané zaměstnání po absolutoriu

	učební obor	maturitní obor	celkem
Ano	5	27	32
Ne	24	159	183